

บทบาทของทหารในการจัดการปัญหาแรงงานข้ามชาติผิดกฎหมาย:

กรณีศึกษาบทบาทกองกำลังผาเมือง

THE ROLE OF THE MILITARY IN RESPONDING TO ILLEGAL MIGRANT WORKERS:
A CASE STUDY OF PHA MUEANG ARMY

กัลยกร ชีวะกานนท์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

2566

บทบาทของทหารในการจัดการปัญหาแรงงานข้ามชาติผิดกฎหมาย:

กรณีศึกษาบทบาทกองกำลังผาเมือง

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการทูตและความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ

คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ปีการศึกษา 2566

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

THE ROLE OF THE MILITARY IN RESPONDING TO ILLEGAL MIGRANT WORKERS:
A CASE STUDY OF PHA MUEANG ARMY

A Master's Project Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of MASTER OF POLITICAL SCIENCE
(Diplomacy and International Relations)
Faculty of Social Sciences, Srinakharinwirot University

2023

Copyright of Srinakharinwirot University

สารนิพนธ์

เรื่อง

บทบาทของทหารในการจัดการปัญหาแรงงานข้ามชาติผิดกฎหมาย:

กรณีศึกษาบทบาทของกำลังผาเมือง

ของ

กัลยกร ชีวะกานนท์

ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้นับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการทูตและความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

(รองศาสตราจารย์ นายแพทย์จัตตราชัย เอกปัญญาสกุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

คณะกรรมการสอบปากเปล่าสารนิพนธ์

ที่ปรึกษาหลัก

(อาจารย์ ดร.กฤษณ์นันทน์ คันธิก)

ประธาน

(ศาสตราจารย์ กิตติคุณ ดร.สุรชาติ บำรุงสุข)

กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ศิริพิมพ์ ศรีบัลลังก์)

ชื่อเรื่อง	บทบาทของทหารในการจัดการปัญหาแรงงานข้ามชาติผิดกฎหมาย: กรณีศึกษาบทบาทของกำลังผาเมือง
ผู้วิจัย	กัลยกร ชีวะกานนท์
ปริญญา	รัฐศาสตรมหาบัณฑิต
ปีการศึกษา	2566
อาจารย์ที่ปรึกษา	อาจารย์ ดร. กุลนันทน์ คันธิก

สารนิพนธ์ฉบับนี้ ต้องการตอบคำถามว่าทหารมีบทบาทอย่างไรในการรับมือกับปัญหาแรงงานข้ามชาติผิดกฎหมายซึ่งเป็นปัญหาภัยคุกคามรูปแบบใหม่ที่สำคัญในปัจจุบัน โดยศึกษากรณีของกำลังผาเมือง ซึ่งการศึกษานี้มีวัตถุประสงค์ 2 ประการ คือ 1) เพื่อศึกษาบทบาทของทหารในการรับมือกับปัญหาความมั่นคงใหม่ และ 2) เพื่อศึกษาความร่วมมือของรัฐในการจัดการปัญหาแรงงานข้ามชาติจากประเทศพม่า ทั้งนี้ ผู้วิจัยใช้วิธีการแบบคุณภาพในการศึกษา โดยเน้นที่การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงเอกสารที่เกี่ยวข้อง ทั้งที่เป็นบทความวิชาการ หนังสือ บันทึกรจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ จากนั้นจึงได้นำข้อมูลมาวิเคราะห์ตามกรอบคิดวิจัยซึ่งมีแนวคิดหลักในการวิจัยคือว่าแนวคิดความมั่นคงในรูปแบบใหม่ซึ่งการวิเคราะห์ข้อมูลดังกล่าวจะนำไปสู่การสรุปและอภิปรายผลการวิจัย ซึ่งมีข้อค้นพบสำคัญจากการวิจัย คือ ทหารในกองกำลังผาเมืองมีการปรับตัวเพื่อสร้างความร่วมมือระหว่างประเทศในการจัดการปัญหาแรงงานข้ามชาติที่ผิดกฎหมาย เนื่องจากทหารเป็นเหมือนด่านหน้าในการสกัดกั้นการเข้ามาของแรงงานข้ามชาติผิดกฎหมาย อย่างไรก็ตาม หน่วยงานด้านความมั่นคงของกองกำลังผาเมืองยังมิได้ให้ความสำคัญกับประเด็นเรื่องสิทธิมนุษยชนเท่าที่ควร เพราะมองแรงงานข้ามชาติผิดกฎหมายจากมุมมองว่าเป็นภัยความมั่นคงที่ต้องสกัดกั้น ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะว่าในการปฏิบัติการของกองกำลังผาเมือง ควรสร้างความตระหนักรู้ด้านสิทธิมนุษยชนด้วย เพื่อให้การปฏิบัติการสกัดกั้นและจับกุมของฝ่ายไทยเป็นไปตามมาตรฐานสากล และส่งผลต่อภาพลักษณ์ที่ดีของไทยในด้านสิทธิมนุษยชน

คำสำคัญ : บทบาทของทหาร แรงงานข้ามชาติผิดกฎหมาย

Title	THE ROLE OF THE MILITARY IN RESPONDING TO ILLEGAL MIGRANT WORKERS: A CASE STUDY OF PHA MUEANG ARMY
Author	KAULYAKORN CHEEVAGANONT
Degree	MASTER OF POLITICAL SCIENCE
Academic Year	2023
Thesis Advisor	Dr. Kullanan Kunthic

This study aims to answer the question: What role does the military play in addressing the problem of illegal migrant workers, which is a new and significant threat today? By studying the case of the Pha Mueang Army, this study has two objectives: 1) to examine the role of the military in dealing with new security problems and 2) to study government cooperation in managing the problem of migrant workers from Myanmar. The researcher used qualitative methods in the study, emphasizing the collection of relevant documents, including academic articles, books, and records from various related agencies. The data was then analyzed according to the research framework, which centers on the concept of security in a new form. This analysis led to the summary and discussion of the research results. An important finding from the research is that soldiers in the Pha Mueang Army have adapted to create international cooperation in tackling the problem of illegal migrant workers. The military acts as the frontline in blocking the entry of illegal migrant workers. However, security agencies such as the Pha Mueang Army have not given sufficient importance to human rights issues. Illegal migrant workers are often viewed primarily as a security threat that must be prevented. The researcher suggests that in the operations of the Pha Mueang Army, there should be greater awareness of human rights. Ensuring that arrest operations meet international standards would enhance Thailand's image in the field of human rights.

Keyword : Military Role Illegal Migrant Workers

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์ฉบับนี้ เกิดจากความสนใจของผู้วิจัยเมื่อได้มีโอกาสไปศึกษาดูงานของหลักสูตร
ณ กองกำลังผาเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ในปีพ.ศ.2566 ซึ่งผู้วิจัยเกิดคำถามและนำมาสู่การพัฒนาเป็น
หัวข้อสารนิพนธ์ในที่สุด อย่างไรก็ตาม สารนิพนธ์สำเร็จได้ด้วยดีด้วยความกรุณาจากคณาจารย์ของ
หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการทูตและความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง
อาจารย์ ดร.กุลนันท์ คณิติก ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ที่ได้มีความเมตตาและความใส่ใจในการให้
คำปรึกษาและให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ต่อการทำสารนิพนธ์ของผู้วิจัยตลอดมา

นอกจากนี้ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ ศาสตราจารย์กิตติคุณ ดร.สุรชาติ บำรุงสุข ประธาน
กรรมการสอบสารนิพนธ์ ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำในการปรับปรุงแก้ไขให้สารนิพนธ์มีความสมบูรณ์
มากยิ่งขึ้น ตลอดจนขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.ศิพิมพ์ ศรีบัลลังก์ ประธานหลักสูตรที่คอย
ให้กำลังใจ อีกทั้งสนับสนุนส่งเสริมให้ผู้วิจัยได้พัฒนาตนเองในการเรียนและการทำงานอย่าง
สม่ำเสมอ ผู้วิจัยยังขอขอบคุณกำลังใจสำคัญจากครอบครัวและความช่วยเหลือจากกัลยาณมิตรร่วม
รุ่น MAIR SWU ทั้งหมดที่ทำให้การทำสารนิพนธ์ฉบับนี้เสร็จสมบูรณ์ได้ในที่สุด

กัลยกร ชีวะกานนท์

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญ	ช
สารบัญตาราง	ญ
สารบัญรูปภาพ	ฎ
บทที่ 1	1
บทนำ	1
1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 คำถามการวิจัย	3
1.3 สมมติฐาน	3
1.4 วัตถุประสงค์ในการวิจัย	4
1.5 ระเบียบวิธีวิจัย	4
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	4
บทที่ 2	6
การทบทวนวรรณกรรมและกรอบคิดและทฤษฎีที่ใช้ในการวิจัย	6
2.1 แนวคิดโลกาภิวัตน์	7
2.2 แนวคิดความมั่นคงใหม่	9
2.2.2 ทฤษฎีเสรีนิยม หรือ อุดมคตินิยม (Idealism)	10
2.3 กรอบคิดและทฤษฎีที่ใช้ในการวิจัย	11

2.4	วรรณกรรมที่เกี่ยวกับการอพยพระหว่างประเทศกับประเด็นด้านความมั่นคง	11
2.4	วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์แรงงานข้ามชาติในประเทศไทย.....	19
2.5	วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับบทบาทของกองทัพในการรับมือกับปัญหาแรงงานข้ามชาติผิดกฎหมาย.....	24
บทที่ 3	29
	บทบาทของทหารในการรับมือกับปัญหาแรงงานข้ามชาติผิดกฎหมาย	29
3.1	สถานการณ์การลักลอบนำแรงงานข้ามชาติหลบหนีเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย.....	29
3.2	ภารกิจหน่วยงานกองกำลังผาเมือง	31
3.3	บทบาทของกองกำลังผาเมืองในการสกัดกั้นการนำแรงงานข้ามชาติลักลอบเข้าประเทศ..	39
3.4	บทบาทของกองกำลังผาเมืองการเสริมสร้างความมั่นคงในพื้นที่ชายแดนและแก้ไขปัญหาความมั่นคงในพื้นที่ชายแดน	43
3.5	บทบาทของกองกำลังผาเมืองในการการประสานความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้าน	45
3.6	บทบาทของกองกำลังผาเมืองในการบูรณาการความร่วมมือกับส่วนราชการที่เกี่ยวข้องในการรับมือกับภัยคุกคามจากปัญหาแรงงานข้ามชาติผิดกฎหมาย	48
บทที่ 4	50
	การจัดการปัญหาแรงงานข้ามชาติผิดกฎหมายของกองกำลังผาเมือง.....	50
4.1	กลไกทางกฎหมายที่เกี่ยวข้อง.....	50
4.1.1	พระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. 2522.....	50
4.1.2	พระราชบัญญัติการทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ. 2551	52
4.1.3	พระราชกำหนดการบริหารจัดการการทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ. 2560.....	54
4.2	นโยบายรัฐบาล	58
4.3	ภัยคุกคามด้านความมั่นคงในพื้นที่ชายแดน และปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับภัยคุกคามด้านความมั่นคงจากประเทศเพื่อนบ้าน.....	60
	62

บทที่ 562

สรุปและอภิปรายผล.....62

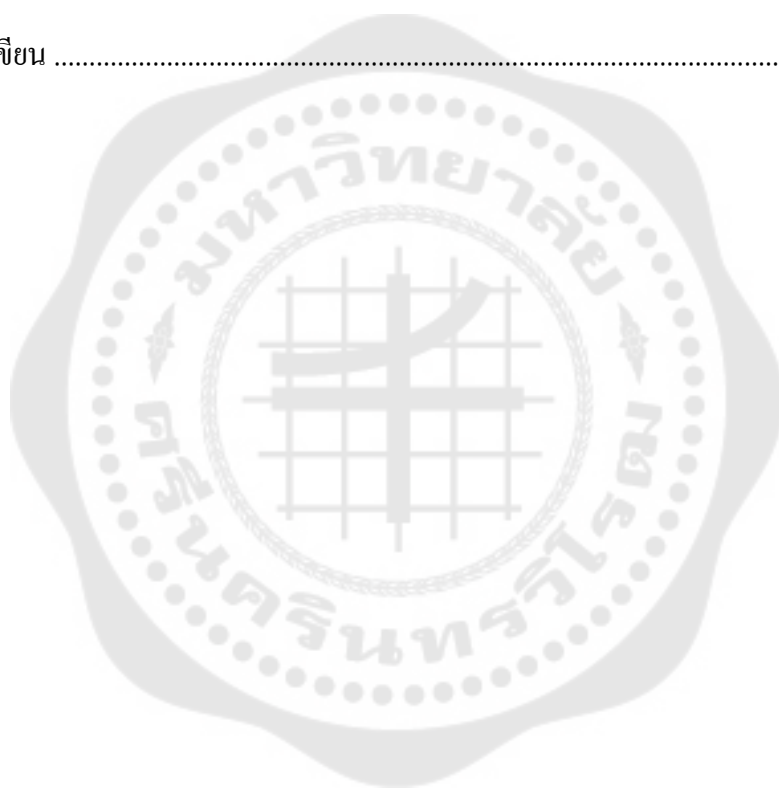
 5.1 สรุป62

 5.2 ข้อเสนอแนะ.....65

บรรณานุกรม67

บรรณานุกรม68

ประวัติผู้เขียน75

สารบัญตาราง

หน้า

No table of figures entries found.

สารบัญรูปภาพ

หน้า

ภาพประกอบ 1 แสดงกรอบแนวคิดโลกาภิวัตน์.....	11
--	----

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา

แรงงานข้ามชาติทั้งที่ถูกกฎหมายและผิดกฎหมายเข้ามาทำงานในประเทศไทยอย่างต่อเนื่อง เนื่องจากประเทศไทยมีการขาดแคลนแรงงานอย่างมาก เศรษฐกิจไทยยังคงมีความจำเป็นต้องใช้แรงงานอีกมาก แต่เดิมแรงงานไร้ฝีมือของไทย (unskilled level) ได้ย้ายไปอยู่ในภาคอุตสาหกรรมมากขึ้น หรือพัฒนาทักษะตนเองจนเป็นแรงงานฝีมือ (skilled labour) เข้าสู่ตลาดแรงงานฝีมือในต่างประเทศส่งผลให้แรงงานระดับล่างของไทยขาดแคลน เช่น ในอุตสาหกรรมประมง ก่อสร้าง ภาคการผลิต ภาคบริการอย่างร้านอาหาร พนักงานทำความสะอาด แม่บ้านตามบ้าน เป็นเหตุต้องให้แรงงานข้ามชาติเข้ามาชดเชยในส่วนนี้ตลอดมา ส่งผลให้ เกิดเป็นกระบวนการนำพาของแรงงานข้ามชาติเข้ามาในประเทศไทยอย่างผิดกฎหมาย รัฐบาลไทยจึงต้องมีความร่วมมือกับรัฐบาลของประเทศเพื่อนบ้านในการจัดการปัญหาเหล่านี้มาโดยตลอด เนื่องด้วยรัฐบาลทราบดีว่าการเข้ามาของแรงงานผิดกฎหมายย่อมส่งผลกระทบต่อในทางลบมากกว่าแรงงานที่ถูกกฎหมาย ตัวอย่างเช่น ปัญหาการควบคุมโรค การนำโรคติดต่อเข้าสู่ประเทศไทย การนำไปสู่คดีอาชญากรรมต่าง ๆ ได้ โดยที่ผ่านมามีหลายหน่วยงานที่มีส่วนรับผิดชอบในการแก้ไขจัดการปัญหาแรงงานข้ามชาติ ทั้งในส่วนของกระทรวงมหาดไทย กระทรวงแรงงาน หน่วยงานที่เกี่ยวข้องของตำรวจ รวมถึงหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทางทหาร กระทรวงการต่างประเทศ ฯลฯ

แต่เดิมไทยนับเป็นประเทศส่งออกแรงงานไปทำงานต่างประเทศอย่างเช่นกลุ่มประเทศตะวันออกกลาง และประเทศอื่น ๆ ในเอเชีย ในช่วงปี 2533 พัฒนาการทางเศรษฐกิจของไทยที่เริ่มเข้าสู่ช่วงการผลิตทางอุตสาหกรรมไทยจึงเริ่มเปลี่ยนสถานะจากประเทศผู้ส่งออกแรงงานมาเป็นประเทศที่นำเข้าแรงงานแทน ต่อปัญหาการขาดแคลนแรงงานในประเทศไทย ไทยเริ่มมีนโยบายจดทะเบียนแรงงานข้ามชาติครั้งแรกปี 2539 ที่มีการอนุญาตให้นายจ้างนำเข้าแรงงานต่างชาตินาขึ้นทะเบียนทำงานอย่างถูกกฎหมาย โดยตอนเริ่มแรกมีการกำหนดภาคอุตสาหกรรมที่ให้กลุ่มนายจ้างสามารถขึ้นทะเบียนจ้างแรงงานต่างชาติดังกล่าวได้เพียง 7 ภาคอุตสาหกรรม ได้แก่ เกษตรกรรม ประมง ก่อสร้าง เหมืองแร่ ถ่านหิน ภาคการขนส่ง และอุตสาหกรรมการผลิตและจำกัคอยู่ในเขตพื้นที่ 39 จังหวัดเท่านั้น ซึ่งต่อมาได้มีการขยายครอบคลุมไปถึงกลุ่มอาชีพ

คนทำงานบ้าน และสาขาอาชีพอื่น ๆ ครอบคลุม 43 จังหวัด¹ และพัฒนาไปจนถึงนโยบายเกี่ยวกับแรงงานต่างชาติแบบเปิดกว้างครอบคลุมพื้นที่ทั่วประเทศดังเช่นปัจจุบัน

นับตั้งแต่กระแสโลกาภิวัตน์กระจายตัวไปทั่วโลกหลังการสิ้นสุดของสงครามเย็น ประเด็นเรื่องแรงงานข้ามชาติเริ่มเป็นประเด็นที่ได้รับความสนใจในระดับโลกในฐานะ “ภัยคุกคามด้านความมั่นคงรูปแบบใหม่” (non-traditional threats) เพราะบริบทของโลกท่ามกลางกระแสโลกาภิวัตน์ที่ประเทศต่าง ๆ อยู่ในภาวะพึ่งพากันทางเศรษฐกิจ (interdependent) อีกทั้งระบอบทุนนิยมส่งผลให้ตลาดโลกขยายตัวขึ้น สังคมที่เน้นการบริโภคนำมาซึ่งความต้องการด้านแรงงานเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการผลิตสินค้าจึงทำให้แนวโน้มการอพยพย้ายถิ่นฐานระหว่างประเทศเพิ่มขึ้น และแน่นอนว่า เมื่อมีกลุ่มคนที่มีความแตกต่างกันทั้งในด้านเชื้อชาติ ภาษา และวัฒนธรรม อพยพย้ายถิ่นฐานเข้าไปยังประเทศใดประเทศหนึ่งต้องมีผลกระทบหลายประการต่อประเทศปลายทาง ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง² และส่งผลต่อมุมมองการรับรู้ (perception) ของประเทศเจ้าบ้านและประชาชนของประเทศเจ้าบ้านต่อกลุ่มผู้อพยพเข้ามาอยู่ใหม่ ซึ่งหลายรัฐมองว่ากลุ่มผู้อพยพแรงงานข้ามชาติถือเป็นภัยคุกคามด้านความมั่นคงของประเทศ เพราะในหลาย ๆ กรณี กลุ่มแรงงานต่างชาตินี้จะถูกมองในแง่ลบตั้งแต่ต้นในฐานะ “ผู้หลบหนีเข้าเมืองผิดกฎหมาย” หรือ “ผู้พำนักอยู่ในประเทศอย่างผิดกฎหมาย”

บริบทโลกดังกล่าวทำให้ประเทศไทยเริ่มต้องการแรงงานต่างชาติมาช่วยขับเคลื่อนเศรษฐกิจไทยเช่นกัน ในช่วงเริ่มต้นแรงงานต่างชาติที่เข้ามาทำงานในประเทศไทย เป็นการลักลอบเข้ามาทำงานและพำนักอย่างผิดกฎหมาย ซึ่งแน่นอนว่ารัฐไทยมองประเด็น “แรงงานข้ามชาติผิดกฎหมาย” กลุ่มนี้เป็นภัยคุกคามต่อความมั่นคงของรัฐ และได้มีนโยบายและมาตรการเพื่อตอบโต้ภัยคุกคามด้านความมั่นคงดังกล่าว ท่ามกลางกระบวนการนำพาของแรงงานข้ามชาติที่ผิดกฎหมายซึ่งมีจำนวนมากขึ้นนี้ กองทัพบกได้เข้ามามีส่วนสำคัญอย่างมากในการสกัดกั้นการเข้ามาของแรงงานดังกล่าวในประเทศไทย โดยแรงงานที่เข้ามาอย่างผิดกฎหมายที่มักเดินทางเข้ามาในไทยผ่านทางพรมแดนธรรมชาติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งแรงงานพม่าซึ่งมีแนวชายแดนติดกับประเทศไทยกว่า 2000 กิโลเมตร ทำให้ทหารซึ่งแต่เดิมมีหน้าที่รักษาความมั่นคงและปกป้องประเทศจากภัยคุกคามทางทหารต้องมีการเปลี่ยนแปลงบทบาทมาเป็นการรักษาความมั่นคงจากภัยคุกคามในรูปแบบใหม่ที่มาจากการอพยพของแรงงานผิดกฎหมาย ทั้งนี้ จะเห็นได้ว่าทหารใน

¹ พิลิป มาร์ติน. (2550). *คู่มือการของแรงงานข้ามชาติต่อประเทศไทย: แนวทางสู่การพัฒนา นโยบาย*.

² Myron Weiner. (1995). *The global migration crisis: Challenge to states and to human rights*. p.ix (New York: Harper Collins College Publishers, 1995),

หลายหน่วยได้มีการปรับตัวเพื่อรับมือภัยคุกคามรูปแบบใหม่ โดยเฉพาะหน้าที่ความรับผิดชอบในการสกัดกั้นแรงงานข้ามชาติผิดกฎหมาย ซึ่งปัจจุบันกองทัพพบได้มีหน่วยงานที่รับผิดชอบหน้าที่ดังกล่าวหลายหน่วยด้วยกัน โดยกองกำลังผาเมืองเป็นหน่วยงานหนึ่งที่มีหน้าที่ปฏิบัติภารกิจป้องกันชายแดนในเขตจังหวัดเชียงใหม่ เชียงราย พะเยา น่าน อุตรดิตถ์ และจังหวัดพิษณุโลก กล่าวคือกองกำลังผาเมืองมีหน้าที่รับผิดชอบชายแดน ตั้งแต่ระหว่างรอยต่อ อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน จนถึงรอยต่อของ อำเภอชาติตระการ จังหวัดพิษณุโลก กับ อำเภอนาแห้ว จังหวัดเลย รวมพื้นที่รับผิดชอบ ใน 24 อำเภอชายแดน ซึ่งมีความยาวตามแนวชายแดน 933 กิโลเมตร ทั้งนี้ ผลการปฏิบัติงานที่โดดเด่นของกองกำลังผาเมือง ได้แก่ การป้องกันและปราบปรามยาเสพติด การจับกุมผู้ลักลอบหนีเข้าเมือง และการติดตามและจับกุมโจรกรรมรถข้ามแดน³ ทั้งนี้ กองกำลังผาเมืองมิได้มีผลงานการจับกุมเท่านั้น แต่ยังมีภารกิจในการช่วยเหลือและสกัดกั้นอาชญากรรมข้ามชาติดังกล่าวด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการจับกุมผู้ลักลอบหนีเข้าเมืองเพื่อเข้ามาเป็นแรงงานผิดกฎหมายนั้น กองกำลังผาเมืองได้มีบทบาทในการเจรจาเพื่อนำไปสู่ความร่วมมือระหว่างประเทศ ต้นทางของแรงงานผิดกฎหมายด้วย ผู้วิจัย จึงมีความสนใจที่จะศึกษาบทบาทของกองกำลังผาเมืองในการรับมือกับภัยคุกคามในรูปแบบใหม่ซึ่งก็คือแรงงานผิดกฎหมายที่เข้ามาในประเทศไทยว่ามีบทบาทอย่างไร

1.2 คำถามการวิจัย

จากสภาพปัญหาดังกล่าว ทำให้เกิดการตั้งคำถามว่าทหารมีบทบาทอย่างไรในการรับมือกับปัญหาแรงงานข้ามชาติผิดกฎหมายซึ่งเป็นปัญหาภัยคุกคามรูปแบบใหม่ที่สำคัญในปัจจุบัน โดยศึกษากรณีกองกำลังผาเมือง

1.3 สมมติฐาน

ทหารในกองกำลังผาเมืองมีการปรับตัวเพื่อสร้างความร่วมมือระหว่างประเทศในการจัดการปัญหาแรงงานข้ามชาติที่ผิดกฎหมาย เนื่องจากทหารเป็นเหมือนด่านหน้าในการสกัดกั้นการเข้ามาของแรงงานข้ามชาติผิดกฎหมาย

³ กองกำลังผาเมือง. (2567) **ประวัติหน่วย**. (ออนไลน์)

1.4 วัตถุประสงค์ในการวิจัย

- 1) เพื่อศึกษาบทบาทของทหารในการรับมือกับปัญหาความมั่นคงใหม่
- 2) เพื่อศึกษาความร่วมมือของรัฐในการจัดการปัญหาแรงงานข้ามชาติจากประเทศพม่า

1.5 ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยในเชิงคุณภาพ (qualitative research) เพื่อนำไปสู่การตอบคำถามว่า ทหารมีบทบาทอย่างไรในการรับมือกับปัญหาแรงงานข้ามชาติผิดกฎหมายซึ่งเป็นปัญหาภัยคุกคามรูปแบบใหม่ที่สำคัญในปัจจุบัน ซึ่งในที่นี้จะเป็นการศึกษากรณีของกำลังพลเมือง โดยผู้วิจัยจะมีการเก็บข้อมูลจากเอกสาร บทความ หนังสือ เอกสารที่เกี่ยวข้องอื่นๆ เพื่อนำไปสู่การศึกษาและวิเคราะห์หากลไกการทำงานในการรับมือกับปัญหาแรงงานข้ามชาติผิดกฎหมายของกองกำลังพลเมืองตามกรอบคิดงานวิจัย ซึ่งจะป็นข้อค้นพบของการวิจัยในครั้งนี้

ขอบเขตด้านพื้นที่: ศึกษาเฉพาะพื้นที่ภายใต้ความรับผิดชอบของกองกำลังพลเมือง ซึ่งหมายถึงพื้นที่ในเขตจังหวัดเชียงใหม่ เชียงราย พะเยา น่าน อุตรดิตถ์ และจังหวัดพิษณุโลก กิณาณาบริเวณตั้งแต่รอยต่อ อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน จนถึงรอยต่อของ อำเภอชาติตระการ จังหวัดพิษณุโลก กับ อำเภอนาแห้ว จังหวัดเลย รวมพื้นที่รับผิดชอบ ใน 24 อำเภอชายแดน ซึ่งมีความยาวตามแนวชายแดนทั้งหมด 933 กิโลเมตร อย่างไรก็ตาม เนื่องจากจังหวัดเชียงใหม่เป็นจุดหมายปลายทางที่สำคัญของแรงงานจากประเทศเพื่อนบ้าน ผู้วิจัยจึงเลือกศึกษาเฉพาะในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่เท่านั้น

ขอบเขตด้านเวลา: ศึกษาบทบาทของกองกำลังพลเมืองในช่วง 2564 – 2567 เนื่องจากเหตุการณ์การรัฐประหารในเมียนมาส่งผลอย่างมากต่อปัจจัยผลักดันที่ทำให้แรงงานเมียนมาตัดสินใจเข้ามาทำงานในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่มากขึ้น

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- 1) ทำให้เข้าใจบทบาทของทหารที่เปลี่ยนแปลงไปในการจัดการปัญหาความมั่นคงในรูปแบบใหม่
- 2) ทำให้ได้ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายแก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการกำหนดนโยบายเพื่อจัดการปัญหาแรงงานข้ามชาติผิดกฎหมายในประเทศไทย

บทที่ 2

การทบทวนวรรณกรรมและกรอบคิดและทฤษฎีที่ใช้ในการวิจัย

ในประเทศไทย ปฏิเสธไม่ได้ว่าประเด็นเรื่องแรงงานข้ามชาติผิดกฎหมายได้ถูกทำให้เป็นปัญหาความมั่นคงแล้ว เพราะเป็นประเด็นที่ยอมรับโดยทั่วกันว่าเป็นภัยคุกคามด้านความมั่นคงที่จะนำมาซึ่งผลกระทบต่อไทยเพราะแรงงานข้ามชาติผิดกฎหมาย มิใช่แรงงานในระบบที่รัฐสามารถควบคุมได้ ส่งผลเสียต่อภาพลักษณ์ประเทศในระดับระหว่างประเทศในด้านสิทธิมนุษยชน ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจของประเทศ โดยเฉพาะการส่งออก เนื่องจากปัจจุบันหลาย ๆ ประเทศมีการกำหนดมาตรฐานด้านแรงงานสำหรับสินค้านำเข้าจากต่างประเทศ จากการสำรวจวรรณกรรมและเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยพบว่ามีงานศึกษาเกี่ยวกับบทบาทของกองทัพในการรับมือกับภัยคุกคามในรูปแบบใหม่จำนวนมาก อย่างไรก็ตามงานศึกษาที่เกี่ยวข้องกับบทบาทของกองทัพในการรับมือกับภัยคุกคามในรูปแบบใหม่ ซึ่งมักเป็นงานวิจัยจากผู้รับราชการทหารอยู่แล้ว เพื่อนำไปสู่การกำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์ที่มีประสิทธิภาพ ตลอดจนนำไปสู่การพัฒนาขีดความสามารถในการรับมือกับภัยคุกคามในรูปแบบใหม่ของทหารในปัจจุบัน ในขณะที่งานศึกษาจำนวนหนึ่งได้อธิบายถึงความคาดหวังของสังคมและประชาชนต่อกองทัพในการปฏิบัติหน้าที่เพื่อรับมือกับภัยคุกคามที่หลากหลายขึ้นในศตวรรษที่ 21⁴ อย่างไรก็ตาม ในส่วนของกองกำลังรับผิดชอบชายแดนอย่างกองกำลังผาเมืองยังไม่มีเอกสารงานวิจัยที่ได้ศึกษาถึงบทบาทหน้าที่ของหน่วยงานนี้ในการรับมือกับภัยคุกคามจากการลักลอบของแรงงานข้ามชาติผิดกฎหมายมาก่อน โดยงานส่วนใหญ่มีการศึกษาถึงภาพรวมของการปรับบทบาทหน้าที่ แต่มิได้มีการศึกษาอย่างเฉพาะเจาะจงถึงกองกำลังผาเมือง ซึ่งถือเป็นกองกำลังที่มีความสำคัญในการดูแลบริเวณชายแดนของประเทศและกั้นอาณาบริเวณที่มีความยาวถึง 933 กิโลเมตร งานวิจัยฉบับนี้จึงมีวัตถุประสงค์ศึกษาเพื่อทำความเข้าใจบทบาทของทหารในการจัดการปัญหาแรงงานข้ามชาติผิดกฎหมาย กรณีศึกษาของกองกำลังผาเมือง โดยผู้วิจัยได้ศึกษาทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องในห้าประเด็น ได้แก่

- (1) การอพยพระหว่างประเทศกับประเด็นด้านความมั่นคง
- (2) บทบาทของทหารในการรับมือกับภัยคุกคามรูปแบบใหม่

⁴ สถาบันพระปกเกล้าร่วมกับศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ. (2564). รายงานผลการศึกษากองทัพรองรับศตวรรษที่ 21 ประเด็นความคาดหวังของสังคมและประชาชนต่อกองทัพไทย. (ออนไลน์)

(3) สถานการณ์แรงงานข้ามชาติในประเทศไทย

(4) บทบาทของกองทัพในการรับมือกับปัญหาแรงงานข้ามชาติผิดกฎหมาย

อย่างไรก็ตามในงานนี้ ผู้วิจัยจะใช้แนวคิดในการอธิบายปรากฏการณ์ด้วยแนวคิดโลกาภิวัตน์และแนวคิดความมั่นคงใหม่ ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนากรอบแนวคิดต่อไป

2.1 แนวคิดโลกาภิวัตน์

โลกาภิวัตน์ คือ โลกที่ได้รับการอธิบาย เป็นคำที่ประกอบขึ้นมาจากคำสองคำ คือ “โลก” และ “อภิวัตน์” หรือในอีกนัยยะหนึ่ง คือ โลกที่ถูกทำให้มีความเจริญมากขึ้น โดยคำ ๆ นี้ อาจมีคำนิยามหลากหลายและยังคงเป็นที่ถกเถียงกันถึงความหมายที่แท้จริง ทั้งนี้ คำว่าโลกาภิวัตน์อาจหมายถึงการเชื่อมโลกเข้าหากันผ่านการมีปฏิสัมพันธ์ของพื้นที่ต่างๆในโลก โดยเฉพาะอย่างยิ่งการมีความสัมพันธ์ทางการค้าและการขยายตัวของระบบทุนนิยม อย่างไรก็ตาม โลกาภิวัตน์เป็นประเด็นที่ได้รับการกล่าวถึงในฐานะที่สะท้อนให้เห็นถึงลักษณะสำคัญของโลกที่มีการเชื่อมต่ออย่างไร้พรมแดน ซึ่งนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงของโลกทั้งในด้านเศรษฐกิจ การเมือง วัฒนธรรม วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และสิ่งแวดล้อม⁵

โลกาภิวัตน์ เป็นคำที่ถูกนำมาใช้แพร่หลายอย่างมากในช่วงหลังสงครามเย็น โดยความหมายของคำนี้มีความหลากหลายอย่างมาก โดยมีนักวิชาการที่นิยามความหมายของคำว่าโลกาภิวัตน์ไว้จำนวนมากและยังคงหาข้อสรุปเกี่ยวกับความหมายที่แท้จริงของคำนี้ไม่ได้ ทว่านัยยะของคำนี้มักจะแฝงไปด้วยการให้ความหมายถึงการทำให้โลกเป็นแบบเดียวกัน ดังสะท้อนจากการสนธิคำระหว่าง Global และ ization ซึ่งมีความหมายว่า การทำให้เกิดความเป็นโลก หรืออีกนัยหนึ่งก็คือการทำให้โลกนี้มีความเป็นโลกเดียวกัน⁶ สอดคล้องกับการนิยามความหมายในพจนานุกรมของราชบัณฑิตยสถานและการนิยามของ จ้างง ทองประเสริฐ ที่ได้อธิบายว่า โลกาภิวัตน์ หมายถึง ความเป็นไปทั่วโลกหรือการแพร่กระจายไปทั่วโลก⁷

Andrew Heywood ได้กล่าวถึงรูปแบบของโลกาภิวัตน์ใน 3 มิติด้วยกัน ได้แก่ โลกาภิวัตน์ทางเศรษฐกิจ การเมือง และวัฒนธรรม โดยที่ โลกาภิวัตน์ทางเศรษฐกิจนั้นสะท้อนให้เห็นถึงแนวคิดที่ว่าไม่มีใครที่จะสามารถอยู่อย่างโดดเดี่ยวโดยไม่พึ่งพาทางเศรษฐกิจจากรัฐอื่นได้ในปัจจุบัน อีกทั้งในระบบเศรษฐกิจโลกนั้นต่างเกี่ยวพันกันอย่างสลับซับซ้อน ซึ่งกล่าวได้ว่าโลกาภิ

⁵ ยุค ศรีอาริยะ. (2539). Global vision: สู่กระแสกระบวนทัศน์ใหม่. หน้า 6-8.

⁶ อารีย์ นัยพินิจ. (2557). การปรับตัวภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์. วารสารวิชาการราชภัฏสงขลา. 7(1). หน้า 7.

⁷ ญัฐภูมิ อยู่ซึ้ง. (2555). การควบคุมสื่อมวลชนประเภทโทรทัศน์ของประเทศไทยภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์หลังการประกาศใช้รัฐธรรมนูญฉบับปี พ.ศ. 2550 ถึงการเลือกตั้งทั่วไป 3 กรกฎาคม พ.ศ. 2554. หน้า 14. (ออนไลน์)

วัฒน์ทางเศรษฐกิจได้ลดทอนความสามารถของรัฐในการจัดการทางเศรษฐกิจด้วย⁸ ทั้งนี้ คำที่มีความหมายใกล้เคียงกับคำว่าโลกาภิวัตน์ คือ คำว่า การขึ้นต่อกันอย่างสลับซับซ้อน (complex interdependence) เนื่องจากก่อนหน้านี้ โลกาภิวัตน์ นั้น เป็นคำที่ใช้อธิบายลักษณะของการพึ่งพาซึ่งกันและกัน อันเป็นผลมาจากปฏิสัมพันธ์ที่เพิ่มขึ้นทางเศรษฐกิจ วัฒนธรรม และประชากรของโลก ซึ่งเกิดจากการค้าสินค้าและบริการข้ามพรมแดน เทคโนโลยี และการไหลเวียนของการลงทุน ผู้คน และข้อมูล ประเทศต่างๆ ได้สร้างความร่วมมือทางเศรษฐกิจเพื่ออำนวยความสะดวกในการเคลื่อนไหวเหล่านี้มาเป็นเวลาหลายศตวรรษ โดยคำว่าโลกาภิวัตน์นี้ได้ถูกนำมาใช้อย่างแพร่หลายในช่วงหลังสงครามเย็นหรือในช่วงต้นทศวรรษ 1990 เป็นต้นมา⁹

อาจกล่าวได้ว่าโลกาภิวัตน์เป็นปรากฏการณ์ทางสังคมอย่างหนึ่งที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่องในลักษณะกระบวนการ (process) และยังคงมีพลวัต (dynamic) เปลี่ยนแปลงได้ต่อไป ลักษณะสำคัญประการหนึ่งของโลกาภิวัตน์ คือ การเชื่อมต่อและความไร้พรมแดน ศาสตราจารย์ ดร.ธเนศวร์ เจริญเมือง ให้คำอธิบายโลกาภิวัตน์ไว้ 6 ด้าน ว่า¹⁰

- (1) เป็นเศรษฐศาสตร์การเมืองที่เน้นที่ระบบเศรษฐกิจ
- (2) เป็นกระบวนการทางสังคมที่ทำให้ ครอบอบเศรษฐกิจและวัฒนธรรมของโลกเป็นแบบเดียวกัน ผ่านระบบการเคลื่อนไหวทางทุน ผู้คน และการติดต่อสื่อสาร เช่น การแพร่ขยายของระบบทุนนิยม การเกิดการลงทุนข้ามชาติ การติดต่อค้าขายและร่วมลงทุนในที่ต่าง ๆ ทั่วโลก คือการเชื่อมโลกเข้าด้วยกันจนกลายเป็นสภาวะ “โลกไร้พรมแดน”
- (3) กระแสโลกาภิวัตน์และระบอบเศรษฐกิจแบบทุนนิยมเปรียบเสมือน 2 ด้านของเหรียญเดียวกัน มีการสนับสนุนกันและกัน โดยระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยมทำให้งำลังการผลิตพัฒนาจนทำให้เกิดการไหลเวียนไปยังพื้นที่อื่น ในขณะเดียวกันความไร้พรมแดนของโลกก็ทำให้การขยายตัวของระบอบทุนนิยมเกิดขึ้นได้ง่ายขึ้น
- (4) ปรากฏการณ์โลกาภิวัตน์ เกิดขึ้นจากปัจจัยเชิงโครงสร้างระหว่างประเทศที่ชัยชนะของฝ่ายโลกเสรี ทำให้พัฒนาการทางเศรษฐกิจของประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกั้ระบบทุนนิยมเข้าไปพัฒนาระบอบเศรษฐกิจของประเทศ

⁸ Andrew Heywood. (2015). Key Concepts in Politics and International Relations. pp.82-84.

⁹ Peterson Institute for International Economic. (2018). What Is Globalization? And How Has the Global Economy Shaped the United States. (Online)

¹⁰ ธเนศวร์ เจริญเมือง. (2537). ศัพท์ความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจและการเมืองระหว่างประเทศ. รายงานการวิจัย. คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. (ออนไลน์)

(5) มีมิติทางด้านวัฒนธรรมด้วย โดยเฉพาะวัฒนธรรมแบบบริโภคนิยมที่สนับสนุนระบอบทุนนิยมให้เกิดการผลิตและการบริโภคอย่างเต็มที่

(6) มีปัจจัยภายนอก ซึ่งก็คือ ระบอบทุนนิยมที่แผ่ขยายไปทั่วโลก และมีปัจจัยภายในจากสังคมว่าจะรับความเป็นนานาชาติหรือกระแสโลกาภิวัตน์เข้ามาในสังคมรวดเร็ว และมาน้อยเพียงใด

ทั้งนี้ ผลกระทบจากโลกาภิวัตน์ ได้แก่ การครอบงำทางวัฒนธรรม การเป็นหมู่บ้านโลก การมีระบบเศรษฐกิจแบบใหม่ ความรู้สึกท้องถิ่นนิยม ผลกระทบต่อบทบาทของสตรีและเพศสภาพ การเปลี่ยนแปลงลักษณะประชากร การเคลื่อนย้ายแรงงาน การเคลื่อนย้ายฐานการผลิต ความเหลื่อมล้ำของความรู้ และภาวะกำลังการผลิตส่วนเกิน¹¹

2.2 แนวคิดความมั่นคงใหม่¹²

ในการศึกษาความมั่นคงจะต้องพิจารณาถึงพลวัตของกระบวนการที่ค้นว่าด้วยความมั่นคงที่มีการเปลี่ยนแปลงจากความมั่นคงในรูปแบบดั้งเดิม (traditional security) มาเป็นความมั่นคงในรูปแบบใหม่ (non-traditional security) ในช่วงหลังสงครามเย็น โดยความมั่นคงในรูปแบบดั้งเดิมนั้นมุ่งเน้นภัยคุกคามทางทหารเป็นสำคัญ ทว่าความมั่นคงในรูปแบบใหม่ในยุคหลังสงครามเย็นนั้นมีความเปลี่ยนแปลงไปจากที่เคยให้ความสำคัญต่อภัยคุกคามทางทหารมาเป็นภัยคุกคามด้านอื่น ๆ ที่มีใช้ภัยคุกคามทางทหาร เช่น ปัญหาความมั่นคงอันเป็นผลมาจากการเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศ ปัญหาการอพยพและผู้ลี้ภัย ปัญหาความมั่นคงของมนุษย์ ปัญหาการก่อการร้าย ฯลฯ ปัญหาภัยคุกคามที่มีใช้ทางทหารนี้ มิได้เป็นปัญหาใหม่ แต่เป็นปัญหาที่ดำรงอยู่มาเนิ่นนานแล้ว เพียงแต่ไม่ใช่ประเด็นปัญหาหลักดังเช่นปัญหาความมั่นคงทางทหารที่เคยได้รับความสนใจในช่วงก่อนสงครามเย็นสิ้นสุด¹³

อย่างไรก็ตาม ปัญหาความมั่นคงใหม่ในช่วงหลังสงครามเย็นสามารถจำแนกออกเป็น 4 ประเด็นใหญ่ ได้แก่ 1) ความมั่นคงทางด้านสิ่งแวดล้อม 2) ความมั่นคงของมนุษย์ 3) ชาตินิยม วัฒนธรรม และสงครามเล็ก และ 4) อาชญากรรมข้ามชาติ¹⁴ โดยจะเห็นได้ว่าปัญหาแรงงานข้าม

¹¹ รัชเกล้า สอนเศรษฐ. (2559). การมีส่วนร่วมของชุมชนต่อการพัฒนาระบบโทรคมนาคม : ศึกษากรณีการตั้งเสาสัญญาณโทรศัพท์เคลื่อนที่ในเขตอำเภอเมืองจังหวัดเชียงใหม่. หน้า 15-19. (ออนไลน์)

¹² Barry Buzan, Ole Waever and Jaap De Wilde. (1998). *Security - A New Framework For Analysis*. pp 21-26.

¹³ สุรชาติ บำรุงสุข. (2545, มกราคม - มิถุนายน). กระบวนทัศน์ความมั่นคงใหม่: ความเปลี่ยนแปลงของทฤษฎีและกรณีประเทศไทย. *จุลสารความมั่นคง*. ปีที่ 33 (ฉบับที่ 1): หน้า 237-239.

¹⁴ สุรชาติ บำรุงสุข. (2545, มกราคม - มิถุนายน). หน้า 241-244.

ชาตินั้นถือเป็นปัญหาความมั่นคงใหม่ที่เกี่ยวข้องกับประเด็นความมั่นคงของมนุษย์ เนื่องจากแรงงานพม่าส่วนใหญ่ที่เข้ามาทำงานในประเทศไทยต่างก็ต้องการแสวงหาคุณภาพชีวิตที่ดีกว่า เพราะสถานการณ์ในพม่าไม่สงบทั้งทางการเมืองและสังคม การที่ประเทศไทยมีบริเวณชายแดนติดกับพม่าเป็นระยะทางยาวกว่า 2,000 กิโลเมตร จึงทำให้แรงงานจากพม่าหลังไหลเข้ามาในประเทศไทยจำนวนมาก ซึ่งก็อาจนำมาสู่ปัญหาความมั่นคงใหม่ของไทย ที่เกี่ยวข้องกับผลกระทบทางวัฒนธรรมที่มีต่อคนในท้องถิ่นของไทยด้วยเช่นเดียวกัน

2.2.2 ทฤษฎีเสรีนิยม หรือ อุดมคตินิยม (Idealism)

ทฤษฎีเสรีนิยม หรือ อุดมคตินิยม มีฐานคิดในการให้ความสำคัญต่อการการสร้างสันติภาพ โดยเชื่อในความมีเหตุผลของมนุษย์ จึงมองว่าความร่วมมือเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นได้ภายใต้สภาพอนาธิปไตยระหว่างประเทศที่ปราศจากอำนาจอื่นใดที่อยู่เหนือไปกว่ารัฐ รัฐทั้งหลายสามารถที่จะประนีประนอมและร่วมมือกันเพื่อนำไปสู่การหลีกเลี่ยงการทำสงครามและการบรรลุซึ่งผลประโยชน์แห่งชาติร่วมกัน ด้วยเหตุนี้เสรีนิยมจึงเชื่อว่าสงครามเป็นสิ่งที่สามารถป้องกันไม่ให้เกิดขึ้นได้ ด้วยการใช้เครื่องมือเช่น กฎหมายระหว่างประเทศ องค์การระหว่างประเทศ ตลอดจนการให้ความรู้แก่ผู้นำและประชาชนทั่วไปถึงความสูญเปล่าของการทำสงคราม

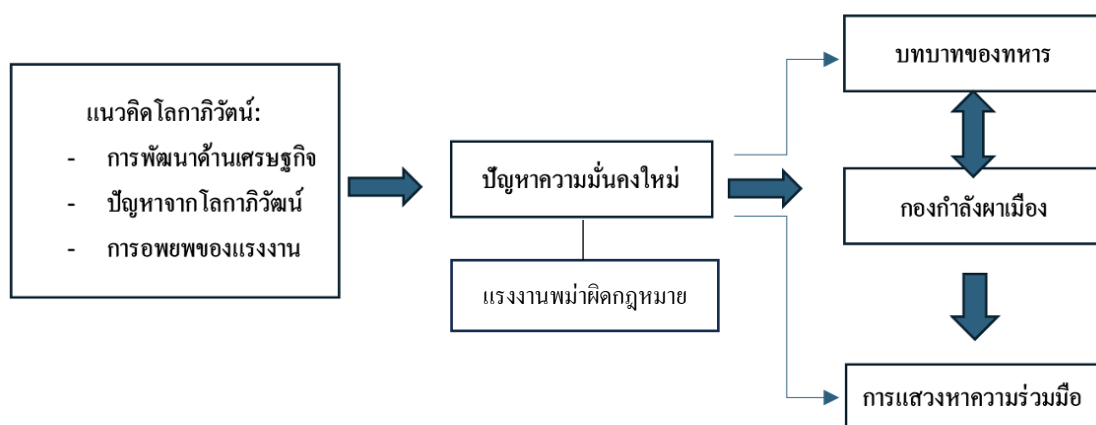
นอกจากนี้ทฤษฎีเสรีนิยม ยังมีฐานคิดที่วางอยู่บนหลักศีลธรรมและจริยธรรม การกำหนดนโยบายต่างประเทศและการดำเนินพฤติกรรมของรัฐจึงควรต้องวางอยู่บนหลักการดังกล่าว เพื่อนำไปสู่เป้าหมายสูงสุดคือการมีสันติภาพโลกที่มั่นคงและถาวร โดยรัฐไม่เพียงแต่จะต้องให้ความสำคัญต่อความร่วมมือระหว่างประเทศเท่านั้น แต่ยังต้องให้ความสำคัญต่อสิทธิและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ที่เป็นพลเมืองของรัฐด้วย เสรีนิยมจึงมีความเชื่อว่าสันติภาพจะเกิดขึ้นได้เพราะรัฐเป็นรัฐที่ดีทั้งในระดับภายในประเทศและระหว่างประเทศ และเมื่อรัฐเป็นรัฐที่ดี โอกาสของการเกิดสงครามระหว่างรัฐจะเป็นไปได้ยากขึ้น¹⁵

เนื่องจากฐานคิดของเสรีนิยมมีหัวใจสำคัญอยู่ที่ความร่วมมือ เนื่องจากมองธรรมชาติของมนุษย์ในแง่ดี จึงเชื่อในความมีเหตุผลของมนุษย์ ว่ามนุษย์มีแนวโน้มที่จะร่วมมือกันเพื่อประโยชน์ และเชื่อว่าระบบระหว่างประเทศมีความจำเป็นตั้งอยู่บนพื้นฐานของความเป็นประชาคมระหว่างประเทศ ความร่วมมือจึงเป็นสิ่งที่จะทำให้รัฐทั้งหลายสามารถบรรลุซึ่งผลประโยชน์ร่วมกันได้ ดังนั้นในการศึกษาครั้งนี้จึงได้นำแนวคิดเสรีนิยมมาใช้ในการอธิบายเกี่ยวกับความร่วมมือระหว่างไทยกับประเทศเพื่อนบ้านมาด้วย

¹⁵ ศิพิมพ์ ศรบัลลังก์. (2562, มกราคม - มิถุนายน). บทสำรวจทฤษฎีความสัมพันธ์ระหว่างประเทศเบื้องต้น. วารสารนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ. ปีที่ 10 (ฉบับที่ 1): หน้า 61-62.

2.3 กรอบคิดและทฤษฎีที่ใช้ในการวิจัย

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยมีการใช้แนวคิดความมั่นคงใหม่ แนวคิดโลกาภิวัตน์ และทฤษฎีเสรีนิยมมาใช้ในการอธิบายบทบาทของกองทัพในการรับมือกับภัยคุกคามรูปแบบใหม่ โดยมีกรอบคิดในการศึกษา ดังนี้

ภาพประกอบ 1 แสดงกรอบแนวคิดโลกาภิวัตน์

2.4 วรรณกรรมที่เกี่ยวกับการอพยพระหว่างประเทศกับประเด็นด้านความมั่นคง

การเคลื่อนย้ายของผู้คนระหว่างประเทศ (international population movement) และปรากฏการณ์การอพยพโยกย้ายถิ่นฐาน (migration) เกิดขึ้นมาแต่โบราณควบคู่กันกับมนุษยชาติ Sita Bali มองว่า ปัจจัยของการเคลื่อนย้ายของผู้คนระหว่างประเทศ มีปัจจัยขับเคลื่อนอยู่ 4 ประการ¹⁶ ได้แก่

- (1) ความสัมพันธ์ระหว่างสองรัฐหรือมากกว่าสอง
- (2) การขยายตัวเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วของประชากรโลก
- (3) กระแสโลกาภิวัตน์ที่ปฏิบัติช่องทางการติดต่อและระบบการเดินทางระหว่างประเทศที่ทำให้ผู้คนรับรู้โอกาสในพื้นที่อื่น ๆ หรือรับทราบความแตกต่างด้านความเป็นอยู่ในพื้นที่อื่น โดยการเดินทางระหว่างประเทศที่สามารถกระทำได้ง่ายขึ้นทำให้การอพยพระหว่างประเทศเกิดขึ้นได้ง่ายขึ้น
- (4) ความไม่แน่นอน และความไร้เสถียรภาพในประเทศต่าง ๆ เป็นแรงจูงใจให้

¹⁶ Sita Bali. (2008). Population movements In Security Studies: An Introduction edited by Paul D. Williams. pp. 468-469.

ผู้คนหลบหนีหรือแสวงหาความเป็นอยู่ในชีวิตที่ดีกว่า ดังที่จะเห็นได้ว่าภายหลังการสิ้นสุดสงครามเย็น เกิดกระแสการเคลื่อนย้ายจากยุโรปตะวันออกมายังยุโรปตะวันตก ซึ่งนับเป็นกระแสการอพยพครั้งใหญ่ในยุโรปนับตั้งแต่สงครามโลกครั้งที่ 2

Sita Bali ได้จัดกลุ่มประเภทการอพยพย้ายถิ่นฐานออกเป็นสองกลุ่มใหญ่ ๆ คือ

(1) การอพยพโดยไม่เต็มใจหรือถูกบังคับ หรือที่เรียกว่าผู้ลี้ภัย (refugee) ที่มีความจำเป็นต้องอพยพจากผลกระทบด้านภัยธรรมชาติ สงคราม สงครามกลางเมือง ความขัดแย้งระหว่างชาติพันธุ์ ศาสนา และความขัดแย้งทางการเมือง กรณีการอพยพในลักษณะนี้ เช่น การอพยพของคนอัฟกานิสถานไปยังปากีสถานและอิหร่าน การอพยพของคนกัมพูชาในช่วงสงครามกลางเมือง การอพยพของคนเวียดนามในช่วงสงครามเวียดนามการอพยพของคนยูเครนท่ามกลางสงครามความขัดแย้งระหว่างรัสเซียและยูเครน เป็นต้น

(2) การอพยพโดยสมัครใจ ซึ่งอาจเรียกได้ว่าเป็นการอพยพด้วยเหตุผลทางเศรษฐกิจ (economic migration) ในกลุ่มที่อพยพโดยสมัครใจนี้แบ่งเป็นกลุ่มย่อยได้อีก 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มอพยพย้ายถิ่นฐานเพื่อตั้งรกรากถาวรอย่างถูกกฎหมาย (legal permanent settler migration) กลุ่มอพยพโยกย้ายถิ่นฐานชั่วคราวอย่างถูกกฎหมาย (legal temporary migration) เช่น การไปศึกษาในต่างประเทศ การทำธุรกิจ การทำงาน หรือแม้กระทั่งการท่องเที่ยว และกลุ่มผู้อพยพโยกย้ายถิ่นฐานอย่างผิดกฎหมาย (illegal migration)¹⁷

ในทางเศรษฐกิจ ไม่เพียงเฉพาะชีวิตที่ดีขึ้นของผู้อพยพเท่านั้น แต่ประเทศผู้รับและประเทศต้นทางของการอพยพ ก็ได้รับสำหรับผลกระทบเชิงบวกในด้านเศรษฐกิจจากการเคลื่อนย้ายผู้คนหรือการโยกย้ายถิ่นฐานนั้นด้วย โดยประเทศต้นทางได้รับผลกระทบทางเศรษฐกิจทางอ้อมจากการส่งเงินกลับบ้านของแรงงานที่อพยพไปทำงานในต่างประเทศซึ่งนับเป็นทุนที่หมุนเวียนกลับมาขับเคลื่อนเศรษฐกิจในประเทศ อีกทั้งยังช่วยลดแรงกดดันในการจ้างงานในประเทศ และลดภาระด้านสวัสดิการทางสังคม ในส่วนของประเทศผู้รับ ผลกระทบเชิงบวกเกิดขึ้นในด้านของการมีแรงงานเพิ่มขึ้นด้วยต้นทุนที่ต่ำลง มีแรงงานทดแทนในงานที่เรียกว่างาน 3Ds คือ งานสกปรก (dirty) งานที่มีความเสี่ยง (dangerous) และ งานที่ยากลำบาก (difficult) ที่ก่อให้เกิดการพัฒนาทางเศรษฐกิจและเพิ่มผลผลิตในประเทศ

ในงานเขียนของสุภาวดี จันทราภิษิต นิยามของการอพยพระหว่างประเทศ (international migration) คือ การเคลื่อนย้ายของประชากรจำนวนมากข้ามพรมแดนจากประเทศที่ตนเป็นพลเมืองหรือพำนักอยู่ไปยังประเทศอื่น เพื่อดำรงชีวิตเป็นระยะเวลายาวนานต่อเนื่องเพื่อ

¹⁷ Ibid, pp. 471-472.

กระทำกิจกรรมที่ได้รับค่าตอบแทน โดยมีหลักการสากลกำหนดว่าการดำรงชีวิตในอีกที่หนึ่งเป็นเวลา 1 ปี นับเป็นการย้ายถิ่นฐาน และจะกลายเป็นผู้ตั้งถิ่นฐานได้เมื่อมีการตัดสินใจที่จะปักหลักชีวิตในประเทศนั้น¹⁸ โดยการอพยพย้ายถิ่นฐานเป็นปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นเสมอมาตั้งแต่โบราณ ด้วยเหตุผลแตกต่างกัน ทั้งการอพยพด้วยเหตุผลทางเศรษฐกิจเพื่อความเป็นอยู่ที่ดีกว่า ซึ่งนับเป็นการอพยพด้วยความสมัครใจ หรือ การอพยพด้วยความจำเป็น เช่น อพยพหนีภัยผู้รับ อพยพหนีภัยธรรมชาติ นอกจากนี้ การอพยพก็มีทั้งการอพยพแบบถาวรและการอพยพแบบชั่วคราว อย่างไรก็ตาม ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศต้นทางและประเทศปลายทางที่ดำรงอยู่ก่อนหน้ามีส่วนเป็นสาเหตุของการอพยพระหว่างประเทศทั้งสิ้น ไม่ว่าจะเป็น ผลจากการติดต่อสื่อสารกันด้านการค้า การและการลงทุน ผลจากการล่าอาณานิคม ความเชื่อมโยงกันทางด้านวัฒนธรรม¹⁹ ดังที่จะเห็นได้ว่าคนเชื้อชาติในเอเชียได้อย่างอินเดีย ปากีสถานมีการอพยพย้ายถิ่นฐานไปตั้งรกรากอยู่ในสหราชอาณาจักร คนเวียตนามและคนลาวจำนวนมากย้ายไปตั้งถิ่นฐานอยู่ในฝรั่งเศส และในกรณีล่าสุดเมื่ออังกฤษคืนเกาะฮ่องกงให้แก่จีน คนฮ่องกงจำนวนมากเลือกที่จะอพยพไปอยู่ในสหราชอาณาจักร กรณีเช่นนี้อาจหมายความว่า ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศเจ้าอาณานิคมและประเทศอาณานิคมส่งผลต่อเหตุผลในการอพยพระหว่างประเทศของผู้คน ในส่วนอิทธิพลทางการเมือง กระแสการอพยพของคนเกาหลีไปยังสหรัฐอเมริกาช่วงหลังสงครามเกาหลีเป็นอีกหนึ่งตัวอย่างที่เห็นได้ชัด เพราะความสัมพันธ์ทางการเมือง เศรษฐกิจ และทางการทหารระหว่างสหรัฐอเมริกาและเกาหลีใต้ที่ใกล้ชิดขึ้นเป็นปัจจัยขับเคลื่อนให้จำนวนชาวเกาหลีใต้อพยพไปตั้งถิ่นฐานในสหรัฐอเมริกามากขึ้น โดยมีจำนวนเพิ่มจากประมาณ 11,000 คน ในช่วงทศวรรษที่ 1960 เป็นกว่า 290,000 คน ในทศวรรษที่ 1980 มีจำนวนเพิ่มขึ้นคิดเป็น 2,500 เปอร์เซ็นต์ และเพิ่มขึ้นต่อเนื่องถึง 1.1 ล้านคนในปี ค.ศ. 2010²⁰ และไม่ว่าจะเป็นสาเหตุประเภทใด การอพยพระหว่างประเทศโดยมากเกิดขึ้นเพื่อแสวงหาโอกาสที่ดีกว่าเดิม โดยนักเศรษฐศาสตร์ในสายนีโอคลาสสิกอย่าง George J. Borjas มองว่าสาเหตุหลักของการย้ายถิ่นฐานมาจากเหตุผลทางเศรษฐกิจที่ปัจเจกต้องการเพิ่มรายได้ให้กับตนเองจึงต้องย้ายจากระบบเศรษฐกิจที่มีค่าจ้างต่ำไปยังระบบเศรษฐกิจของพื้นที่ที่ได้ค่าจ้างสูงกว่า²¹ มุมมองของ Borjas สอดคล้องกับมุมมองของนักวิชาการ

¹⁸ สุภางศ์ จันทวานิช (2541). “ระบบการเมืองการปกครอง,” ใน เอกสารประกอบการประชุมเสนอผลการวิจัยโครงการประเมินสถานภาพ สถาบันเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

¹⁹ ศิพิมพ์ ศรีบัลลังก์ และ สุรชาติ บำรุงสุข. (2555). การทำให้แรงงานข้ามชาติเป็นปัญหาความมั่นคง : ศึกษากรณีแรงงานพม่าในไทย. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย/กรุงเทพฯ. หน้า 20.

²⁰ Cecilia Esterline and Jeanne Batalova. (2022). Korean Immigrants in the United States. Online Journal of the Migration Policy Institute. (Online). <https://www.migrationpolicy.org/article/korean-immigrants-united-states-2019>

²¹ ศิพิมพ์ ศรีบัลลังก์ และ สุรชาติ บำรุงสุข. (2555). เล่มเดิม.

อีกหลายคน เช่น Fiona B. Adamson ที่มองว่าความไม่เท่าเทียมทางเศรษฐกิจจะระหว่างรัฐเป็น ปัจจัยที่มีส่วนในการผลักดันให้เกิดการอพยพย้ายถิ่นฐาน และ Hugo มองว่า ความแตกต่างในเรื่องของรายได้ การจ้างงาน และสวัสดิการสังคมเป็นสาเหตุของการอพยพย้ายถิ่นฐาน²² มุมมองของกลุ่มนักคิดเศรษฐศาสตร์เน้นย้ำให้เห็นว่า ในกรณีของการอพยพโดยสมัครใจ ปัจจัยดึงดูดที่ทำให้คนตัดสินใจอพยพย้ายถิ่นฐานคือ ปัจจัยทางเศรษฐกิจที่ผู้คนอยากมีรายได้ที่มากกว่าประเทศที่ตนอยู่จึงต้องเดินทางไปยังประเทศที่มีความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจสูงกว่า

นอกจากปัจจัยดึงดูดทางเศรษฐกิจแล้ว สุณี ฉัตราคม²³ ได้อธิบายถึงปัจจัยผลักดันจากประเทศบ้านเกิดด้วยที่ทำให้ผู้คนตัดสินใจอพยพย้ายถิ่นฐานไปยังประเทศอื่น ปัจจัยเหล่านั้นได้แก่ อัตราการว่างงาน อัตราค่าจ้างงานที่ต่ำกว่าเมื่อเทียบกับอัตราค่าจ้างงานลักษณะเดียวกันในต่างประเทศ การขาดสิ่งจูงใจสำหรับความก้าวหน้าในอาชีพ ปัจจัยทางสังคมและการเมืองภายใน เช่น ระบอบการเมือง สวัสดิการสังคม กฎหมาย สิทธิและเสรีภาพในประเทศ

ในมุมมองของ Stephen Castles การอพยพเป็นทั้งต้นเหตุและผลลัพธ์ของการพัฒนา หากพิจารณาในส่วนของการเป็นต้นเหตุของการพัฒนานั้น จะเห็นได้จากประวัติศาสตร์ของมนุษยชาติว่าการอพยพระหว่างประเทศมีส่วนเร่งและรักษาระดับความเจริญให้กับประเทศผู้รับ ดังเช่นในช่วงการล่าอาณานิคมที่การอพยพย้ายถิ่นฐานของคนจากประเทศเจ้าอาณานิคมนำมาซึ่งความเจริญและการพัฒนาของประเทศอาณานิคม หรือในกรณีที่การพัฒนาของประเทศผู้รับเกิดจากการไหลเข้าของแรงงานต่างชาติ อย่างเช่นกรณีที่ประเทศผู้รับในภูมิภาคตะวันออกกลางมีการพัฒนาในเชิงโครงสร้างพื้นฐานจากแรงงานต่างชาติที่เข้ามาทำงานก่อสร้างในประเทศ ทั้งนี้เพราะประเทศผู้รับได้รับผลประโยชน์จากการเพิ่มขึ้นของทุนมนุษย์ มีแรงงานใช้งานมากขึ้นโดยที่ไม่ได้เสียทรัพยากรเลี้ยงดูและฝึกฝนแรงงานในช่วงต้น แต่กลับได้แรงงานมาช่วยการขยายตัวทางเศรษฐกิจ ดังเช่นกรณีที่จะเห็นได้ว่าหลาย ๆ ประเทศยังต้องพึ่งพาแรงงานต่างชาติ และในส่วนของ การพิจารณาการอพยพระหว่างประเทศในฐานะผลลัพธ์ของการพัฒนานั้น ในการวิเคราะห์ของ Castles เขามองกระแสการอพยพแบ่งเป็นสองช่วง ด้วยช่วงแรก คือ ช่วงปี ค.ศ. 1945 – 1973 ซึ่งเป็นช่วงหลังการสิ้นสุดสงครามโลกครั้งที่ 2 ที่โลกมีพัฒนาการในภาคอุตสาหกรรมอย่างก้าวกระโดดจากภาวะความสงบจากสงครามใหญ่ของโลก แรงงานจำนวนมากจากประเทศโลกที่สามตัดสินใจอพยพเข้าสู่อเมริกาเหนือ ยุโรปตะวันตก และโอเชียเนีย ซึ่งเป็นระบอบเศรษฐกิจในกลุ่มโลกเสรีที่กำลังมีพัฒนาการอย่างเต็มที่ สำหรับช่วงที่สอง เริ่มต้นที่กลางทศวรรษที่ 70 ที่ระบอบ

²² แหล่งเดิม, หน้า 21.

²³ สุณี ฉัตราคม. (2523). เศรษฐศาสตร์แรงงานระหว่างประเทศ. กรุงเทพฯ: หอรัศนชัยการพิมพ์.

เศรษฐกิจเสรีนิยมพัฒนาไปได้ระดับหนึ่ง ระบบทุนนิยมทำให้เกิดการผลิตข้ามชาติและมีการกระจายสินค้าระหว่างประเทศเพิ่มขึ้น จุดหมายปลายทางด้านการอพยพจึงเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม ไปสู่พื้นที่ใหม่ที่มีมีการขยายตัวทางเศรษฐกิจ เช่น ภูมิภาคลาตินอเมริกา เอเชียตะวันออก และแอฟริกา²⁴

ในการศึกษาด้านความมั่นคงระหว่างประเทศ หลังการสิ้นสุดสงครามเย็น เกิดการเปลี่ยนแปลงกระบวนทัศน์ (paradigm shift) ของการจัดระเบียบโลกที่เปลี่ยนผ่านเข้าสู่ยุคหลังสงครามเย็น ที่ส่งผลให้มุมมองด้านความมั่นคงเปลี่ยนไปจากภัยคุกคามแบบดั้งเดิมที่มีลักษณะเน้นรัฐเป็นศูนย์กลาง มองที่ภัยความมั่นคงต่อรัฐ มาเป็นการเน้นมนุษย์เป็นศูนย์กลางที่ให้ความสำคัญกับความมั่นคงของมนุษย์ เกิดเป็นความมั่นคงแบบใหม่แบบไม่ดั้งเดิม (Non-Traditional Security) ที่มาควบคู่กับภัยคุกคามแบบใหม่ที่ไม่ดั้งเดิม (Non-Traditional Threats)²⁵

มุมมองต่อการอพยพย้ายถิ่นฐานระหว่างประเทศในฐานะประเด็นความมั่นคงระหว่างประเทศที่สามารถอธิบายปรากฏการณ์ของภัยคุกคามรูปแบบใหม่ได้อย่างดี คือ มุมมองของสำนักคิดโคเปนเฮเกน (The Copenhagen school of thought) ที่มีนักวิชาการอย่าง Barry Buzan, Ole Waever และ Jaap de Wilde ซึ่งอธิบายประเด็นด้านความมั่นคงว่า ความมั่นคงมิได้จำกัดอยู่เพียงเรื่องความมั่นคงทางทหารเท่านั้น แต่หมายรวมถึงประเด็นทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมด้วย แนวคิดสำคัญของสำนักโคเปนเฮเกน คือ กระบวนการทำให้เป็นความมั่นคง หรือ securitization ที่เห็นว่า “ความมั่นคง” และ “ภัยคุกคามด้านความมั่นคง” ต่างเป็น เป็นผลของการสร้างสรรค์โดยสังคม (social constructed) ที่มีตัวแสดงที่คอยกำหนด “ภัยคุกคาม” ขึ้นมาว่าเป็นประเด็นที่นำไปสู่การกำหนดกฎหมายหรือมาตรการใด ๆ เพื่อจัดการกับภัยคุกคามดังกล่าว โดยมีการสร้างวาทกรรม (speech act) ให้เกิดกระบวนการทางสังคมให้ประเด็นใดประเด็นหนึ่งกลายเป็นประเด็นด้านความมั่นคง²⁶

สำนักโคเปนเฮเกนได้จัดประเภทความมั่นคงไว้ 5 ด้าน คือ ด้านการทหาร ด้านการเมือง ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม และด้านสิ่งแวดล้อม ส่งผลให้ประเภทของ “ภัยคุกคาม” ต่อความมั่นคงแบ่งออกเป็น 5 ด้านเช่นกัน ได้แก่

1. ภัยคุกคามทางทหารจาก ซึ่งสอดคล้องกับการมองในกระแสหลักที่มีรัฐเป็นศูนย์กลาง แต่สำนักโคเปนเฮเกนสนใจตัวแสดงทางการเมืองอื่น ๆ ที่อาจเป็นภัยต่อกองทัพด้วย

²⁴ คีทิมพ์ ศรบัลลังก์ และ สุรชาติ บำรุงสุข. เล่มเดิม, หน้า 22.

²⁵ สุรชาติ บำรุงสุข. (2545, มกราคม - มิถุนายน). กระบวนทัศน์ความมั่นคงใหม่: ความเปลี่ยนแปลงของทฤษฎีและกรณีประเทศไทย. วารสารสังคมศาสตร์. ปีที่ 33 (ฉบับที่ 1): 237-270. (ออนไลน์).

²⁶ Barry Buzan, Ole Waever and Jaap De Wilde. (1998). *Security - A New Framework For Analysis*. pp 21-26.

ด้วย

2. ภัยคุกคามทางการเมือง ในแง่ของอุดมการณ์ทางการเมือง ที่เป็นภัยต่ออำนาจอธิปไตย

การคงอยู่ของสถาบันระหว่างประเทศ กฎหมายระหว่างประเทศ บรรทัดฐานระหว่างประเทศ

3. ภัยคุกคามทางเศรษฐกิจ ในแง่ภัยที่จะกระทบต่อฐานะทางเศรษฐกิจของรัฐ และความกินดีอยู่ดีของประชาชน ตลอดจนภัยคุกคามที่ส่งผลต่อสถาบันระหว่างประเทศทางเศรษฐกิจ กฎหมายระหว่างประเทศและบรรทัดฐานระหว่างประเทศทางเศรษฐกิจที่เกี่ยวข้องด้วย

4. ภัยคุกคามทางสังคม คือ ภัยคุกคามในเชิงวัฒนธรรมต่ออัตลักษณ์ของสังคม ทั้งความเป็นชาติ ภาษา วิถีชีวิต ประเพณีท้องถิ่น วัฒนธรรม และศาสนา

5. ภัยคุกคามด้านสิ่งแวดล้อม หมายถึงภัยคุกคามต่อสิ่งมีชีวิตในโลก ทั้งระบบนิเวศ สภาพภูมิอากาศ การดำรงอยู่ของสิ่งมีชีวิตสายพันธุ์ใดสายพันธุ์หนึ่งที่เกี่ยวข้องต่อการสูญพันธุ์ไปจนความปลอดภัยและความอยู่รอดของมวลมนุษยชาติ²⁷

กล่าวคือ ความมั่นคงมีความหมายที่ขยายความไปถึง ความอยู่รอด (survival) ของ referent object ต่าง ๆ ที่ถูกกำหนดไว้ว่าเป็น ตัวแปรที่ต้องอยู่รอดในแต่ละด้านตามทั้งห้าหมวดหมู่ ดังนั้น ความมั่นคงกับภัยคุกคามจึงเป็นสิ่งที่ถูกสร้างให้เกิดขึ้นจากการให้นิยามของสังคม และตัวแสดงทางสังคมที่เป็นผู้กำหนด (securitizer) อย่างหน่วยงานด้านความมั่นคงที่เกี่ยวข้อง หรือ ภาควิชาการที่มีบทบาทสร้างองค์ความรู้ หรือวาทกรรมในด้านความมั่นคงขึ้นมาได้

มุมมองด้านความมั่นคงต่อการอพยพย้ายถิ่นฐานระหว่างประเทศ เกิดขึ้นพร้อม ๆ กับกระแสของการอพยพย้ายถิ่นฐานระหว่างประเทศที่เพิ่มขึ้น สำหรับนักวิชาการในสาขาด้านความมั่นคงการสิ้นสุดของสงครามเย็นเป็นหนึ่งในเหตุการณ์สำคัญที่ทำให้มุมมองด้านความมั่นคงเปลี่ยนแปลงไป เกิดเป็นการเปลี่ยนแปลงกระบวนทัศน์ (paradigm shift) ของการจัดระเบียบโลก (world order) ที่เปลี่ยนแปลงมุมมองด้านความมั่นคงจากภัยคุกคามแบบดั้งเดิมที่เน้นรัฐเป็นศูนย์กลาง (state-centric) เป็นการเน้นมนุษย์เป็นศูนย์กลาง (human centric) ที่ให้ความสำคัญกับความมั่นคงของมนุษย์ เกิดเป็นความมั่นคงแบบใหม่แบบไม่ดั้งเดิม (Non-Traditional Security) ที่มาควบคู่กับภัยคุกคามแบบใหม่ที่ไม่ดั้งเดิม (Non-Traditional Threats)²⁸ เกิดเป็นประเด็นภัยคุกคามด้านความมั่นคงใหม่ (non-traditional threats)

²⁷ Ibid.

²⁸ สุรชาติ บำรุงสุข. (2545). แหล่งเดิม.

ที่มีแหล่งที่มาจากด้านสิ่งแวดล้อม สุขภาพ และอีกมากมาย บริบทโลกที่เปลี่ยนแปลงไปทำให้เกิดการมองความสัมพันธ์ระหว่างความสัมพันธ์ระหว่างประเทศและการอพยพย้ายถิ่นฐานระหว่างประเทศในมุมมองใหม่ที่มีมองว่าเป็นเรื่องเกี่ยวข้องกันกัน กระแสการมองประเด็นเรื่องการอพยพย้ายถิ่นฐานเป็นประเด็นด้านความมั่นคงเริ่มต้นขึ้นจากเหตุการณ์ 9/11 เมื่อวันที่ 11 กันยายน ปี ค.ศ. 2001 ที่เริ่มทำให้การอพยพย้ายถิ่นฐานเริ่มเป็นประเด็น เพราะผู้ก่อการร้ายในเหตุการณ์ดังกล่าวล้วนเป็นผู้อพยพชั่วคราวหรือผู้อพยพหลบหนีเข้าเมืองอย่างผิดกฎหมาย (temporary or illegal immigrants) เหตุการณ์ดังกล่าวส่งผลให้สหรัฐอเมริกาเห็นว่าระบบการตรวจคนเข้าเมืองมีความสำคัญต่อความมั่นคงของสหรัฐอเมริกา ที่นำมาซึ่งการออกกฎหมายและกฎระเบียบต่าง ๆ เพื่อควบคุมการตรวจคนเข้าเมือง การขยายตัวของเครือข่ายอัลกออิดา และเหตุการณ์ก่อการร้ายในประเทศตะวันตกอื่น ๆ ในเวลาต่อมา ทั้งระเบิดที่กรุงมาดริด ในปี ค.ศ. 2004 ระเบิดที่รถไฟใต้ดินในกรุงลอนดอน ในปี ค.ศ. 2005 เป็นเหตุให้ประเทศตะวันตกมีความเข้มงวดกับนโยบายด้านการควบคุมพรมแดน และการตรวจคนเข้าเมืองมากขึ้น โดยแรงงานอพยพข้ามชาติแบบผิดกฎหมายนับเป็นหนึ่งในภัยคุกคามด้านความมั่นคงในสายตารัฐต่าง ๆ ทั่วโลก²⁹

แนวคิดของ Jef Huysmans นักวิชาการที่บุกเบิกการศึกษาเกี่ยวกับการกำหนดให้แรงงานข้ามชาติเป็นประเด็นด้านความมั่นคงในยุโรป โดยต่อยอดจากแนวคิดเรื่อง การทำให้เป็นประเด็นความมั่นคง (securitization) ของสำนักคิดโคเปนเฮเกนอธิบายกระบวนการที่ทำให้การโยกย้ายถิ่นฐานของแรงงานข้ามชาติเป็นภัยคุกคามด้านความมั่นคง โดย Huysmans มองว่า ปัจจัยสำคัญที่ทำให้การโยกย้ายถิ่นฐานเป็นปัญหาด้านความมั่นคง คือ การรวมตัวของสหภาพยุโรปในการสลายพรมแดนภายในและมีพรมแดนหนึ่งเดียวร่วมกันของเขตเป็น single border ของสหภาพยุโรปที่ส่งผลให้การควบคุมพรมแดนมีความเข้มงวดขึ้น การโยกย้ายถิ่นฐานเข้าเขตสหภาพยุโรปเป็นไปได้ยากขึ้น กฎระเบียบใหม่ทำให้การกระทำเดิมที่เคยทำได้ผิดกฎหมาย เกิดเป็นการย้ายถิ่นฐานอย่างผิดกฎหมายมากขึ้น³⁰

อีกหนึ่งปัจจัยสำคัญที่ทำให้การอพยพโยกย้ายย้ายถิ่นฐานเป็นปัญหาความมั่นคง คือ การถูกทำให้เป็นอื่น (othering) โดย Karla Žagi³¹ จากมหาวิทยาลัยคาทอลิกในโครเอเชีย มองว่า ผู้อพยพมักจะถูกทำให้เป็นอื่นจากสังคมประเทศผู้รับ โดยในกรณีของการอพยพโยกย้ายถิ่นฐานเข้ามาในยุโรปนั้น ตั้งแต่ช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 เป็นต้นมา ยุโรปก็ประสบปัญหาขาดแคลนแรงงาน

²⁹ Sita Bali. (2008). *op.cit.* p. 471.

³⁰ ศิพิมพ์ ศรีบัลลังก์ และ สุชาติ บำรุงสุข. เล่มเดิม, หน้า 48-49.

³¹ Karla Žagi. (2021). *Perceiving the Migrant as "Other": Analysis of Three Main Categories in the European Migration Context.* (Online)

โดยแรงงานข้ามชาติได้เข้ามาทดแทนในส่วนนี้ แต่คนยุโรปส่วนมากรับรู้ (perceived) ผู้อพยพในฐานะ “แรงงานราคาถูก” และมีความคิดแบบนักความมั่นคงที่ให้ความสำคัญกับการควบคุม (control) การอพยพโดยมิได้มีนโยบายให้เกิดการบูรณาการเข้าสู่สังคม (integration) โดยแรงงานข้ามชาติอย่างชาวโมร็อกโค อัลจีเรีย ตูนิเซีย ยูโกสลาเวีย และตุรกี ที่อพยพเข้ามาในยุโรป มีลักษณะถูกแยกออกจากสังคมเป็นชุมชนของตนเอง (community) ในพื้นที่ชายขอบของเมือง (margin of the city) โดยไม่มีปฏิสัมพันธ์กับชุมชนชาวยุโรป กลายเป็น “ชาวยุโรป” (Europeans) กับ “พวกเขา” (them) โดยผู้อพยพเหล่านี้ถูกมองเป็น “อื่น” ซึ่งความเป็นอื่น ความแตกต่าง มักจะถูกมองในเชิงลบ ผู้อพยพจึงถูกนำไปเชื่อมโยงกับปัญหาอาชญากรรมกลายเป็นปัญหาความมั่นคงได้ไม่ยาก ยกตัวอย่าง กรณีผู้อพยพชาวมุสลิมในโครเอเชียถูกมองว่า มีเป็นภัยต่อโครเอเชียในฐานะที่จะขยายวัฒนธรรมและศาสนาอิสลามในโครเอเชีย ในเชิงสัญลักษณ์ ผู้อพยพถูกทำให้เป็นอื่นผ่านสถานที่ ที่ผู้อพยพมักจะอาศัยอยู่ในย่านชายขอบของเมือง หรือในพื้นที่ที่กำหนด ในเชิงสัญลักษณ์ทางรูปภาพ ผู้อพยพถูกทำให้เป็นอื่นผ่านภาพการนำเสนอของสื่อ เช่น การนำเสนอภาพในค่ายผู้อพยพ ชุมชนแออัด พื้นที่ชายแดน หรือภาพผู้อพยพในเรือ เช่นเดียวกับการใช้ภาษาและถ้อยคำเกี่ยวกับผู้อพยพ โดยการนำเสนอแบบนี้ส่งผลต่อการรับรู้ของผู้คนในประเทศผู้รับต่อผู้อพยพ

ตัวอย่างกรณีการอพยพในเอเชียพบได้ในงานศึกษาของ Alexander R. Arifianto ที่ศึกษาเกี่ยวกับแรงงานข้ามชาติชาวอินโดนีเซียที่เข้าไปทำงานในมาเลเซีย ที่พบว่า การที่รัฐบาลมาเลเซียเปลี่ยนแปลงนโยบายเกี่ยวกับแรงงานข้ามชาติชาวอินโดนีเซียจากที่เปิดกว้างให้เข้ามาทำงานได้ กลายเป็นปัญหาความมั่นคง โดย Arifianto พบว่า ค้นพบว่า ในช่วงกลางทศวรรษที่ 1970 เริ่มมีการสร้างวาทกรรมให้แรงงานข้ามชาติชาวอินโดนีเซียเป็นปัญหาด้านความมั่นคง โดยนักการเมืองพรรคฝ่ายค้านซึ่งมีเชื้อสายจีนโจมตีรัฐบาลพรรค UMNO ว่า นโยบายของพรรค UMNO ที่สนับสนุนให้แรงงานชาวอินโดนีเซียย้ายถิ่นฐานเข้ามาทำงานในมาเลเซียนั้นเป็นแผนการที่หวังผลทางการเมือง โดยจะเป็นการเพิ่มฐานเสียงของชาติพันธุ์มาเลย์ในการเลือกตั้ง เพราะแรงงานอินโดนีเซียมีแนวโน้มจะผสมกลมกลืนกับชาติพันธุ์มาเลย์ในที่สุด ภายหลัง โดยที่ชุมชนแรงงานชาวอินโดนีเซียขยายตัวใหญ่ขึ้นเรื่อย ๆ และมีความเป็นเอกเทศและมิได้มีการผสมกลมกลืนกับชาติพันธุ์มาเลย์ ส่งผลให้ชาวมาเลย์เองก็มิได้รู้สึกยอมรับแรงงานชาวอินโดนีเซียเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของสังคม แต่กลับเริ่มเกิดวาทกรรมว่า แรงงานอินโดนีเซียเข้ามาแย่งงานคนมาเลย์เป็นเหตุให้อัตราเงินเดือนและค่าแรงต่ำลง อีกทั้งแรงงานอินโดนีเซียยังส่งเงินออกจากมาเลเซียกลับบ้านที่อินโดนีเซียแทนที่จะใช้จ่ายให้เกิดประโยชน์ต่อเศรษฐกิจมาเลเซีย ต่อมา ยังมีการอ้างสถิติของ

นักการเมืองและนักวิชาการในมาเลเซียถึงความเกี่ยวโยงกันของจำนวนอาชญากรรมและการโจรกรรมภายในประเทศกับแรงงานชาวอินโดนีเซีย และมีการเชื่อมโยงแรงงานชาวอินโดนีเซียกับการแพร่เชื้อเอชไอวี การทำอาชีพโสเภณี การแย่งสามีของหญิงมาเลเซีย (husband's stealers) เผยแพร่ศาสนาคริสต์ การเผยแพร่คำสอนที่เป็นภัยต่อคำสอนอิสลาม อีกด้วย³²

ในการศึกษาของ Josy Joseph ได้ศึกษาเรื่องการย้ายถิ่นฐานอย่างผิดกฎหมายของชาวบังคลาเทศเข้าสู่ประเทศอินเดีย ด้วยพรมแดนที่ติดกัน ชาวบังคลาเทศอพยพย้ายถิ่นฐานเข้าสู่อินเดียมากกว่า 10 ล้านคน สำหรับรัฐบาลอินเดียแล้ว แรงงานอพยพชาวบังคลาเทศถือเป็นภัยคุกคามต่ออินเดีย³³

2.4 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์แรงงานข้ามชาติในประเทศไทย

การศึกษาเกี่ยวกับสถานการณ์แรงงานข้ามชาติในประเทศไทยได้รับความสนใจอย่างกว้างขวาง เนื่องจากแรงงานข้ามชาติในไทยมีบทบาทที่สำคัญต่อเศรษฐกิจไทยมากขึ้นตั้งแต่ช่วงปี พ.ศ. 2523 ที่ไทยเข้าสู่ช่วงพัฒนาการทางเศรษฐกิจที่เติบโตอย่างรวดเร็วจนเป็นหนึ่งในกลุ่มเสือเศรษฐกิจของเอเชีย และแม้ว่าไทยจะประสบกับวิกฤตการณ์ทางการเงินช่วงปี 2540-2541 ไทยก็เริ่มฟื้นตัวจากวิกฤตเศรษฐกิจภาคเศรษฐกิจไทยเริ่มกลับมาขยายตัวอีกครั้งหนึ่งจึงมีแรงงานจากประเทศเพื่อนบ้านเริ่มอพยพเข้ามาทำงานในประเทศไทยมากขึ้น ทั้งแรงงานพม่าหรือเมียนมา ลาว และกัมพูชา ในงานเขียนของฟิลลิป มาร์ติน³⁴ เกี่ยวกับคุณภาพของแรงงานข้ามชาติต่อประเทศไทย: แนวทางสู่การพัฒนา นโยบาย ได้ศึกษากรอบนโยบายของรัฐไทยต่อการนำแรงงานข้ามชาติเข้ามาในประเทศไทย โดยจะเห็นได้ว่า ในขณะที่ไทยเริ่มมีอุปสงค์ในการใช้แรงงานต่างชาตินั้น รัฐไทยได้มีความพยายามผ่อนคลายนโยบายระเบียบด้านการตรวจคนเข้าเมืองและการทำงานของคนต่างชาติเพื่อตอบโต้ภัยด้านการพัฒนาทางเศรษฐกิจ โดยสะท้อนให้เห็นจากโดยมติคณะรัฐมนตรีหลาย ๆ มติ ในช่วงปี 2535-2539 ที่มีการกำหนดพื้นที่ สาขาอาชีพที่คนต่างชาติสามารถทำงานได้ และเริ่มมีระบบการลงทะเบียนแรงงานข้ามชาติให้มีใบอนุญาตทำงานถูกต้อง ในช่วงปี 2540 วิกฤตเศรษฐกิจทำให้แรงงานชาวไทยตกงานเพิ่มขึ้น รัฐบาลไทยจึงมีความพยายามที่จะผลักดันแรงงานข้ามชาติออกไปจากประเทศไทย เพื่อให้มีตำแหน่งงานสำหรับคนไทย โดยมีแผนจะผลักดันแรงงานต่างด้าวจำนวน 600,000 คนออกจากประเทศไทยในเวลา 2 ปี โดยได้มีการบังคับใช้กฎหมายความมั่นคงภายในบริเวณตะเข็บชายแดน โดยให้คณะกรรมการจังหวัดจัดระเบียบ

³² ศิพิมพ์ ศรีบัลลังก์ และ สุรชาติ บำรุงสุข. เล่มเดิม, หน้า 39-40.

³³ แหล่งเดิม, หน้า 41.

³⁴ ฟิลลิป มาร์ติน. (2550). เล่มเดิม.

แรงงานข้ามชาติและส่งเสริมให้มีการตั้งโรงงานในเขตชายแดนไทย โดยมีวัตถุประสงค์ผลักดันแรงงานข้ามชาติออกจากประเทศไทย ผลปรากฏว่าภาคเอกชนได้ออกมาคัดค้านนโยบายดังกล่าว เนื่องจากจะส่งผลกระทบต่อการส่งออกข้าวของไทย รัฐบาลจึงได้ผ่อนปรนและขยายระยะเวลาการขึ้นทะเบียนแรงงานข้ามชาติในโรงงานสี่ข้าวให้สามารถทำงานต่อได้ จนกระทั่งในปี พ.ศ. 2544 รัฐบาลนายทักษิณ ชินวัตร มีนโยบายให้แรงงานข้ามชาติในทุกพื้นที่ 76 จังหวัดในทุกสาขาอุตสาหกรรมสามารถมาขึ้นทะเบียนอนุญาตทำงานอย่างถูกกฎหมายได้ เพื่อให้แรงงานข้ามชาติแต่ละคนเข้าสู่ระบบประกันสุขภาพ มีใบอนุญาตทำงานเป็นแรงงานในระบบ การเปลี่ยนนโยบายดังกล่าวเป็นไปตามอุปสงค์ของตลาดแรงงานในประเทศและถือเป็นแนวทางการจัดการกับปัญหาแรงงานข้ามชาติผิดกฎหมายด้วยการทำให้ถูกกฎหมายอย่างเป็นระบบ

ตามการนิยามขององค์การสหประชาชาติ (United Nations) ในอนุสัญญาว่าด้วยการคุ้มครองสิทธิแรงงานอพยพและสมาชิกในครอบครัว (Convention on the Protection of the Rights of Migrants Workers and Member of their Families: CMW) ระบุว่า “แรงงานข้ามชาติ” หมายถึง บุคคลซึ่งถูกว่าจ้างให้ทำงาน กำลังถูกว่าจ้าง หรือเคยถูกว่าจ้างให้ทำงานโดยได้รับค่าตอบแทนในรัฐที่ตนมิได้เป็นพลเมือง³⁵

จากการศึกษา ศึกษาพระราชกำหนดการทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ. 2560 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2561 โดยแพรวพรรณ ศิริเลิศ แรงงานข้ามชาติในประเทศไทยจำแนกตามลักษณะการเข้าเมืองได้ 6 ประเภท ได้แก่

(1) แรงงานต่างด้าวตลอดชีพ เป็นคนต่างด้าวซึ่งได้รับใบอนุญาตทำงานตามประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 722 ข้อ 10 (10) ที่อนุญาตให้คนต่างด้าวที่มีถิ่นที่อยู่ในราชอาณาจักรตามกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมืองและทำงานอยู่แล้วก่อนวันที่ 13 ธันวาคม 2515 ให้ใช้ได้ตลอดชีวิตของคนต่างด้าวนั้น เว้นแต่คนต่างด้าวจะเปลี่ยนอาชีพใหม่

(2) แรงงานต่างด้าวประเภททั่วไป ที่ได้รับอนุญาตให้เข้าประเทศเป็นการชั่วคราวตามกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมืองตามวัตถุประสงค์ที่มีใช้การท่องเที่ยว

(3) แรงงานต่างด้าวที่นำเข้ามาตามความตกลงทวิภาคีด้านแรงงานกับประเทศเพื่อนบ้านต้นทางสัญชาติ คือ เมียนมา ลาว กัมพูชา และเวียดนาม

(4) แรงงานต่างด้าวที่เข้ามาทำงานในราชอาณาจักรตามกฎหมายพิเศษ เช่น พระราชบัญญัติส่งเสริมการลงทุน พระราชบัญญัติการนิคมอุตสาหกรรม กลุ่มนี้เป็น นักลงทุน

³⁵ แพรวพรรณ ศิริเลิศ. (2566). *สำรวจกระแสการเคลื่อนย้ายของแรงงานข้ามชาติ เมื่อไทยอาจเผชิญปัญหา 'ขาดแคลนแรงงาน'*. (Online)

ช่างฝีมือ ผู้ชำนาญการ

(5) แรงงานต่างด้าวตามมาตรา 63 ของพระราชกำหนดการทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ. 2560 ซึ่งหมายถึง บุคคลที่ถูกเนรเทศตามกฎหมายว่าด้วยการเนรเทศและได้รับการผ่อนผันให้ประกอบอาชีพระหว่างรอการเนรเทศ บุคคลที่เข้าเมืองอย่างผิดกฎหมายแต่ได้รับการอนุญาตให้รออยู่ในราชอาณาจักรเพื่อรอการส่งกลับตามกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมือง บุคคลที่ถูกถอนสัญชาติตามประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 337 ลงวันที่ 13 ธันวาคม 2515 หรือตามกฎหมายอื่น บุคคลที่เกิดในราชอาณาจักรแต่ไม่ได้รับสัญชาติไทยตามประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 337 ลงวันที่ 13 ธันวาคม 2515 บุคคลที่เกิดในราชอาณาจักรแต่ไม่ได้รับสัญชาติไทยตามกฎหมายว่าด้วยสัญชาติ โดยบุคคลตามมาตรา 63 นี้สามารถขออนุญาตทำงานต่อนายทะเบียนได้ โดยคำนึงถึงความมั่นคงของชาติและผลกระทบต่อสังคม ซึ่งแรงงานต่างด้าวกลุ่มนี้ รวมถึงแรงงานเมียนมา ลาว และกัมพูชาทั้งที่เข้ามาทำงานตาม MOU ซึ่งครบระยะเวลาแล้ว ได้รับการอนุญาตให้ขยายระยะเวลา และกลุ่มที่ลักลอบเข้าเมืองมาทำงานอย่างผิดกฎหมายและได้รับการปรับสถานะให้เข้าเมืองอย่างถูกกฎหมาย

(6) แรงงานต่างด้าวที่เป็นคนสัญชาติของประเทศที่มีชายแดนติดกับประเทศไทย ให้เข้ามาในประเทศไทยด้วยบัตรผ่านแดนหรือเอกสารราชการที่ประเทศต้นทางออกให้ ให้ได้รับอนุญาตจากนายทะเบียนให้ทำงานเป็นการชั่วคราวในช่วงระยะเวลาหรือตามฤดูกาลในท้องที่ที่กำหนด

ข้อมูลแบบสำรวจภาวะการทำงานของประชากรไทยของสำนักงานสถิติแห่งชาติแสดงให้เห็นว่าในระยะหลังกลุ่มวัยกลางคนมีแนวโน้มที่จะไม่ทำงานหนัก งานสกปรก และงานอันตรายหรืองานประเภท 3Ds ทำให้ภาคเกษตรกรรม ภาคประมง และภาคก่อสร้างของไทยประสบปัญหาขาดแคลนแรงงานอย่างมากและมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ซึ่งอุปสงค์ตลาดแรงงานส่วนนี้ทำให้แรงงานข้ามชาติเข้ามามีบทบาทสำคัญยิ่งขึ้นต่อเศรษฐกิจไทย³⁶

นโยบายสำคัญของรัฐบาลไทยที่ส่งผลต่อการเพิ่มขึ้นของแรงงานข้ามชาติทักษะต่ำ คือ การปรับขึ้นค่าแรงขั้นต่ำในสมัยรัฐบาลยิ่งลักษณ์ในช่วงปี 2555 – 2556 มีส่วนเป็นแรงจูงใจให้แรงงานจากประเทศเพื่อนบ้านสนใจมาทำงานในประเทศไทยเพิ่มขึ้นอย่างเห็นได้ชัด เพราะค่าแรงขั้นต่ำในประเทศไทยยังสูงกว่าค่าแรงขั้นต่ำของประเทศเพื่อนบ้าน อย่างในกรณีเมียนมา เมื่อเทียบ

³⁶ กองเศรษฐกิจการแรงงาน สำนักงานปลัดกระทรวงแรงงาน. (2564). รายงานสถานการณ์ภาวะเศรษฐกิจการแรงงานระหว่างประเทศและการเคลื่อนย้ายแรงงานระหว่างประเทศ. (ออนไลน์) <http://warning.mol.go.th/uploadFile/pdf/pdf-2022-08-29-1661761146.pdf>

กันแล้วค่าแรงขั้นต่ำในประเทศไทยสูงกว่าค่าแรงขั้นต่ำในเมียนมาถึง 3 เท่า นับเป็นปัจจัยสำคัญที่ดึงดูดแรงงานข้ามชาติจากประเทศเพื่อนบ้าน นอกจากนี้ แรงงานข้ามชาติมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอีกช่วงในช่วงการผ่อนผันการขึ้นทะเบียนแรงงานต่างด้าวในปี 2561 รายงานสถานการณ์ภาวะเศรษฐกิจการแรงงานระหว่างประเทศและการเคลื่อนย้ายแรงงานระหว่างประเทศ ไตรมาสที่ 1 ปี 2564 รายงานว่า มีการไหลเข้าของแรงงานข้ามชาติสู่ประเทศไทยเพิ่มขึ้นจนอยู่ในระดับที่สูงเมื่อเทียบกับการพึ่งพาแรงงานต่างด้าวของประเทศอื่น ๆ โดยไทยอยู่ในอันดับหนึ่งของกลุ่มประเทศอาเซียนที่พึ่งพาแรงงานต่างด้าว และอยู่ในอันดับที่ 17 ของโลก³⁷ โดยข้อมูลจากสถิติแรงงานข้ามชาติในประเทศไทยในช่วง 10 ปี ตั้งแต่ปี 2554 – 2563 พบว่ามีแนวโน้มเพิ่มขึ้นทุก ๆ ปี จากรายงานของสำนักงานแรงงานระหว่างประเทศ (International Labor Organization: ILO) พบว่า ไทยมีแรงงานข้ามชาติ ประมาณ 3.9 ล้านคน คิดเป็นร้อยละ 10 ของกำลังแรงงานทั้งหมดของประเทศไทย ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่า แรงงานข้ามชาติมีความสำคัญในตลาดแรงงานภายในประเทศ

ไทยมีการพัฒนานโยบายและมาตรการบริหารจัดการแรงงานข้ามชาติมาอย่างต่อเนื่อง โดยมีการดำเนินนโยบายกำหนดบทลงโทษที่รุนแรงต่อนายจ้างและแรงงานที่ไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย มีการออกกฎหมายเพื่อบริหารจัดการการทำงานของคนต่างด้าวเพื่อแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์และการเข้ามาทำงานอย่างผิดกฎหมาย แนวโน้มการไหลเข้าของแรงงานข้ามชาติที่เพิ่มขึ้น ประกอบกับปัญหาแรงงานข้ามชาตินำมาซึ่งแนวทางการจัดระเบียบของรัฐด้วยการออกกฎหมาย โดยในปี 2560 มีการออกพระราชกำหนดการทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ. 2560 โดยพระราชกำหนดฯ ได้เปิดช่องว่างที่ทำให้การบริหารจัดการนำคนต่างด้าวเข้ามาทำงานไม่สามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ ของกฎหมาย 2 ฉบับ ก่อนหน้า คือ พระราชบัญญัติการทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ. 2551 และ พระราชกำหนดการนำคนต่างด้าวมาทำงานกับนายจ้างในประเทศไทย พ.ศ. 2559³⁸

รายงานสถานการณ์ภาวะเศรษฐกิจการแรงงานระหว่างประเทศและการเคลื่อนย้ายแรงงานระหว่างประเทศประมวลสาเหตุและปัจจัยที่ทำให้แรงงานข้ามชาติเข้ามาทำงานในประเทศไทยไว้ 6 ข้อ ได้แก่

(1) สภาพเศรษฐกิจของประเทศไทยที่ดีกว่าประเทศเพื่อนบ้าน และอุปสงค์ด้านแรงงานไร้ฝีมือ (non-skilled labor) ในประเทศไทย อันเนื่องมาจากการที่แรงงานไทยได้พัฒนา

³⁷ แหล่งเดิม.

³⁸ กองเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ สำนักงานปลัดกระทรวงแรงงาน. (2560). แรงงานชี้แจง พ.ร.ก.ต่างด้าว '60 ช่วยจัดระเบียบแรงงานตามมาตรฐานสากล เกิดประโยชน์ต่อชาติรอบด้าน. (ออนไลน์)

ยกระดับจากแรงงานไร้ฝีมือไปสู่การเป็นแรงงานที่มีฝีมือ (skilled labor) และการที่ประเทศเพื่อนบ้านไม่มีตำแหน่งงานภายในประเทศเพียงพอสำหรับแรงงานของตนจึงเกิดการว่างงาน และนิยมอพยพเข้ามาทำงานในประเทศไทย

(2) อัตราค่าตอบแทนการทำงานในประเทศไทยที่สูงกว่าเมื่อเทียบกับอัตราค่าตอบแทนในประเทศเพื่อนบ้านรอบ ๆ ไทย

(3) สภาวะการขาดแคลนแรงงานของไทยในหลายสาขา ทั้งในภาคบริการที่ได้รับค่าตอบแทนต่ำ เช่น งานแม่บ้าน งานคนรับใช้ภายในบ้าน พนักงานเสิร์ฟร้านอาหาร และภาคอุตสาหกรรมประมง

(4) สวัสดิการด้านแรงงานที่ดีของไทย โดยเฉพาะสวัสดิการในการรักษาพยาบาล โดยกองทุนประกันสังคม ที่แรงงานข้ามชาติที่เข้ามาทำงานในประเทศไทยอย่างถูกกฎหมายและจ่ายเงินสมทบเข้ากองทุนประกันสังคมร่วมกับในจ้างจะได้รับสิทธิการรักษาพยาบาลตามกฎหมายว่าด้วยกองทุนประกันสังคม และสวัสดิการกองทุนเงินทดแทนที่ได้รับเงินทดแทนตามกฎหมายว่าด้วยกองทุนเงินทดแทนกรณีอุบัติเหตุจากการทำงาน

(5) ปัจจัยทางภูมิศาสตร์ในเชิงที่ตั้งของประเทศไทย ที่ความเป็นประเทศเพื่อนบ้านที่มีพรมแดนติดต่อกันกันทำให้การข้ามพรมแดนไปมาระหว่างประเทศต้นทางกับประเทศไทยสามารถทำได้โดยสะดวก และวัฒนธรรมร่วมในภูมิภาคใกล้เคียงกันในเชิงจิตวิทยาทำให้แรงงานข้ามชาติรู้สึกปรับตัวได้ง่าย อีกทั้งยังมีชุมชนคนร่วมชาติอาศัยอยู่ในประเทศไทยจำนวนมาก³⁹

เกี่ยวกับปัจจัยที่ทำให้แรงงานข้ามชาติอพยพเข้ามาทำงานในประเทศไทย นอกจากปัจจัย 5 ข้อข้างต้นแล้ว พรรษา ศิริมาจันทร์⁴⁰ กฤตยา อาชวนิจกุล⁴¹ บังปอนด์ รักอำนวยกิจ⁴² เห็นตรงกันว่า สถานการณ์ทางการเมืองภายในประเทศที่รุนแรงอย่างในกรณีเมียนมา และระบอบการปกครองที่ไม่มีประสิทธิภาพของประเทศต้นทางก็มีส่วนเป็นปัจจัยสำคัญที่ผลักดันให้แรงงานข้ามชาติตัดสินใจอพยพย้ายถิ่นฐานเข้ามาในประเทศไทย

นอกจากปัจจัยในส่วนของแรงงานข้ามชาติผู้อพยพเข้ามาทำงานด้วยเหตุผลทางเศรษฐกิจ

³⁹ กองเศรษฐกิจการแรงงาน สำนักงานปลัดกระทรวงแรงงาน. (2564). เล่มเดิม.

⁴⁰ พรรษา ศิริมาจันทร์. (2562). ปัญหาแรงงานต่างด้าวผิดกฎหมาย ๓ สัญชาติในประเทศไทย. สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ.

⁴¹ กฤตยา อาชวนิจกุล. (2546). สถานะความรู้เรื่องแรงงานข้ามชาติในประเทศไทย และทิศทางการวิจัยที่พึงพิจารณา. สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล:นครปฐม.

⁴² บังปอนด์ รักอำนวยกิจ. (2552). บทสังเคราะห์ นโนบาย ยุทธศาสตร์ การบริหารจัดการและแรงกดดันในการนำเข้าแรงงานข้ามชาติของประเทศไทย. สำนักงานแรงงานระหว่างประเทศ ประจำภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก.

นโยบายเศรษฐกิจของรัฐไทยเองก็เป็นไปในลักษณะ “employer-driven” ที่เป็นการนำเข้าแรงงานต่างด้าวตามความต้องการของนายจ้าง โดยนายจ้างแสดงความจำนงขอจ้างแรงงานต่างด้าวต่อรัฐบาลว่ามีความต้องการมากน้อยเพียงใด โดยนโยบายนี้ของไทยค่อนข้างเปิดกว้าง ไม่มีข้อกำหนดเรื่องจำนวนขั้นต่ำของการจ้างแรงงาน และมีได้จำกัดระบุดสาขาอุตสาหกรรม มีเพียงกำหนดรายการประเภทงานที่ห้ามทำเท่านั้น⁴³

2.5 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับบทบาทของกองทัพในการรับมือกับปัญหาแรงงานข้ามชาติ ผิดกฎหมาย

ประเด็นเรื่องแรงงานข้ามชาติผิดกฎหมายนับเป็นภัยความมั่นคงของไทย เพราะมีผลกระทบในทั้งในด้านความมั่นคงโดยตรง และผลกระทบทางเศรษฐกิจต่อประเทศไทย เพราะการมีปัญหาแรงงานต่างชาติผิดกฎหมายหรือปัญหาการค้ามนุษย์ การละเมิดสิทธิมนุษยชน ส่งผลต่อการส่งออกของประเทศไทยไปยังต่างประเทศอันเกิดจากการกำหนดเงื่อนไขด้านการค้าของประเทศผู้นำเข้าสินค้า ในเรื่องของประเด็นด้านแรงงานซึ่งส่งผลกระทบต่ออัตราภาษีนำเข้าที่กลายเป็นต้นทุนในการทำธุรกิจของผู้ส่งออกไทย ประเทศไทยจึงต้องดำเนินการแก้ไขปัญหาล่าช้าอย่างจริงจัง⁴⁴

ที่ผ่านมาแรงงานข้ามชาติลักลอบเข้าเมืองมาโดยมิได้รับอนุญาตหรือเข้ามาทำงานอย่างผิดกฎหมายในประเทศไทยเยอะ โดยสื่อมวลชนมักจะรายงานการก่อคดีอาชญากรรมที่กระทำโดยแรงงานข้ามชาติในประเทศไทย ส่งผลให้การรับรู้ (perception) ของคนไทยในฐานะประเทศผู้รับมองว่า แรงงานข้ามชาติมีความเกี่ยวข้องกับการก่อปัญหาอาชญากรรมในสัดส่วนที่สูงเมื่อเทียบกับแรงงานไทย ซึ่งอาจจะไม่ได้สะท้อนความเป็นจริงเท่าไรหรอก แต่ก็ทำให้สังคมไทยและหน่วยงานราชการไทยมีการรับรู้ต่อแรงงานข้ามชาติแบบเหมารวม (stereotype)

แรงงานข้ามชาติจากประเทศเพื่อนบ้านของไทย โดยเฉพาะ เมียนมา ลาว และกัมพูชา มีการข้ามพรมแดน หรือลักลอบเข้าเมืองมาเพื่อทำงานในประเทศไทยมาตั้งแต่อดีตโดยไม่มี การควบคุม ดังนั้น การเข้ามาของแรงงานจำนวนมากในอดีต ก่อนปี 2535 นับเป็นแรงงานผิดกฎหมายเสียส่วนมาก จนกระทั่งปี 2535 ที่คณะรัฐมนตรีมีมติผ่อนผันให้แรงงานข้ามชาติผิด

⁴³ ชมนาด นิตตะโย, โสภณ ธีัญญาเวชกิจ และคณะ. (2563). เปิดข้อเท็จจริงแรงงานต่างด้าวในไทย: ตอนที่ 1

แรงงานทักษะต่ำมองภาพการพึ่งพาแรงงานต่างด้าวในไทย ผ่านข้อมูลประกันสังคม. สถาบันวิจัย

เศรษฐกิจป่วย อังภากรรณ์. (ออนไลน์) สืบค้นจาก <https://www.pier.or.th/abridged/2020/14/>

⁴⁴ น้ำผึ้ง ทศนัยพิทักษ์กุล. (2560). การบริหารจัดการแรงงานข้ามชาติของไทย. ใน หนังสือพิมพ์กรุงเทพธุรกิจ Section :

ASEAN+. ปีที่ 30 (ฉบับที่ 10513) (ออนไลน์). สืบค้นจาก https://www.itd.or.th/itd-data-center/article_management-migrant-labor-in-thailand/

กฎหมายสัญชาติเมียนมาสามารถทำงานได้ โดยให้นายจ้างประกันตัวคนต่างด้าวกับพนักงานตรวจคนเข้าเมือง และอนุญาตให้ทำงานในพื้นที่ 4 จังหวัดชายแดนไทย-พม่า ได้แก่ เชียงราย ตาก กาญจนบุรี ระนอง เท่านั้น และสามารถทำได้เพียงงานใน 27 งานตามประกาศกระทรวงมหาดไทย ซึ่งมีมติคณะรัฐมนตรีดังกล่าวทำให้แรงงานข้ามชาติผิดกฎหมายได้รับการผ่อนผันให้ทำงานได้อย่างถูกต้องเป็นครั้งแรก และนำไปสู่มาตรการการจัดระเบียบแรงงานข้ามชาติผิดกฎหมายอื่น ๆ ในเวลาต่อมา⁴⁵

การเพิ่มขึ้นของแรงงานข้ามชาติผิดกฎหมาย และการขยายตัวของชุมชนแรงงานข้ามชาติ ทั้งถูกและผิดกฎหมายในหลายจังหวัดเริ่มนำมาซึ่งผลกระทบต่อประเทศในหลาย ๆ ด้าน ที่รัฐไทยมองว่าเป็น ผลกระทบต่อความมั่นคงของไทย ในด้านการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม⁴⁶ ดังนี้

(1) ด้านการเมือง เนื่องจากแรงงานข้ามชาติจากประเทศเพื่อนบ้านอาจเป็นกลุ่มต่อต้านรัฐบาลของตน ดังนั้นจึงมีความเสี่ยงต่อการใช้พื้นที่ในประเทศไทยเคลื่อนไหวทางการเมืองต่อต้านรัฐบาลของตน ซึ่งส่งผลกระทบต่อความสัมพันธ์ระหว่างประเทศของไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน

(2) ด้านเศรษฐกิจ ที่มีความเสี่ยงที่ไทยจะถูกกีดกันทางการค้าจากการใช้แรงงานผิดกฎหมาย การเป็นภาระทางงบประมาณของรัฐบาลในการรักษาพยาบาล และให้การศึกษากับครอบครัวแรงงานข้ามชาติ

(3) ด้านสังคม เนื่องจากการขยายตัวของแรงงานข้ามชาตินำไปสู่ปัญหาอาชญากรรม ปัญหาโรคระบาด โรคติดต่อ ปัญหาการขยายตัวของชุมชนอย่างรวดเร็วที่นำมาซึ่งปัญหาสถานภาพตามกฎหมายของเด็กต่างด้าวที่เกิดในประเทศไทย เป็นปัญหาในเชิงของภาพลักษณ์ด้านสิทธิมนุษยชนของไทยในการปฏิบัติต่อแรงงานต่างด้าว

เพื่อรับมือกับผลกระทบทั้ง 3 ด้านที่เกิดจากแรงงานข้ามชาติผิดกฎหมาย รัฐบาลมีความพยายามแก้ไขปัญหา โดยรัฐบาลนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร ได้กำหนด ประเด็นเรื่องการจัดระเบียบแรงงานต่างด้าวไว้เป็นส่วนหนึ่งของนโยบายด้านความมั่นคง ที่มุ่งแก้ไขปัญหา ด้วยการปรับปรุงระบบการเข้าเมือง การจัดระเบียบชายแดน การจัดระเบียบแรงงานต่างด้าว แก้ไขปัญหาสถานะและสิทธิของบุคคลที่ชัดเจนบนความสมดุลระหว่างการดูแลสิทธิขั้นพื้นฐานของบุคคลกับการรักษาความมั่นคงของชาติ⁴⁷

⁴⁵ พรรษา ศิริมาจันทร์. (2562). เล่มเดิม. หน้า 1.

⁴⁶ แหล่งเดิม. หน้า 2.

⁴⁷ แหล่งเดิม. หน้า 2.

เมื่อ 21 กรกฎาคม 2546 พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร นายกรัฐมนตรีในขณะนั้นได้สั่งการให้นโยบายเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาแรงงานต่างด้าวระหว่างการประชุมหน่วยงานด้านความมั่นคงที่สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ มอบหมายให้กระทรวงแรงงานพิจารณากำหนดยุทธศาสตร์การบริหารแรงงานต่างด้าวทั้งระบบ ประกอบด้วยยุทธศาสตร์รองรับ 7 ยุทธศาสตร์ โดยให้สภาความมั่นคงแห่งชาติและคณะรัฐมนตรีเห็นชอบเมื่อ พฤศจิกายน 2546 และ มีนาคม 2547 ตามลำดับ ซึ่งภายใต้แผนยุทธศาสตร์รองรับที่ 3 ยุทธศาสตร์การสกัดกั้นแรงงานต่างด้าวลักลอบเข้ามาทำงาน กำหนดให้กระทรวงกลาโหมเป็นผู้รับผิดชอบแผนยุทธศาสตร์นี้⁴⁸

การควบคุมชายแดน (border control) เป็นมาตรการสำคัญด่านแรกในการคัดกรองสิ่งที่จะเป็นคุณหรือเป็นโทษต่อความมั่นคงของรัฐ และความปลอดภัยของประชาชน เนื่องจากชายแดนเป็นเหมือนเกราะ ด่านหรือรั้วที่ป้องกันปัจจัยภายนอกมิให้มากกระทบต่อความมั่นคงในประเทศ ในการควบคุมชายแดนหมายถึงการควบคุมการผ่าน เข้า-ออก ของบุคคลหรือสิ่งของ โดยกองทัพเป็นหน่วยงานรับผิดชอบหลัก รายละเอียดบทบาทของกองทัพสามารถสรุปแยกตามเหล่าทัพ⁴⁹ ดังนี้

(1) กองทัพบก ดำเนินการควบคุมการผ่านเข้า-ออก ทางบก โดยเฉพาะบริเวณแนวเส้นทางพรมแดนตามธรรมชาติ นอกช่องทางตรวจคนเข้าเมืองปกติ มีหน้าที่ลาดตระเวนบริเวณพื้นที่ล่อแหลม และช่องทางสำคัญตามแนวชายแดน ศึกษาและลาดตระเวนเส้นทางที่คาดว่าจะถูกใช้ลำเลียงแรงงานข้ามชาติหนีเข้าเมือง ดำเนินปฏิบัติการด้านการข่าวมุ่งเน้นต่อขบวนการลักลอบนำแรงงานข้ามชาติเข้าเมือง กำกับดูแลส่วนราชการที่เกี่ยวข้องมิให้มีการสร้างความเข้าใจผิดหรือแสวงหาผลประโยชน์จากแรงงานข้ามชาติ ดำเนินบทบาทสนับสนุนกระทรวงแรงงานในการตรวจสอบตามสถานประกอบการโรงงาน สถานประกอบการอื่น ๆ ในบริเวณแนวชายแดนและพื้นที่ภายในประเทศ เพื่อป้องกันขบวนการการหาประโยชน์จากแรงงานข้ามชาติและป้องปรามขบวนการลักลอบนำแรงงานข้ามชาติเข้ามาในประเทศไทย มีปฏิบัติการปราบปรามงานข้ามชาติผิดกฎหมายในพื้นที่ชุมชน นอกจากนี้ กองทัพบกยังมีการให้หน่วยทหารในพื้นที่ดำเนินการตามนโยบายรัฐบาลที่เกี่ยวข้องด้วยการประสานการปฏิบัติงานร่วมกับหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ที่มีแรงงานข้ามชาติจำนวนมาก ทำหน้าที่ชี้แจงกับผู้ประกอบการ ประชาชนให้ทราบและปฏิบัติตามกฎ ระเบียบต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อควบคุมและดูแลแรงงานต่างด้าว

⁴⁸ แหล่งเดิม. หน้า 5-6.

⁴⁹ วิทยาลัยการทัพบก. (ม.ป.ป.). บทบาทของกองทัพกับการแก้ไขปัญหาแรงงานต่างด้าว. (ออนไลน์) สืบค้นจาก

(2) กองทัพเรือ ดำเนินการควบคุมการผ่านเข้า-ออก ทางทะเล มีหน้าที่ลาดตระเวนบริเวณพื้นที่ล่อแหลม ช่องทางสำคัญตามน่านน้ำของประเทศ ลาดตระเวนตามเส้นทางที่คาดว่าจะถูกใช้ลำเลียงแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมือง มีปฏิบัติการด้านการข่าวที่มุ่งเน้นต่อขบวนการนำพาแรงงานต่างด้าวลักลอบเข้าเมือง มีบทบาทในการแก้ไขปัญหาการขาดแคลนแรงงานประมง โดยร่วมกับกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ดำเนินการสกัดกั้นขจัดกระบวนการค้ามนุษย์ในส่วนของแรงงานประมง กองทัพเรือมีหน้าที่ตรวจแรงงานประมงในขณะเรือประมงออกทะเล

(3) กองทัพอากาศ มีบทบาทในการทดสอบขีดความสามารถการตรวจจับต่อเป้าหมายทางทะเลทั้งในเวลากลางวันและเวลากลางคืน มีการปฏิบัติงานร่วมกับกรมประมงในการสนับสนุนภารกิจของ “ศูนย์ติดตามและควบคุมเรือประมง” (Fisheries Monitoring Center หรือ FMC) และ “ศูนย์ประสานการปฏิบัติในการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล หรือ ศรชล.” เพื่อรวบรวมข้อมูลบริเวณพื้นที่ที่คาดว่าจะมีการทำประมงผิดกฎหมาย จากนั้นนำส่งข้อมูลให้อากาศยานที่มีอุปกรณ์ตรวจจับที่มีขีดความสามารถในการตรวจจับเป้าหมายทางทะเล โดยการตรวจจับดังกล่าว สามารถระบุวัน เวลา พิกัดเป้าหมาย และเครื่องหมายประจำเรือประมงได้อย่างแม่นยำและมีความชัดเจนทั้งในเวลากลางวันและกลางคืน ข้อมูลที่กองทัพอากาศรวบรวมให้นี้จะ เป็นหลักฐานสำคัญที่สนับสนุนให้กรมประมงและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำไปดำเนินคดีต่อผู้กระทำผิดทางทะเลได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

จากรายงานการศึกษาของกองทัพรองรับศตวรรษที่ 21 ประเด็นความคาดหวังของสังคมและประชาชนต่อกองทัพไทย ที่จัดทำโดยสถาบันพระปกเกล้าร่วมกับศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ ที่ได้รวบรวมความเห็นของประชาชนต่อบทบาทและภารกิจของกองทัพ ตลอดจนความคาดหวังของประชาชนต่อบทบาทของกองทัพ ได้ข้อสรุปว่า ประชาชนส่วนใหญ่มีภาพจำและการนึกคิดถึงกองทัพในฐานะหน่วยงานด้านความมั่นคงที่มีหน้าที่ ปกป้องคุ้มครอง ป้องกัน 3 สิ่ง คือ อธิปไตยของชาติ สถาบันพระมหากษัตริย์ และประชาชน โดยยังคงมีความรับรู้ต่อกองทัพในฐานะ “รั้วของชาติ” และเป็นหน่วยงานที่จะพึงพาได้ในยามที่ประเทศเกิดวิกฤต ซึ่งบทบาทหนึ่งที่ประชาชนคาดหวังให้กองทัพเป็นหน่วยงานหลักรับผิดชอบ คือ การปราบปรามยาเสพติด การค้ามนุษย์ และการลักลอบเข้าเมืองในพื้นที่หรือเขตติดต่อกับชายแดน⁵⁰

⁵⁰ สถาบันพระปกเกล้าร่วมกับศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ. (2564). รายงานผลการศึกษากองทัพรองรับศตวรรษที่ 21 ประเด็นความคาดหวังของสังคมและประชาชนต่อกองทัพไทย. (ออนไลน์)

งานของ ธนากร คงขำ และสุรพล ราชภัณฑารักษ์ มีความสอดคล้องกับแนวคิดของ Samuel Huntington และแนวคิดของ Stepan (2001) ที่ได้อธิบายถึงบทบาทของทหารในอุดมคติ ในฐานะทหารอาชีพที่จะต้องไม่ยุ่งเกี่ยวกับการเมือง โดยงานของ ธนากร คงขำ และสุรพล ราชภัณฑารักษ์ ได้ศึกษาถึงบทบาทของกองทัพที่มีต่อความมั่นคงระหว่างประเทศตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน⁵¹ โดยได้อธิบายภารกิจและบทบาทของทหารว่าประกอบไปด้วยภารกิจในการรักษาความมั่นคงมั่นคงในรูปแบบดั้งเดิมและความมั่นคงในรูปแบบใหม่ ซึ่งหมายถึงบทบาทในการพัฒนาประเทศในด้านต่างๆที่ไม่เพียงแต่จะความมั่นคงทางด้านอธิปไตยแห่งรัฐแล้ว แต่ยังคงมีบทบาทสำคัญในการนำไปสู่ความมั่นคงทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองด้วย⁵²

นอกจากนี้ ยังมีงานจำนวนมากที่ศึกษาในประเด็นบทบาทของกองทัพในการรับมือกับภัยคุกคามรูปแบบใหม่ อาทิ ร่างยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี⁵³ งานศึกษานโยบายและแผนระดับชาติ ว่าด้วยความมั่นคงของชาติ (พ.ศ.2566-2570) ของสภาความมั่นคงแห่งชาติ งานของกองศึกษาวิจัยทางยุทธศาสตร์และความมั่นคง⁵⁴ และงานของกัมปนาท คงเสถียรพงษ์⁵⁵ งานศึกษาเหล่านี้ต่างอธิบายถึงบทบาทของทหารในทิศทางเดียวกัน โดยมองว่าทหารในช่วงหลังสงครามเย็น จำเป็นต้องมีการปรับบทบาทและภารกิจให้มีความหลากหลายมากขึ้น โดยแม้ว่าจะต้องมีภารกิจในการรักษาอธิปไตยและความมั่นคงของชาติ แต่เนื่องจากความมั่นคงของประเทศมิได้มาจากการรักษาความอยู่รอดเพียงอย่างเดียว แต่ยังรวมถึงความมั่นคงในมิติอื่นด้วย โดยเฉพาะประเด็นความมั่นคงทางเศรษฐกิจ การเมือง สังคม สิ่งแวดล้อม และความมั่นคงของมนุษย์

ทั้งนี้ งานศึกษาที่มีอยู่ส่วนใหญ่เป็นงานศึกษาเกี่ยวกับบทบาทของกองทัพในภาพกว้าง โดยมีได้อธิบายถึงบทบาทของหน่วยงานระดับย่อย ทำให้นำมาสู่การตั้งคำถามสำคัญของงานวิจัยชิ้นนี้ว่าในกรณีกองกำลังผาเมืองซึ่งเป็นหน่วยงานระดับภูมิภาคนั้น มีบทบาทอย่างไรในการรับมือกับภัยคุกคามที่สำคัญอย่างปัญหาแรงงานอพยพผิดกฎหมายจากพม่า

⁵¹ ธนากร คงขำ และสุรพล ราชภัณฑารักษ์ (2566). บทบาทของหน่วยบัญชาการทหารพัฒนากับความมั่นคงแห่งชาติ พ.ศ.2504-2564. วารสารรามคำแหง ฉบับรัฐประศาสนศาสตร์. ปีที่ 6 (ฉบับที่ 2/2566): หน้า 214.

⁵² แหล่งเดิม หน้า 228-230.

⁵³ ร่างยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (พ.ศ.2560-2579). (2560). (ออนไลน์) สืบค้นจาก https://www.dga.or.th/wp-content/uploads/2018/08/file_32600e26a233b3fc9c88e48300c10334.pdf

⁵⁴ กองศึกษาวิจัยทางยุทธศาสตร์และความมั่นคง. (2559). เอกสารศึกษาเฉพาะเรื่องบทบาทกองทัพต่อยุทธศาสตร์การเตรียมพร้อมแห่งชาติ พ.ศ.2557-2561. กรุงเทพฯ: ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์แห่งชาติ สถาบันป้องกันประเทศ.

⁵⁵ การวิเคราะห์กรณีศึกษาเรื่องระดับการรับรู้ของกำลังพลทหารที่มีต่อภัยคุกคามรูปแบบต่างๆและความเข้าใจบทบาทของทหารที่มีต่อภัยคุกคามรูปแบบใหม่. (2557). การค้นคว้าอิสระ, รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

บทที่ 3

บทบาทของทหารในการรับมือกับปัญหาแรงงานข้ามชาติผิดกฎหมาย

ในบทนี้จะเป็นการศึกษาบทบาทของทหารในการรับมือกับปัญหาแรงงานข้ามชาติผิดกฎหมาย กรณีศึกษา การปฏิบัติการของกองกำลังผาเมือง ในฐานะหนึ่งในกองกำลังป้องกันชายแดนของไทย ตามโครงสร้างของกองทัพไทยมีกองกำลังป้องกันชายแดนทั่วประเทศ 7 กองกำลัง สำหรับพื้นที่ภาคเหนือซึ่งรับผิดชอบโดยศูนย์ปฏิบัติการกองทัพภาคที่ 3 ประกอบด้วย (1) กองกำลังผาเมือง และ (2) กองกำลังนเรศวร ซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบรักษาความมั่นคงตามแนวชายแดนและป้องกันแนวชายแดน รวมทั้ง ควบคุมการลักลอบเข้าประเทศของแรงงานต่างด้าวตามชายแดนภาคเหนือและช่องทางธรรมชาติด้วย โดยภัยคุกคามด้านความมั่นคงชายแดนที่สำคัญของไทย ยกตัวอย่างเช่น ปัญหาเส้นเขตแดน ปัญหายาเสพติด ปัญหาการลักลอบเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย ปัญหาการบุกรุกทำลายทรัพยากรธรรมชาติและปะป๊าไม้ อาชญากรรมผิดกฎหมายตามแนวชายแดน เช่น ลักลอบสินค้าหนีภาษี ขบวนการค้ามนุษย์ การโจรกรรมรถยนต์ และรถจักรยานยนต์และลักลอบขายตามแนวชายแดน อีกทั้งมีหน้าที่ปกป้องรักษาอธิปไตยและรักษาความสงบให้ประชาชน

3.1 สถานการณ์การลักลอบนำแรงงานข้ามชาติหลบหนีเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย

ด้วยแนวพรมแดนระหว่างไทยกับประเทศเพื่อนบ้านอย่างลาวและเมียนมาทอดยาวระหว่างกันมีช่องทางธรรมชาติที่สามารถเข้า-ออกได้หลายช่องทางทั้งทางบก และทางน้ำ ส่งผลให้การลักลอบเดินทางเข้ามาไทยสามารถกระทำได้ที่เจ้าหน้าที่ฝ่ายไทยตรวจจับได้ยาก อีกทั้งสถานการณ์ในประเทศต้นทางที่ที่ไม่ปลอดภัยอันเกิดจากความไม่สงบภายในประเทศในกรณีของเมียนมา และสภาพทางเศรษฐกิจ ปัญหาการว่างงานและปัญหาความยากจนในกรณีของลาว ประกอบการกระบวนการเดินทางเข้ามาประเทศไทยอย่างถูกกฎหมายมีขั้นตอนทางด้านเอกสารและมีค่าใช้จ่ายที่ชาวเมียนมาและชาวลาวไม่สามารถเข้าถึงได้โดยง่าย ชาวเมียนมาและชาวลาวจำนวนมากจึงตัดสินใจลักลอบเข้าประเทศอย่างผิดกฎหมายเพื่อมาหางานทำ ข้อมูลจากสำนักบริหารแรงงานต่างด้าว กรมจัดหางาน มีเพียงข้อมูลแรงงานต่างด้าวที่ลงทะเบียนผ่านระบบออนไลน์อย่างถูกต้องเท่านั้น แต่ไม่ทราบจำนวนแรงงานต่างด้าวหรือแรงงานข้ามชาติที่เข้าเมืองอย่างผิดกฎหมาย หรือหลายรายเป็นการเข้าเมืองอย่างถูกต้องตามกฎหมาย แต่ลักลอบทำงานในประเทศ หรืออยู่เกินระยะเวลาอนุญาตซึ่งนับเป็นการกระทำผิดกฎหมายและมีสถานะกลายเป็นแรงงานข้ามชาติผิดกฎหมาย แรงงานข้ามชาติผิดกฎหมายหลายรายเดินทางเข้ามาทั้งโดยการ

นำพาของนายหน้าที่ลักลอบพาเข้าประเทศไทย โดยขบวนการนายหน้าเหล่านี้มักจะเป็นกลุ่มธุรกิจใต้ดิน ส่งผลให้แรงงานข้ามชาติส่วนหนึ่งตั้งใจเข้ามาประกอบอาชีพผิดกฎหมายในประเทศไทย

ในการศึกษาบทบาทของทหารในการรับมือกับปัญหาแรงงานข้ามชาติผิดกฎหมายในบทนี้ ผู้ศึกษาได้ให้นิยามและจัดกลุ่มตามฐานกระทำความผิดตามกฎหมาย “แรงงานข้ามชาติผิดกฎหมาย” ไว้ 2 กลุ่ม ได้แก่ (1) แรงงานข้ามชาติที่หลบหนีเข้าเมืองเข้ามาในประเทศไทยโดยผิดกฎหมาย (2) แรงงานข้ามชาติที่เข้ามาในราชอาณาจักรโดยถูกกฎหมายแต่อยู่เกินระยะเวลาอนุญาต (3) แรงงานข้ามชาติที่เข้ามาในราชอาณาจักรโดยถูกกฎหมายและพำนักอยู่โดยถูกกฎหมาย แต่ลักลอบทำงานโดยมิได้รับอนุญาตตามพระราชบัญญัติการทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ. 2551 และ (4) แรงงานข้ามชาติที่เข้ามาในราชอาณาจักรและพำนักอยู่โดยถูกกฎหมาย ได้รับอนุญาตให้ทำงานโดยถูกกฎหมาย แต่ไปประกอบอาชีพที่ผิดกฎหมายไม่ตรงตามใบอนุญาต

ผลจากการจับกุมขบวนการลักลอบนำคนต่างด้าวเข้าประเทศไทยอย่างผิดกฎหมายมักจะมีพบว่า ธุรกิจใต้ดินที่ทำอาชีพนายหน้านำเข้าแรงงานข้ามชาติผิดกฎหมาย มักจะมีเจ้าพนักงานหรือผู้บังคับใช้กฎหมายร่วมขบวนการรับผลประโยชน์ด้วย เช่น การที่นายจ้างยินยอมรับแรงงานข้ามชาติผิดกฎหมายที่นายหน้าลักลอบนำเข้าประเทศไทยมาทำงาน เพราะมีค่าใช้จ่ายและขั้นตอนการนำเข้ามาทำงานถูกกว่าช่องทางถูกกฎหมาย โดยนายหน้าและนายจ้างดังกล่าวอาจให้สินบนกับเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบทางกฎหมายมิให้มาตรวจสอบสถานประกอบการ หรือ ให้สินบนกับนักการเมืองท้องถิ่น ตลอดจนนายทุนในพื้นที่ ให้ช่วยเปิดเส้นทางให้เข้ามาทำงานอย่างผิดกฎหมาย ขบวนการดังกล่าวมีการทำงานร่วมกันหลายฝ่ายอย่างซับซ้อนและเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ในการนำคนต่างด้าวลักลอบเดินทางเข้ามาในประเทศไทย โดยอาจเลือกเส้นทางชายแดนที่ปลอดเจ้าหน้าที่ เดินทางอ้อมจุดตรวจ และเปลี่ยนสถานที่พักพิงไปเรื่อย ๆ จนกว่าจะเดินทางถึงเขตชั้นในของประเทศไทย กรณีที่ถูกจับกุม หรือถูกผลักดันออกนอกประเทศ ขบวนการเหล่านี้ก็มีแผนสำรองให้รวมตัวกัน พักรอเพื่อลักลอบกลับเข้ามาในประเทศไทยอีกครั้ง ขบวนการเช่นนี้มักจะมีผู้เกี่ยวข้องทั้งฝ่ายไทย ฝ่ายประเทศเพื่อนบ้าน โดยแบ่งเป็นนายหน้าฝ่ายไทยที่รวบรวมความต้องการแรงงานจากนายจ้าง ประเทศติดต่อไปยังนายหน้าฝ่ายประเทศเพื่อนบ้านเพื่อจัดหาคน จากนั้นจะมีฝ่ายดูแลเรื่องการเดินทางและการประสานงานเพื่อลักลอบเดินทางเข้าประเทศไทย พบว่าในหลายกรณีนายหน้าหรือผู้นำพาที่ถูกจับกุมได้รับโทษทางกฎหมายไม่รุนแรงจึงทำให้ค้ำค่าความเสี่ยงในการดำเนินการลักลอบนำแรงงานข้ามชาติเข้ามา

3.2 ภารกิจหน่วยงานกองกำลังผาเมือง

กองกำลังผาเมือง จัดตั้งขึ้นในปี 2538 โดยศูนย์ปฏิบัติการกองทัพภาคใต้อนุมัติให้จัดตั้งขึ้น ในช่วงแรกกองกำลังผาเมืองมีที่ตั้งอยู่ที่ค่ายสุริยพงษ์ อำเภอเมือง จังหวัดน่าน มีหน้าที่รับผิดชอบ พื้นที่ชายแดน 3 จังหวัด คือ จังหวัดน่าน จังหวัดอุตรดิตถ์ และจังหวัดพิษณุโลก ซึ่งเป็นจังหวัดที่มีพรมแดนติดกับฝั่งสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว หลังปฏิบัติการได้ 4 ปี ในปี 2542 ศูนย์ปฏิบัติการกองทัพภาคใต้มอบหมายให้กองกำลังผาเมืองรับผิดชอบพื้นที่เพิ่มขึ้นอีก 3 จังหวัด โดยให้เพิ่มความรับผิดชอบในด้านจังหวัดเชียงใหม่ จังหวัดเชียงราย และจังหวัดพะเยา ซึ่งเป็นจังหวัดที่มีพรมแดนติดกับฝั่งเมียนมาด้วย และได้ย้ายกองบัญชาการจากจังหวัดน่านมาที่ตำบลช้างเผือก อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่แทน โดยพื้นที่ปฏิบัติการของกองกำลังผาเมืองครอบคลุม พื้นที่ 24 อำเภอชายแดน ของ 6 จังหวัด ความยาวตามแนวชายแดน 933 กิโลเมตร เริ่มตั้งแต่รอยต่ออำเภอป่าคาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน ไปถึงรอยต่อของอำเภอชาติตระการ จังหวัดพิษณุโลกกับอำเภอนาแห้ว จังหวัดเลย ภายใต้ปณิธานหน่วยงานที่ว่า “พิทักษ์อาณา รักษาชายแดน”

ด้วยภูมิประเทศในพื้นที่ภาคเหนือที่ประกอบด้วย เทือกเขาที่สลับซับซ้อนน้อยใหญ่กว่า 175 เทือกเขา มีพื้นที่ส่วนมากเป็นพื้นที่ป่าและภูเขาสูง มีพรมแดนติดกับประเทศเพื่อนบ้าน 2 ประเทศ คือ เมียนมา และ ลาว ในส่วนที่เป็นพรมแดนไทย-เมียนมา ภายใต้ความรับผิดชอบของกองกำลังผาเมือง ทางทิศเหนือมีเทือกเขาแดนลาว แม่น้ำสายและแม่น้ำลวก เป็นแนวพรมแดน ในส่วนที่เป็นแนวพรมแดนไทย-ลาว ฝั่งทิศเหนือเป็นแม่น้ำโขง ในขณะที่ทางทิศตะวันออกเป็นเทือกเขาหลวงพระบาง ในการจัดกำลังป้องกันชายแดนภายใต้มีการแบ่งพื้นที่ในความรับผิดชอบให้กับหน่วยรอง ดังนี้

- (1) หน่วยเฉพาะกิจไซยานูภาพ กองกำลังผาเมือง รับผิดชอบพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่
- (2) หน่วยเฉพาะกิจทัพเจ้าตาก กองกำลังผาเมือง รับผิดชอบพื้นที่จังหวัดเชียงรายและพะเยา
- (3) หน่วยเรือรักษาความสงบเรียบร้อยตามลำแม่น้ำโขงเขตเชียงราย สังกัดกองทัพเรือ รับผิดชอบในส่วนพื้นที่ตามลำแม่น้ำโขง ระยะทาง 164 กิโลเมตร
- (4) หน่วยเฉพาะกิจตำรวจตระเวนชายแดนที่ 31 รับผิดชอบพื้นที่จังหวัดอุตรดิตถ์ และจังหวัดพิษณุโลก
- (5) หน่วยเฉพาะกิจกรมทหารพรานที่ 32 รับผิดชอบพื้นที่จังหวัดน่าน
- (6) หน่วยเฉพาะกิจตำรวจตระเวนชายแดนที่ 32 รับผิดชอบพื้นที่จังหวัดน่าน

(7) หน่วยเฉพาะกิจตำรวจตระเวนชายแดนที่ 33

(8) กองบังคับการควบคุมป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด

กองกำลังผาเมือง ได้รับมอบให้ปฏิบัติภารกิจตามแผนงานรักษาความมั่นคงภายในพื้นที่ เขตรับผิดชอบอำเภอชายแดน ในบทบาทของกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในภาค 3 ส่วน แยก 2 โดยมีการจัดกำลังสายงานรักษาความมั่นคงภายใน ประกอบด้วย ชุดพัฒนาสัมพันธ์ มวลชน (ชพล.) จำนวน 21 ชุด ชุดวิทยากรกระบวนการชุมชนเข้มแข็ง (ชบช.) จำนวน 4 ชุด และมี กองบังคับการควบคุมการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด เพื่อสนับสนุนการแก้ไขปัญหาเสพ ติดในพื้นที่โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริรอยต่อจังหวัดเชียงใหม่และจังหวัดเชียงราย และ ได้รับมอบภารกิจตามแผนงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติดในบทบาทของ ศูนย์ปฏิบัติการ ป้องกันและปราบปรามยาเสพติดกองกำลังผาเมือง

ในการปฏิบัติภารกิจป้องกันชายแดนของกองกำลังผาเมืองได้ยึดถือพันธกิจ 5 ประการ ของศูนย์ปฏิบัติการกองทัพบก ได้แก่

(1) การเฝ้าตรวจและป้องกันพื้นที่ชายแดน ด้วยการจัดตั้งฐานปฏิบัติการและจุด เฝ้าตรวจ วางกำลังควบคุมพื้นที่ ช่องทาง ภูมิประเทศสำคัญ มุ่งเน้นการลาดตระเวน การพัฒนา ระบบเฝ้าตรวจและระบบข่าวกรองเพื่อแจ้งเตือนเหตุการณ์

(2) การเสริมสร้างความมั่นคงในพื้นที่ชายแดน มีการจัดตั้งและเตรียมกำลัง ประชาชนในการควบคุมจัดระเบียบ และดูแลความปลอดภัยให้กับประชาชนในพื้นที่ ดำเนินงาน กิจการพลเรือน สนับสนุนการพัฒนาพื้นที่และศักยภาพของประชาชนในหมู่บ้าน ชุมชนตามแนว ชายแดนให้มีความมั่นคงปลอดภัย และเป็นเครือข่ายมวลชนในการประชาสัมพันธ์และแจ้งข้อมูล ข่าวสาร

(3) การแก้ไขปัญหาความมั่นคงในพื้นที่ชายแดน ดำเนินการป้องกัน สกัดกั้น ป้องกัน การกระทำผิดกฎหมายที่เกิดขึ้นในพื้นที่ บูรณาการกับส่วนราชการที่เกี่ยวข้องในการแก้ไข ปัญหาความมั่นคงในพื้นที่ชายแดน

(4) การประสานความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้าน ดำเนินการประสานความ ร่วมมืออย่างเป็นทางการผ่านกลไกความร่วมมือระดับท้องถิ่น มีการพัฒนาสัมพันธ์ระหว่างฐาน ปฏิบัติการ ลาดตระเวนร่วมกันทั้งทางบกและทางน้ำ การขอความร่วมมือในการแก้ไขปัญหา เสพติด ปัญหาไฟป่าหมอกควันระหว่างประเทศร่วมกัน การแก้ไขปัญหาโรคระบาด และมีการ สนับสนุนการพัฒนาหมู่บ้าน ชุมชนคูขนานตามแนวชายแดน

(5) การปฏิบัติในพื้นที่ระวางป้องกัน ประสานความร่วมมือในการปฏิบัติงานกับ กองบังคับการควบคุมที่ 2 และ 5 โดยเน้นปฏิบัติในเรื่องการข่าวเป็นหลัก

ในการปฏิบัติในส่วนกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในภาค 3 ส่วนแยก 2 ที่รับผิดชอบงานด้านการรักษาความมั่นคงภายในตามแนวชายแดน กองกำลังผาเมืองดำเนินการ ตามกลยุทธ์ 6 ด้านของ กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร ได้แก่

- (1) ป้องกันและ تهدุทุนสถาบันพระมหากษัตริย์
- (2) การสร้างควมมั่นคง ความปลอดภัยและความสงบสุขในประเทศ
- (3) การฟื้นฟูทฤษฎีประชาธรรมชาติและรักษาสิ่งแวดล้อม
- (4) การสร้างกลไกความร่วมมือขับเคลื่อนงานในระดับพื้นที่
- (5) การปฏิบัติกรงานข่าวกรอง และการบริหารจัดการ
- (6) การบูรณาการร่วมกับส่วนราชการในพื้นที่และกำลังประชาชน มุ่งเน้นส่งเสริม

ความเข้มแข็งให้หมู่บ้านและชุมชนชาวตามแนวชายแดนให้มีภูมิคุ้มกันในการป้องกันและแก้ไข ปัญหาความมั่นคงในพื้นที่ได้ด้วยตนเองซึ่งเป็นการตอบสนองต่อยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง ในภาพรวม ผลการประชุมสรุปผลการปฏิบัติด้านยุทธการ ประจำปีงบประมาณ 2566 ใน ระยะเวลา 5 เดือน (ระหว่างวันที่ 1 ตุลาคม 2565 – 4 มีนาคม 2566) รายงานว่า ผลการปฏิบัติ ด้านยุทธการ⁵⁶ ดังนี้

(1) ผลงานตามพันธกิจที่ 1 การเฝ้าตรวจและป้องกันพื้นที่ชายแดน กองกำลังผา เมืองได้ลาดตระเวนเฝ้าตรวจป้องกันการลักลอบค้าอหิปีไตโดยกองกำลังชนกลุ่มน้อย หรือกองกำลัง ของประเทศเพื่อนบ้าน ซึ่งหน่วยได้มีการวางกำลัง ในพื้นที่ทั้งหมด 230 ฐาน วางกำลังจุดตรวจ ด้านตรวจ จำนวน 85 จุด ผลปฏิบัติการในห้วงเวลาดังกล่าวไม่ปรากฏการลักลอบค้าอหิปีไต ในส่วน ของพื้นที่ที่ยังอยู่ระหว่างการสำรวจและจัดทำหลักเขตแดน กองกำลังผาเมืองยังสามารถดำเนินการ และรักษาหลักเขตแดนที่มีอยู่ให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย

(2) ผลงานตามพันธกิจที่ 2 การเสริมสร้างควมมั่นคงในพื้นที่ชายแดน การ ดำเนินงานกิจการพลเรือน การดูแลความปลอดภัยให้กับประชาชนในพื้นที่ กองกำลังผาเมืองได้มี ปฏิบัติการด้านกิจการพลเรือนด้วย ได้แก่

⁵⁶ สำนักข่าวบ้านเมือง. (2566). ผบ.กองกำลังผาเมือง ประชุมสรุปผลการปฏิบัติงานและพบปะพัฒนาสัมพันธ์ ปี 2566 (ออนไลน์) <https://www.banmuang.co.th/news/region/318865>

หนึ่ง การจัดเสลิกอบเตอร์ทหารสนับสนุนทีมแพทย์ฉุกเฉินลำเลียงผู้ป่วยวิกฤติในพื้นที่ห่างไกลเข้ามารับการรักษาเพื่อช่วยชีวิตอย่างเร่งด่วน โดยในช่วง 5 เดือนแรกของปีงบประมาณ 2566 มีปฏิบัติในลักษณะนี้ 21 ครั้ง

สอง ให้ความช่วยเหลือประชาชนผู้ประสบอุทกภัย ธรณีพิบัติภัย โดยจัดกำลังพลเข้าช่วยเหลือผู้ประสบอุทกภัย จำนวน 17 ครั้ง มีผู้ได้รับการช่วยเหลือ จำนวน 816 คน

สาม ให้ความช่วยเหลือประชาชนผู้ยากไร้ ผู้ด้อยโอกาส ด้วยการดำเนินการสร้างและซ่อมแซมบ้านเรือนให้ประชาชน จำนวน 13 ครั้ง และมอบสิ่งของอุปโภคบริโภคให้ประชาชน จำนวน 67 ราย และ (4) ให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยหนาว ด้วยการมอบผ้าห่มกันหนาว จำนวน 327 ครั้ง มีผู้ได้รับการช่วยเหลือ จำนวน 2,408 ราย

(3) ผลงานตามพันธกิจที่ 3 การแก้ไขปัญหาความมั่นคงในพื้นที่ชายแดน ได้มีปฏิบัติการการสกัดกั้นและปราบปรามยาเสพติด ทั้งสิ้น 202 ครั้ง สามารถจับกุมผู้ต้องหาได้ 251 ราย มีกลุ่มขบวนการลักลอบลำเลียงยาเสพติดเสียชีวิตจากการปะทะกับเจ้าหน้าที่ 31 ราย สามารถตรวจยึดยาบ้าได้จำนวน 24 ล้าน 2 แสนเม็ดเศษ ยาไอซ์ จำนวน 878.3 กิโลกรัม ผีน จำนวน 18 กิโลกรัม และคีตามีน 300 กิโลกรัม จากปฏิบัติการดังกล่าว มีปฏิบัติการที่สำคัญ จำนวน 5 เหตุการณ์ ได้แก่

หนึ่ง เมื่อวันที่ 7 ธันวาคม 2566 กรมทหารพรานที่ 32 สุภาพบุรุษชุดดำ กองบังคับการควบคุมทหารพราน ศูนย์ปฏิบัติการกองทัพภาคที่ 3 ได้รับแจ้งจากปฏิบัติการด้านการข่าวว่าจะมีการลักลอบลำเลียงยาเสพติด บริเวณบ้านป่าคา ตำบลม่อนปิ่น อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่ จึงได้จัดกำลังร่วมกับ กองร้อยทหารม้าที่ 4 หน่วยเฉพาะกิจไซยานูภาพ ทำการเฝ้าตรวจเพื่อป้องกันและสกัดกั้นการกระทำผิดตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ โดยได้มีการปะทะกับกลุ่มขบวนการลักลอบลำเลียงยาเสพติด ซึ่งผลการปฏิบัติดังกล่าว กลุ่มขบวนการลักลอบลำเลียงยาเสพติดเสียชีวิต จำนวน 15 ศพ และสามารถตรวจยึดของกลางยาเสพติดให้โทษประเภท 1 (ไอซ์) น้ำหนัก 433.10 กิโลกรัม

สอง เมื่อวันที่ 9 มกราคม 2566 กรมทหารพรานที่ 32 สุภาพบุรุษชุดดำ กองบังคับการควบคุมทหารพราน ศูนย์ปฏิบัติการกองทัพภาคที่ 3 จัดกำลังร่วมกับ กองร้อยทหารม้าที่ 4 หน่วยเฉพาะกิจไซยานูภาพ ทำการเฝ้าตรวจเพื่อป้องกันและสกัดกั้นการกระทำผิดตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ บริเวณ บ้านปางตอง ตำบลม่อนปิ่น อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่

ซึ่งผลการปฏิบัติ กลุ่มขบวนการลักลอบลำเลียงยาเสพติดเสียชีวิต จำนวน 6 ศพ และสามารถตรวจยึดยาเสพติดให้โทษประเภท 2 (คีตาเมีน) จำนวน 19 เป้ น้ำหนัก 300 กิโลกรัม

สาม เมื่อวันที่ 12 มกราคม 2566 กองร้อยทหารม้าที่ 2 หน่วยเฉพาะกิจทัพเจ้าตาก จัดกำลังทำการเฝ้าตรวจเพื่อป้องกันและสกัดกั้นการกระทำผิดตาม พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ บริเวณหลังวัดน้อยดอยตุง ตำบลห้วยไคร้ อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย และได้ปะทะกับกลุ่มขบวนการลักลอบลำเลียงยาเสพติด ผลการปฏิบัติ กลุ่มขบวนการลักลอบลำเลียงยาเสพติด เสียชีวิต จำนวน 5 ศพ สามารถตรวจยึดยาเสพติดให้โทษประเภท 1 (ยาบ้า) จำนวน 500,000 เม็ด

สี่ เมื่อวันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2566 กองร้อยทหารม้า ที่ 2 หน่วยเฉพาะกิจไซยานุภาพทำการลาดตระเวนเพื่อป้องกันการทำผิดกฎหมาย บริเวณช่องทางสายใหม่ บ้านหนองเขียว ตำบลเมืองนะ อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ และได้ปะทะกับกลุ่มขบวนการลักลอบลำเลียงยาเสพติด ผลการปฏิบัติ สามารถจับกุมผู้ต้องสงสัยจำนวน 2 คน ตรวจยึดยาเสพติดให้โทษประเภท 1 (ยาบ้า) จำนวน 6,000,000 เม็ด และยาเสพติดให้โทษประเภท 2 (ฝิ่นดิบ) จำนวน 6.6 กิโลกรัม

ห้า เมื่อวันที่ 19 กุมภาพันธ์ 2566 หน่วยเรือรักษาความสงบเรียบร้อยตามลำแม่น้ำโขง เขตเชียงราย จัดกำลังร่วมกับ กองร้อยทหารพรานที่ 3102 หน่วยเฉพาะกิจทหารพรานที่ 31 ทำการเฝ้าตรวจเพื่อป้องกันและสกัดกั้นการกระทำผิดตาม พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ บริเวณ บ้านสบรวก ตำบลเวียง อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย ตรวจพบผู้ต้องสงสัยจำนวน 2 คน พร้อมเรือกาบ 1 ลำ ล่องจากทางแม่น้ำรวก มายังแม่น้ำโขง จึงได้แสดงตัวเพื่อขอทำการตรวจค้น ผู้ต้องสงสัย ทั้ง 2 คน เมื่อเห็นเจ้าหน้าที่ จึงได้ว่ายน้ำหนีไป ผลการตรวจสอบเรือกาบ พบยาเสพติดให้โทษประเภท 1 (ยาบ้า) จำนวน 6,400,000 เม็ด

มีปฏิบัติการสกัดกั้นผู้ลักลอบเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย ทั้งสิ้น 162 ครั้ง สามารถจับกุมผู้ลักลอบเข้าเมืองโดยผิดกฎหมายได้ 499 คน จับกุมผู้นำพาได้ 59 คน เป็นปฏิบัติการที่สำคัญ ที่จับกุมผู้ลักลอบเข้าเมืองผิดกฎหมายได้มากกว่า 10 คนขึ้นไป จำนวน 4 เหตุการณ์ ดังนี้

หนึ่ง เมื่อวันที่ 11 ตุลาคม 2565 กองกำลังผาเมืองและส่วนราชการในพื้นที่ จังหวัดเชียงราย มีปฏิบัติการปิดล้อมและตรวจค้น บริเวณอาคารร้าง บ้านป่ารวก ตำบลนางแล อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย ผลการปฏิบัติสามารถจับกุมผู้ลักลอบเข้าเมืองโดยผิดกฎหมายสัญชาติเมียนมาได้ จำนวน 49 คน เป็นชาย 36 คน เป็นหญิง 13 คน หน่วยได้นำผู้ต้องหาส่งสำนักงานตรวจคนเข้าเมืองเชียงรายเพื่อดำเนินการตามกฎหมายต่อไป

สอง เมื่อวันที่ 4 พฤศจิกายน 2565 กองร้อยทหารม้าที่ 2 หน่วยเฉพาะกิจ กรมทหารม้าที่ 5 จัดกำลังพล 1 ชุดปฏิบัติการทำการลาดตระเวนเฝ้าตรวจ บริเวณช่องทางหนองกลาง ตำบลเมืองนะ อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ ผลการปฏิบัติสามารถจับกุมผู้ลักลอบเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย สัญชาติเมียนมา จำนวน 21 คน เป็นชาย 6 คน เป็นหญิง 15 คน ผู้ถูกจับกุมให้การว่า ได้เดินทางมาจาก บ้านนาทองมู ประเทศเมียนมา ลักลอบเข้ามาเพื่อหางานทำ ในพื้นที่ จังหวัดเชียงใหม่ โดยเสียค่าเดินทางให้ผู้นำพา คนละ 13,000 บาท หน่วยได้นำผู้ต้องหาส่ง สถานีตำรวจภูธรเชียงดาว เพื่อดำเนินคดีตามกฎหมายต่อไป

สาม เมื่อวันที่ 2 ธันวาคม 2565 กองร้อยทหารม้าที่ 4 หน่วยเฉพาะกิจ กรมทหารม้าที่ 2 จัดกำลังพล 1 ชุดปฏิบัติการทำการลาดตระเวนเฝ้าตรวจบริเวณช่องทางหัวสูบ บ้านป่าแดง หมู่ 5 ตำบลเกาะช้าง อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย ได้ตรวจพบกลุ่มบุคคลต้องสงสัยจึงขอทำการตรวจค้น ผลการปฏิบัติสามารถจับกุม ผู้ลักลอบเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย สัญชาติเมียนมา จำนวน 17 คน เป็นชาย 5 คน เป็นหญิง 12 คน ผู้ถูกจับกุมให้การว่า ได้เดินทางมาจากประเทศเมียนมาลักลอบเข้ามาเพื่อจะเดินทางไปทำงานในพื้นที่กรุงเทพมหานคร หน่วยได้นำผู้ต้องหาส่งสถานีตำรวจภูธรเกาะช้าง เพื่อดำเนินคดีตามกฎหมายต่อไป

สี่ เมื่อวันที่ 13 มกราคม 2566 กองกำลังผาเมือง โดยกองร้อยทหารม้าที่ 4 หน่วยเฉพาะกิจทัพเจ้าตาก ได้รับแจ้งว่ามีบุคคลลักลอบเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย หน่วยจึงจัดกำลังพล 1 ชุดปฏิบัติการ ทำการลาดตระเวนเพื่อป้องกันและสกัดกั้นการกระทำผิดตามพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง บริเวณท่าข้ามวังลาว 1 บ้านวังลาว หมู่ 4 ตำบลเวียง อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย ผลการปฏิบัติสามารถจับกุมผู้ลักลอบเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย สัญชาติเมียนมา จำนวน 20 ราย เป็นชาย 10 คน เป็นหญิง 10 คน และผู้นำพา จำนวน 2 ราย จากการสอบถามผู้ต้องหาให้การรับสารภาพว่า ได้ลักลอบเข้ามายังประเทศไทยเพื่อจะเดินทางไปทำงานที่ จังหวัดเชียงใหม่ โดยจ่ายเงินให้กับกลุ่มขบวนการฝั่งเมียนมา คนละ 8,000 บาท หน่วยได้นำผู้ต้องหาส่ง สถานีตำรวจภูธรเชียงแสน เพื่อดำเนินคดีตามกฎหมายต่อไป

นอกจากนี้ยังมีปฏิบัติการปราบปรามการลักลอบตัดไม้ทำลายป่า ปฏิบัติการปราบปรามการกระทำผิดกฎหมายอื่น ๆ ได้แก่ การกระทำผิดตามพระราชบัญญัติอาวุธและเครื่องกระสุน การกระทำผิดตามพระราชบัญญัติโจรกรรมข้ามแดน การกระทำผิดตามพระราชบัญญัติศุลกากร

(4) ผลงานตามพันธกิจที่ 4 ด้านการพัฒนาสัมพันธ์กับประเทศเพื่อนบ้าน กองกำลังผาเมืองได้มีกิจกรรมพบปะพัฒนาสัมพันธ์อย่างเป็นทางการกับฝ่ายประเทศเพื่อนบ้าน ได้แก่

จัดกิจกรรมตามโครงการหมู่บ้านเข้มแข็งคูขนานตามแนวชายแดน จัดการประชุมชุดประสานงานประจำพื้นที่ชายแดนไทย-ลาว และมีกิจกรรมอย่างไม่เป็นทางการ เช่น การพบปะพัฒนาสัมพันธ์ การลาดตระเวนร่วมกันระหว่างทหารไทยกับทหารประเทศเพื่อนบ้านตามแนวชายแดน ผลการปฏิบัติเป็นไปด้วยความเรียบร้อย

(5) ผลการปฏิบัติการ ในการปฏิบัติงานตามแผนงานรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร กองกำลังผาเมืองมีปฏิบัติการที่เกี่ยวข้อง ได้แก่

หนึ่ง บูรณาการประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการแก้ไขปัญหาที่มีผลกระทบต่อความมั่นคงในพื้นที่ชายแดนสามารถนำไปสู่การแก้ไขปัญหาเพื่อให้ประชาชนมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

สอง จัดการฝึกอบรมและจัดตั้งกำลังภาคประชาชนในการรักษาความปลอดภัยหมู่บ้านที่นำไปสู่การจับกุมดำเนินคดีผู้กระทำความผิดกฎหมาย จำนวน 25 ครั้ง เป็นคดี ยาเสพติด 16 ครั้ง คดีผู้ลักลอบหลบหนีเข้าเมือง 6 ครั้ง คดีลักลอบตัดไม้ทำลายป่า 2 ครั้ง และคดีนำเข้าของหนีภาษี 1 ครั้ง

สาม จัดกิจกรรมฝึกอบรมเยาวชนให้รู้บทบาทหน้าที่ และมีส่วนร่วมในการพัฒนาหมู่บ้านร่วมกับองค์กรผู้ใหญ่ ในลักษณะของจิตอาสา

สี่ ดำเนินการแก้ไขปัญหาด้านยาเสพติดในหมู่บ้านโดยสันติวิธี ตามแนวทาง การขับเคลื่อนหมู่บ้านกองทุนแม่ของแผ่นดิน พร้อมให้โอกาสผู้เสพเข้าสู่กระบวนการบำบัดดำเนินการแล้ว จำนวน 35 ราย

ห้า ส่งเสริมให้ประชาชนในพื้นที่ชายแดน ดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจแบบพอเพียงเพื่อพัฒนาพื้นที่และชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนในพื้นที่ตามชายแดนอย่างยั่งยืน

ในการแถลงข่าวของกองกำลังป้องกันชายแดนกองทัพเกี่ยวกับผลงาน 1 ปี ของปี 2566 ระบุว่า ในปี 2566 กองกำลังป้องกันชายแดนกองทัพ⁵⁷ ทั่วทั้งประเทศได้สกัดกั้นและปราบปรามยาเสพติด ตรวจพบและจับกุมผู้กระทำความผิด จำนวน 1,416 ครั้ง พบผู้กระทำผิด 1,955 คน ยึดยาบ้าได้ 351,561,397 เม็ด ยึดยาไอซีได้ 12,678 กิโลกรัม มีผลงานสกัดกั้นผู้ลักลอบเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย 2,924 ครั้ง รวม 14,362 คน เป็นชาวเมียนมา 7,813 คน ชาวกัมพูชา 5,397 คน ชาวลาว 303 คน ชาวจีน 231 คน ชาวไทย 223 คน และสัญชาติอื่น ๆ รวมกัน 359 คน มีผลงานสกัด

⁵⁷ สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี. (2567). ทบ.แถลง 1 ปี จับยาบ้ากว่า 350 ล้านเม็ด สกัดลักลอบเข้าเมืองกว่า 14,000 คน. (ออนไลน์)

กั้นการบุกรุกพื้นที่ป่าไม้และลักลอบตัดไม้ทำลายป่า 131 ครั้ง จับกุมผู้กระทำผิดได้ 83 คน ยึดของกลางได้ไม้พะยุง 1,296 ท่อน ไม้สัก 761 ท่อน ไม้ประดู่ 6,158 ท่อน และมีผลงานสกัดกั้นการกระทำผิดตามพระราชบัญญัติศุลกากร โดยตรวจพบการกระทำผิด 205 ครั้ง มีผู้กระทำผิด 154 คน สินค้าที่พบการลักลอบนำเข้า-ส่งออกตามชายแดนส่วนมาก ได้แก่ กระเทียม ยางพารา บุหรี่ ผลผลิตทางการเกษตรหลายประเภท เนื้อสัตว์แช่แข็ง น้ำมันปรุงอาหาร และน้ำมันเชื้อเพลิง

จากการแถลงผลการปฏิบัติงานรอบ 7 เดือน ของกองกำลังผาเมือง ตั้งแต่ 1 ตุลาคม 2566 – 29 เมษายน 2567 ของผู้บัญชาการกองกำลังผาเมือง (พลตรี ประพัฒน์ พบสุวรรณ) ระบุว่า ในด้านการสกัดกั้นและปราบปรามยาเสพติดติดตามแนวชายแดนในระยะเวลา 7 เดือน กองกำลังผาเมืองสามารถสกัดกั้นการลักลอบลำเลียงยาเสพติดได้ จำนวน 258 ครั้ง ตรวจยึดยาบ้าได้ 105.7 ล้านเม็ด เฮโรอีน 236 กิโลกรัม ไอซ์ 1,248 กิโลกรัม ผีน 158 กิโลกรัม และคีตามีน 29 กิโลกรัม สามารถจับกุมผู้ต้องหาได้ จำนวน 273 คน กลุ่มขบวนการเสียชีวิต จำนวน 29 ราย จากการปะทะกับเจ้าหน้าที่ จำนวน 29 ครั้ง หากเปรียบเทียบกับช่วงระยะเวลาเดียวกันในปีที่ผ่านมา ทั้งปีมีการปะทะ 18 ครั้ง ส่วนในปี 7 เดือนที่ผ่านมา ปะทะแล้ว 29 ครั้ง เมื่อเปรียบเทียบการยึดยาบ้าในช่วงเวลาเดียวกันของปีที่ผ่านมา แสดงให้เห็นว่ากองกำลังผาเมืองสามารถตรวจยึดยาบ้าได้เพิ่มขึ้น 3 เท่า จากปีก่อน ซึ่งอาจหมายถึงผลงานของกองกำลังผาเมืองที่ดีขึ้น หรือสะท้อนให้เห็นถึงภัยคุกคามด้านยาเสพติดติดตามแนวชายแดนที่เพิ่มขึ้น ในส่วนของผลงานการสกัดกั้นการลักลอบเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย สามารถสกัดกั้นได้จำนวน 243 คน และมีผลงานสกัดกั้นการลักลอบโจรกรรมรถข้ามแดนได้จำนวน 69 คัน การจับกุมสินค้าหนีภาษี ได้แก่ บุหรี่ สุรา ซากสัตว์ และสินค้าทางการเกษตรและการบุกรุกทำลายทรัพยากรธรรมชาติและป่าไม้ รวมเป็นมูลค่าความเสียหาย 21.3 ล้านบาท⁵⁸

เมื่อพิจารณาปฏิบัติการภารกิจของกองกำลังผาเมืองตามพันธกิจ 5 ประการของศูนย์ปฏิบัติการกองทัพบก และภารกิจตามกลยุทธ์ของกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในข้างต้น จะเห็นได้ว่า ภารกิจของกองกำลังผาเมือง นอกจากการป้องกันชายแดนแล้ว ยังรวมไปถึงการดูแลรักษาความสงบ เสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน และแก้ไขปัญหาภัยคุกคามด้านความมั่นคงในของจังหวัดในพื้นที่ อย่าง ปัญหาการลักลอบขนยาเสพติดและกลุ่มอาชญากรรมข้ามชาติ ปัญหาแรงงานข้ามชาติผิดกฎหมายและการค้ามนุษย์ ปัญหาการลักลอบขนและขายสินค้าหนีภาษี ขบวนการโจรกรรมรถยนต์และจักรยานยนต์ส่งขายต่างประเทศ ตลอดจนการหลบหนีของอาชญา

⁵⁸ สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดเชียงใหม่. (2567). กองกำลังผาเมือง แถลงผลการปฏิบัติงาน รอบ 7 เดือน. radiochiangmai.prd.go.th/th/content/category/detail/id/57/iid/283500

กรหรือผู้กระทำผิดกฎหมายผ่านทางเส้นทางชายแดน และในอีกบทบาทหนึ่งของกองกำลังผาเมือง คือ ภารกิจในส่วนกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในตามแนวชายแดน

สำหรับภารกิจฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและรักษาสิ่งแวดล้อม กองกำลังผาเมืองได้มีการจัดกำลังพลจิตอาสา ร่วมกับผู้ใหญ่บ้านและประชาชนในพื้นที่ร่วมกิจกรรมโครงการตามพระราชดำริฯ “กิจกรรมอบรมเชิงปฏิบัติการ การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การสร้างฝายชะลอน้ำพอเพียงตามแนวพระราชดำริ” ที่ บ้านสันติสุข หมู่ 4 ตำบลแสนไห อำเภอเวียงแหง จังหวัดเชียงใหม่ด้วย โดยกิจกรรมดังกล่าวทำให้ประชาชนได้รับผลประโยชน์กว่า 100 ครัวเรือนและมีพื้นที่การเกษตรได้รับประโยชน์กว่า 50 ไร่⁵⁹ นอกจากนี้กองกำลังผาเมืองจัดกำลังพลจิตอาสาร่วมกับผู้นำชุมชนและประชาชนในพื้นที่ จัดกิจกรรมสร้างฝายชะลอน้ำในพื้นที่ต่าง ๆ ที่อยู่ในความรับผิดชอบ ร่วมกับชุมชนจัดกิจกรรมสร้างแนวกันไฟเพื่อป้องกันไฟป่าลุกลามเข้าพื้นที่ชุมชน ร่วมกับส่วนราชการที่เกี่ยวข้องฝ่ายปกครองและประชาชนระงับภัยไฟป่าด้วยการร่วมกันดับไฟป่า กิจกรรมในลักษณะนี้แม้จะมีใช้ปฏิบัติการป้องกัน สกัดกั้น ปรามปรามที่มุ่งปฏิบัติการกับปัญหาหรือภัยความมั่นคงโดยตรง แต่เป็นหนึ่งในภารกิจที่เชื่อมสัมพันธ์ระหว่างกองทัพ ส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง และเครือข่ายชุมชน ที่จะส่งผลดีต่อการปฏิบัติงานของกองกำลังผาเมืองในพื้นที่ อีกทั้งยังเป็นการพัฒนาชุมชนให้เข้มแข็งและมีภูมิคุ้มกันต่อการกระทำผิดให้ความช่วยเหลือองค์การอาชญากรรมด้วย

3.3 บทบาทของกองกำลังผาเมืองในการสกัดกั้นการนำแรงงานข้ามชาติลักลอบเข้าประเทศ

ตามพันธกิจของศูนย์ปฏิบัติการกองทัพบกที่เป็นแนวทางการปฏิบัติงานของกองกำลังผาเมืองในการปฏิบัติการป้องกันชายแดนทั้ง 5 ประการข้างต้น จะเห็นได้ว่า ความรับผิดชอบที่เกี่ยวข้องกับการจัดการปัญหาแรงงานข้ามชาติผิดกฎหมายของกองกำลังผาเมือง เป็นไปตามพันธกิจที่ 1 และ 3 คือ การเฝ้าตรวจและป้องกันพื้นที่ชายแดน ด้วยการจัดตั้งฐานปฏิบัติการและจุดเฝ้าตรวจ วางกำลังควบคุมพื้นที่ ช่องทาง ภูมิประเทศสำคัญ จัดวางสิ่งกีดขวางเช่นลวดหนามและไม้กั้นในบริเวณช่องทางธรรมชาติที่คาดว่าจะมีการลักลอบเดินทางเข้าได้โดยง่าย มุ่งเน้นการลาดตระเวนด้วยการเดินเท้า รถจักรยานยนต์ รถยนต์ รวมทั้งใช้เรือตระเวนทางน้ำ ติดตั้งไฟส่องสว่างเพิ่มเติมเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการลาดตระเวน ติดตั้งกล้องวงจรปิด นำโดรนมาใช้ร่วมใน

⁵⁹ กองทัพบก. (2567). กองกำลังผาเมือง การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การสร้างฝายชะลอน้ำ. (ออนไลน์)

การเฝ้าตรวจและลาดตระเวน รวมทั้งพัฒนาระบบเฝ้าตรวจและระบบข่าวกรองเพื่อแจ้งเตือนเหตุการณ์ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น นอกจากนี้ ยังเน้นการแก้ไขปัญหาความมั่นคงในพื้นที่ชายแดน ดำเนินการป้องกัน สกัดกั้น ป้องกัน การกระทำผิดกฎหมายที่เกิดขึ้นในพื้นที่ บูรณาการกับส่วนราชการที่เกี่ยวข้องในการแก้ไขปัญหาความมั่นคงในพื้นที่ชายแดน

เมื่อศึกษาปฏิบัติการทางทหารของกองกำลังผาเมืองแล้วพบว่า ปัญหาความมั่นคงตามแนวชายแดนมีความเกี่ยวข้องกันอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ มีหลายกรณีที่ปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ได้ผลสกัดกั้นผู้ลักลอบเข้าเมืองโดยผิดกฎหมายด้วย หรือแม้กระทั่งการลาดตระเวนปกติก็ยังสามารถพบผู้ลักลอบเข้าเมืองผิดกฎหมายซ่อนตัวอยู่ในพื้นที่ตามแนวชายแดน ซึ่งจากการค้นหาข่าวที่เกี่ยวข้องกับปฏิบัติการของกองกำลังผาเมืองพบว่า กองกำลังผาเมืองมักจะจับกุมขบวนการลักลอบเข้าเมืองของแรงงานข้ามชาติได้ระหว่างการลาดตระเวนและเฝ้าตรวจ อย่างไรก็ตามกรณีที่กองกำลังผาเมืองจับกุมแรงงานข้ามชาติผิดกฎหมายชาวเมียนมาได้ขณะออกลาดตระเวนบริเวณฐานปฏิบัติการบ้านหลวง ตำบลแม่องอน อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่ในช่วงเวลาเข้ามืด เนื่องจากกองกำลังผาเมืองพบกลุ่มบุคคลต้องสงสัยกำลังเดินเท้าลัดเลาะตามป่ามาจากแนวชายแดน จึงขอตรวจค้นและดำเนินการจับกุม⁶⁰ หรือในกรณีที่กองกำลังผาเมืองทำการลาดตระเวนตามเส้นทางแนวชายแดนจนกระทั่งพบพื้นที่บริเวณสวนลื่นจี๋ในตำบลแม่องอน อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่ และพบกลุ่มคนจำนวนมาก เมื่อแสดงตัวขอตรวจสอบพบว่า มีแรงงานข้ามชาติผิดกฎหมายแฝงตัวอยู่ในกลุ่มดังกล่าว โดยเป็นกลุ่มที่เดินทางลักลอบเข้าเมืองมาที่บริเวณท้ายหมู่บ้านหลวง และกำลังจะไปทำงานในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่และกรุงเทพมหานครต่อไป⁶¹ กองกำลังผาเมืองให้ความสำคัญกับการลาดตระเวนเฝ้าตรวจ ตั้งจุดตรวจ ตรวจค้นรถยนต์ไม่ว่าจะเป็น รถยนต์ส่วนบุคคล รถยนต์รับจ้าง รถยนต์โดยสารประจำทาง และขอทำการตรวจค้นเมื่อพบกลุ่มบุคคลต้องสงสัย

ในการปฏิบัติการกิจป้องกันและสกัดกั้น กองกำลังผาเมืองต้องมีการเตรียมการต่าง ๆ อย่างการฝึกกำลังพล และวางแผนปฏิบัติการ⁶² ในปฏิบัติการที่เกี่ยวข้องกับปัญหาแรงงานข้ามชาติผิดกฎหมาย ดังนี้

⁶⁰ กรมประชาสัมพันธ์. (2565). กองกำลังผาเมืองจับกุมต่างด้าวลักลอบเข้าเมืองผิดกฎหมาย จำนวน 19 คน. (ออนไลน์)

⁶¹ กรมประชาสัมพันธ์. (2565). กองกำลังผาเมือง จับกุมต่างด้าวหลบหนีเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย จำนวน 31 ราย. (ออนไลน์)

⁶² พันเอกเชิดพงษ์ ชวยบำรุง. (2566). แนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการลักลอบหลบหนีเข้าเมืองโดยผิดกฎหมายในพื้นที่รับผิดชอบของกองกำลังผาเมือง [เอกสารวิจัยส่วนบุคคล]. กรุงเทพฯ: วิทยาลัยการทัพบก (ออนไลน์)

- (1) คัดเลือกกำลังพลที่มีความชำนาญในพื้นที่และเหมาะสมกับภารกิจ
- (2) จัดการฝึกอบรมกำลังพลตามหลักนิยมและทางยุทธวิธี ฝึกกำลังพลให้มีความเชี่ยวชาญด้านการลาดตระเวน การตั้งจุดตรวจ การตั้งด่านตรวจ และการปิดล้อมตรวจค้นพื้นที่
- (3) จัดการฝึกอบรมการปฏิบัติในที่ตั้งหน่วย และจัดการฝึกอบรมภาคสนามในพื้นที่ที่คาดว่าจะเส้นทางรถลักลอบหลบหนีเข้าเมือง
- (4) จัดการประชุมสัมมนาในระดับผู้บังคับหน่วย และกำลังพลที่เกี่ยวข้องกับการป้องกัน สกัดกั้นแรงงานข้ามชาติหลบหนีเข้าเมือง เพื่อซักซ้อมความเข้าใจก่อนออกไปปฏิบัติการ
- (5) ศึกษาสถานการณ์การหลบหนีเข้าเมืองและประเมินแนวโน้มเพื่อเตรียมแผนปฏิบัติการ และวิเคราะห์สาเหตุหรือปัจจัยที่ทำให้เกิดการหลบหนีเข้าเมือง
- (6) ประสานแลกเปลี่ยนข้อมูลกับส่วนราชการที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ
- (7) วางแผนการใช้กำลังตามแผนงานป้องกันชายแดน

ในส่วนของการฝึกกำลังพล หน่วยเฉพาะกิจกรมทหารม้าที่ 2 กองกำลังผาเมือง มีการจัดฝึกอพยพพลเรือนตามแผนเผชิญเหตุในพื้นที่อำเภอแม่สาย เพื่อซักซ้อมความเข้าใจเบื้องต้นจากภูมิประเทศจำลองในกรณีที่ต้องรับมือกับสงคราม หรือแผ่นดินไหวที่อาจจะเกิดขึ้น โดยในการฝึกดังกล่าว หน่วยเฉพาะกิจกรมทหารม้าที่ 2 กองกำลังผาเมืองได้นำ กำลังพลอำนวยความสะดวกด้านวัสดุอุปกรณ์และวิทยากรรวมทั้งแผนการดำเนินการ ส่วนผู้เข้ารับการฝึกประกอบไปด้วยตัวแทนจากหน่วยงานราชการต่างๆ ในพื้นที่ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชน ตำบล หมู่บ้านต่างๆ เข้าร่วมการฝึกจำนวน 330 คน เป็นการฝึกตามแผนจากภูมิประเทศจำลองก่อน ที่จะมีการฝึกอพยพประชาชนแบบย่อส่วนจากที่ตั้งบ้านเรือนประชาชน ในการฝึกดังกล่าวมีการจำลองกรณีเกิดเหตุต่อสู้อันตรายในพื้นที่เพื่อนบ้านแล้วมีวัตถุประสงค์ลงในพื้นที่ประเทศไทยเป้าหมายที่จำลองขึ้น มีการฝึกอบรมให้ผู้เข้ารับการฝึกซ้อมแจ้งข่าวและประสานกับหน่วยงานต่าง ๆ รวมทั้งทำการอพยพประชาชนไปยังพื้นที่ควบคุมพลเรือนที่กำหนด

หนึ่งในปัจจัยผลักดันให้มีแรงงานข้ามชาติผิดกฎหมายลักลอบเข้ามาในประเทศไทย คือ สถานการณ์ความไม่สงบในเมียนมาที่ส่งผลกระทบต่อประชาชนชาวเมียนมาทั้งในด้านเศรษฐกิจและปลอดภัยในชีวิต ทำให้มีชาวเมียนมาพยายามหลบหนีเข้าประเทศไทยเพิ่มขึ้น นับตั้งแต่สาเหตุของความไม่สงบระลอกล่าสุดในเมียนมา คือ รัฐประหารเมื่อปี 2564 ที่ทำให้มีจำนวนชาวเมียนมาลักลอบเข้าเมืองโดยผิดกฎหมายมากขึ้น กองกำลังผาเมืองได้เพิ่มชุดปฏิบัติการลักลอบการข้ามแดนบริเวณชายแดนไทย-เมียนมาอย่างผิดกฎหมาย ปฏิบัติการเฝ้าตรวจและลาดตระเวนตามช่องทางทำข้ามธรรมชาติอย่างเข้มงวด โดยเฉพาะทำข้ามตามธรรมชาติที่คาดว่ากลุ่มขบวนการ

ลักลอบเข้าเมืองจะใช้เส้นทางเข้าประเทศ โดยเฉพาะในด้าน อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย ซึ่งเป็นบริเวณที่มีเขตติดต่อกับจังหวัดท่าขี้เหล็ก ประเทศเมียนมา ซึ่งจังหวัดท่าขี้เหล็กเป็นพื้นที่ที่เป็นชุมชนขนาดใหญ่ มีสถานประกอบการบันเทิงและบ่อนการพนัน จากบทสัมภาษณ์ของผู้บัญชาการกองกำลังผาเมือง (พลตรี นฤทธิ ถาวรวงษ์) เปิดเผยว่า พื้นที่เสี่ยงที่เป็นพื้นที่เฟื่องดังในจังหวัดเชียงรายมีอยู่ 9 เส้นทาง ในพื้นที่ 3 อำเภอ คือ อำเภอแม่สาย อำเภอแม่จัน และอำเภอเชียงแสน ในส่วนของจังหวัดเชียงใหม่ มีพื้นที่เสี่ยงที่เป็นพื้นที่เฟื่องดัง 2 เส้นทาง ในการเข้าสู่พื้นที่ตอนใน ในพื้นที่ 2 อำเภอ คือ อำเภอเชียงดาวและอำเภอฝาง เพื่อสกัดกั้นแรงงานข้ามชาติลักลอบเข้าเมือง โดยผิดกฎหมายที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นจากสถานการณ์ความไม่สงบในเมียนมา กองกำลังผาเมืองก็ได้จัดชุดปฏิบัติการลงพื้นที่ในอำเภอชายแดนที่มีพรมแดนติดต่อกับประเทศเพื่อนบ้านมากขึ้น ในพื้นที่ 5 อำเภอชายแดน คือ อำเภอแม่สาย อำเภอฝาง อำเภอเชียงดาว อำเภอไชยปราการ และอำเภอเวียงแหง ทั้งนี้ ในบริเวณตลอดแนวชายแดนกว่า 933 กิโลเมตรใน 6 จังหวัดที่อยู่ในความรับผิดชอบของกองกำลังผาเมือง ได้มีการตั้งจุดตรวจ จุดสกัดจำนวน 97 จุด โดยมีการติดตั้งไฟส่องสว่างตามช่องทางธรรมชาติจำนวน 41 จุด และ วางรั้วลวดหนามจำนวน 128 ช่องทาง รวมระยะทาง 11,561 เมตร⁶³

จากการให้ข่าวเกี่ยวกับจับกุมของกองกำลังผาเมืองในช่วงเดือนตุลาคม 2564 ถึงเดือนกุมภาพันธ์ 2565 ของผู้บัญชาการกองกำลังผาเมือง (พลตรี นฤทธิ ถาวรวงษ์) ระบุว่า ในช่วงเวลาดังกล่าวมีผลการปฏิบัติการสกัดกั้นการนำแรงงานต่างด้าวชาวเมียนมาลักลอบเข้าประเทศไทยกว่า 116 ครั้ง โดยสามารถจับกุมผู้ลักลอบเข้าเมืองอย่างผิดกฎหมายได้ 1,380 คน และจับกุมผู้ที่เป็นผู้นำพาได้ 53 คน ซึ่งเป็นอัตราการจับกุมที่สูงขึ้นเมื่อเทียบกับช่วงเวลาเดียวกันในปีก่อนหน้า ผลจากปฏิบัติการจับกุมพบว่า โดยส่วนมากในกระบวนการลักลอบเข้าเมือง จะพบว่ามีผู้นำพาเป็นชาวเมียนมาหรือชาวไทย โดยแรงงานข้ามชาติต้องเสียค่าจ้างให้ผู้นำพา คนละประมาณ 23,000 – 50,000 บาท เพื่อเข้ามาทำงานในไทย โดยช่วงแรกอาจเริ่มจากการทำงานในพื้นที่ภาคเหนือก่อนเดินทางไปยังจังหวัดอื่น ๆ ในประเทศไทย

นอกจากการปฏิบัติการสกัดกั้นการลักลอบเข้าเมืองตามเส้นทางต่าง ๆ แล้ว กองกำลังผาเมืองยังมีปฏิบัติการตรวจคนสถานประกอบการเพื่อบังคับใช้กฎหมายต่อนายจ้าง ผู้ที่ให้พักพิงกรณีที่แรงงานข้ามชาติได้เดินทางเข้ามาพำนักอยู่ในประเทศไทยอย่างผิดกฎหมายแล้ว รวมถึงการปิดล้อมและตรวจค้นพื้นที่เป้าหมายหรือพื้นที่ต้องสงสัยอื่น ๆ ด้วย

⁶³ Thai PBS. (2564). กองกำลังผาเมืองวางกำลัง 130 ชุด สกัดลักลอบข้ามแดนไทย-เมียนมา. (ออนไลน์)

จากการศึกษารวบรวมความต้องการของผู้ใช้หน่วยงาน (User Requirement) ของกองกำลังผาเมือง โดยผู้ใช้งานในระดับผู้บัญชาการต่อการออกแบบระบบเฝ้าระวังและป้องกันพื้นที่ชายแดน สะท้อนให้เห็นถึงภารกิจและเป้าหมายในการปฏิบัติงานของกองกำลังผาเมืองว่า กองกำลังผาเมืองต้องทำการประเมินศึกษาเพื่อระบุช่องทางธรรมชาติหรือท่าข้ามที่มีแนวโน้มเป็นเส้นทางลักลอบเข้าเมืองผิดกฎหมาย ลักลอบขนยาเสพติด เส้นทางลำเลียงการโจรกรรมข้ามแดน และสินค้าหนีภาษี เพื่อวางแผนสกัดกั้น ตั้งจุดตรวจ จุดสกัด และด่านตรวจได้อย่างมีประสิทธิภาพ และตรวจค้นพื้นที่ในเขตไทย เช่น หมู่บ้านที่มีโอกาสเป็นแหล่งพักยาเสพติดหรือที่พักพิงของคนต่างด้าวที่เข้าเมืองผิดกฎหมาย⁶⁴

ในการศึกษาปฏิบัติการป้องกันและสกัดกั้นการลักลอบเข้าเมืองของแรงงานข้ามชาติผิดกฎหมายพบว่า ปฏิบัติการของกองกำลังผาเมืองเป็นปฏิบัติที่มีทั้งมิติการป้องกันด้วยการสร้างความตระหนักรู้ให้ประชาชน และมิติการปราบปรามซึ่งเป็นปลายเหตุของปัญหาแรงงานข้ามชาติหลบหนีเข้าเมืองที่เกิดจากปัจจัยผลักดันจากประเทศต้นทาง และปัจจัยดึงดูดจากฝ่ายไทยที่ต้องการแรงงานข้ามชาติเพิ่มขึ้น แต่ในการปฏิบัติงานของกองกำลังผาเมือง มิได้มองที่สาเหตุของการลักลอบเข้าเมือง แต่ให้ความสำคัญกับการป้องกัน สกัดกั้น และจับกุมผู้ลักลอบเข้าเมือง สะท้อนให้เห็นว่า การรับรู้ของกองกำลังผาเมืองต่อปัญหาแรงงานข้ามชาติผิดกฎหมายคือการมุ่งเน้นกำจัด “ขบวนการ” หลบหนีเข้าเมืองให้หมดไปด้วยการสกัดกั้นและปราบปรามและจับกุมซึ่งเป็นเพียงปลายเหตุของปัญหาแรงงานข้ามชาติผิดกฎหมายในภาพรวม

3.4 บทบาทของกองกำลังผาเมืองการเสริมสร้างความมั่นคงในพื้นที่ชายแดนและแก้ไขปัญหาความมั่นคงในพื้นที่ชายแดน

พันธกิจที่ 2 ของกองกำลังผาเมือง คือ การสร้างความมั่นคงในพื้นที่ชายแดนด้วยการมีการจัดตั้งและเตรียมกำลังประชาชนในการควบคุมจัดระเบียบ และดูแลความปลอดภัยให้กับประชาชนในพื้นที่ ดำเนินงานกิจการพลเรือน สนับสนุนการพัฒนาพื้นที่และศักยภาพของประชาชนในหมู่บ้าน ชุมชนตามแนวชายแดนให้มีความมั่นคงปลอดภัย และเป็นเครือข่ายมวลชนในการประชาสัมพันธ์และแจ้งข้อมูลข่าวสาร เช่นจัดกิจกรรมมอบอุปกรณ์การเรียนในพื้นที่ห่างไกลทุรกันดาร เพื่อแบ่งเบาภาระให้กับประชาชนผู้ปกครอง และสร้างขวัญและกำลังใจ

⁶⁴ นายธนาชัย ไชยมงคล. (2566). ระบบเฝ้าระวังและป้องกันพื้นที่ชายแดนประเทศไทยด้วยเทคโนโลยีข้อมูลขนาดใหญ่ และปัญญาประดิษฐ์เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและสนับสนุนภารกิจกองทัพบก: กรณีศึกษาของกำลังผาเมืองจังหวัดเชียงใหม่และจังหวัดเชียงราย. [เอกสารวิจัยส่วนบุคคล]. กรุงเทพฯ: วิทยาลัยการทัพบก. (ออนไลน์) สืบค้นจาก

ให้กับเยาวชนได้มีโอกาสด้านการศึกษาที่ดีในอนาคตต่อไป เต็มโตไปเป็นชุมชนเข้มแข็ง โดยได้มีการบูรณาการร่วมกับส่วนราชการในพื้นที่และกำลังประชาชน มุ่งเน้นส่งเสริมความเข้มแข็งให้หมู่บ้านและชุมชนชาวตามแนวชายแดนให้มีภูมิคุ้มกันในการป้องกันและแก้ไขปัญหาความมั่นคงในพื้นที่ได้ด้วยตนเอง รวมทั้งขอความร่วมมือจากประชาชน หากพบการลักลอบเข้าเมืองโดยผิดกฎหมายขอให้แจ้งเจ้าหน้าที่ของรัฐ เพื่อร่วมกันในการสกัดกั้นแรงงานต่างด้าวที่พยายามลักลอบเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย ด้วยการลาดตระเวนพิสูจน์ทราบตามแนวชายแดนในพื้นที่หมู่บ้าน เป้าหมายตามแนวชายแดน เพื่อตรวจค้นและตรวจสอบจำนวนประชากรในหมู่บ้าน

ในส่วนของปฏิบัติการด้านการข่าว กองกำลังผาเมืองยังได้ทำงานกับชุมชนโดยมีการจัดตั้งตัวแทน แหล่งข่าว เพื่อคอยติดตาม ตรวจสอบ และรายงานความเคลื่อนไหวของกลุ่มขบวนการลักลอบนำพาคนต่างด้าวเข้าเมืองโดยผิดกฎหมายด้วย นอกจากการรักษาความสงบ และดูแลความปลอดภัยของประชาชนในพื้นที่ให้ปลอดภัยจากภัยคุกคามด้านความมั่นคงตามแนวชายแดนอย่างขบวนการกระทำผิดกฎหมายต่าง ๆ แล้ว กองกำลังผาเมืองยังมีการจัดชุดปฏิบัติการด้านจิตวิทยาเพื่อรณรงค์ สร้างการรับรู้ ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนและนายจ้างในพื้นที่ รับทราบผลกระทบที่เกิดจากแรงงานข้ามชาติลักลอบเข้าเมืองผิดกฎหมาย และให้ข้อมูลเกี่ยวกับกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ระเบียบข้อบังคับที่เกี่ยวข้อง และความรับผิดชอบตามกฎหมายต่อผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพาแรงงานข้ามชาติเข้าเมืองผิดกฎหมาย ทั้งนี้ ความร่วมมือของชุมชนและประชาชนตามแนวชายแดนมีความสำคัญอย่างมากในการเฝ้าระวัง และป้องกันมิให้เกิดการลักลอบเข้าเมืองแบบผิดกฎหมายได้โดยง่าย ดังนั้น กองกำลังผาเมืองจึงได้มีบทบาทในการการสร้างความตระหนักรู้ในส่วนของผลกระทบต่อความมั่นคงทางชาติทั้งในมิติทางเศรษฐกิจและสังคมเพื่อให้ประชาชนเห็นผลประโยชน์ของชาติสำคัญกว่าผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจส่วนตน ไม่เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับกระบวนการลักลอบนำคนต่างด้าวเข้าเมืองอย่างผิดกฎหมาย

ในส่วนของพันธกิจที่ 3 ในการแก้ไขปัญหาความมั่นคงในพื้นที่ชายแดน ดำเนินการป้องกัน สกัดกั้น ป้องกัน การกระทำผิดกฎหมายที่เกิดขึ้นในพื้นที่ บูรณาการกับส่วนราชการที่เกี่ยวข้องในการแก้ไขปัญหาความมั่นคงในพื้นที่ชายแดน กองกำลังผาเมืองได้ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องประชาสัมพันธ์ให้แรงงานข้ามชาติรับรู้และเข้าใจระบบการจัดการแรงงานข้ามชาติของไทย เพื่อจูงใจให้แรงงานให้คนต่างด้าวเดินทางเข้ามาทำงานในประเทศไทยด้วยช่องทางที่ถูกกฎหมาย

ในกรณีที่มีการจับกุมแรงงานต่างด้าว กองกำลังผาเมืองจะดำเนินการส่งมอบแรงงานข้ามชาติผิดกฎหมายให้กับเจ้าหน้าที่ตำรวจเพื่อดำเนินคดีและผลักดันออกนอกประเทศ ใน

ขณะเดียวกันก็ส่งตัวผู้นำพาหรือผู้ที่ให้ผู้พักพิงไปดำเนินคดี โดยประสานงานกับหน่วยราชการที่เกี่ยวข้องดำเนินคดีตามกฎหมายต่อไป

3.5 บทบาทของกองกำลังผาเมืองในการการประสานความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้าน

มีการดำเนินการประสานความร่วมมืออย่างเป็นทางการผ่านกลไกความร่วมมือระดับท้องถิ่น มีการพัฒนาสัมพันธระหว่างฐานปฏิบัติการอย่างต่อเนื่อง มีการจัดปฏิบัติการลาดตระเวนร่วมกันทั้งทางบกและทางน้ำ ในส่วนของการร่วมมือระหว่างกองกำลังผาเมืองกับฝ่ายลาว มีการจัดการประชุมชุดประสานงานประจำพื้นที่ชายแดนไทย-ลาวอย่างต่อเนื่อง โดยเมื่อวันที่ 31 กรกฎาคม - 1 สิงหาคม 2566 กองกำลังผาเมืองได้ร่วมกับกองบัญชาการทหารแขวงไซยะบูลีและกองบัญชาการแขวงบ่อแก้วของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว จัดการประชุมร่วมกันระหว่างชุดประสานงานประจำพื้นที่ไทย-ลาวครั้งที่ 4 ณ อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย โดยมีผู้บัญชาการกองกำลังผาเมือง (พลตรี ศุภฤกษ์ สถาพรผล) ในฐานะหัวหน้าชุดประสานงานประจำพื้นที่ไทย - ลาว พื้นที่ภาคเหนือของไทย และหัวหน้าการทหาร กองบัญชาการทหารแขวงไซยะบูลี (พลจัตวา กูต พมมา) ในฐานะหัวหน้าชุดประสานงานประจำพื้นที่ชายแดนลาว-ไทย พื้นที่ภาคเหนือของลาว และหัวหน้าการทหาร กองบัญชาการทหารแขวงบ่อแก้ว (พันเอก ทองไข สียาลาด) เข้าร่วมการประชุมชุดประสานงานทั้งสองฝ่าย⁶⁵ เมื่อวันที่ 4- 5 กุมภาพันธ์ 2567 กองกำลังผาเมืองได้ร่วมกับกองบัญชาการทหารแขวงไซยะบูลีและกองบัญชาการแขวงบ่อแก้วของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว จัดการประชุมร่วมกันระหว่างชุดประสานงานประจำพื้นที่ไทย-ลาว ครั้งที่ 5 ขึ้น ณ อำเภอเมือง จังหวัดน่าน โดยมีผู้บัญชาการกองกำลังผาเมือง (พลตรี ประพัฒน์ พบสุวรรณ) ในฐานะหัวหน้าชุดประสานงานประจำพื้นที่ไทย - ลาว พื้นที่ภาคเหนือของไทย และหัวหน้าการทหาร กองบัญชาการทหารแขวงไซยะบูลี (พลจัตวา กูต พมมา) ในฐานะหัวหน้าชุดประสานงานประจำพื้นที่ชายแดนลาว-ไทย พื้นที่ภาคเหนือของลาว และหัวหน้าการทหาร กองบัญชาการทหารแขวงบ่อแก้ว เป็นประธานร่วมกัน การประชุมครั้งนี้ มีส่วนราชการในชุดประสานงานประจำพื้นที่ชายแดนทั้งสองฝ่ายเข้าร่วมด้วย โดยเป็นการบูรณาการร่วมกันของเจ้าหน้าที่กองกำลังชายแดน ฝ่ายปกครอง ตำรวจ และสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดในพื้นที่ การประชุมประสานงานนับเป็นการพัฒนาความสัมพันธ์ในทุกกระดับที่จะร่วมกันแก้ไขปัญหาการกระทำผิดในพื้นที่ชายแดนระหว่าง 2 ประเทศร่วมกัน บนพื้นฐานของ

⁶⁵ กองกำลังผาเมือง. (2566). กองกำลังผาเมือง ร่วมกับ กองบัญชาการทหาร แขวงไซยะบูลี และ กองบัญชาการทหาร แขวงบ่อแก้ว จัดการประชุมชุดประสานงานประจำพื้นที่ชายแดนไทย-สปป.ลาว ครั้งที่ 4 ณ โรงแรมแม่โขงเดลต้า อ.แม่สาย จ.เชียงราย. (ออนไลน์)

ความสัมพันธ์อันดีต่อกัน⁶⁶ ในการประชุมระหว่างชุดประสานงานมิได้จำกัดเฉพาะประเด็นปัญหาเรื่องการลักลอบเข้าเมืองผิดกฎหมายเท่านั้น แต่รวมไปถึงการขอความร่วมมือในการแก้ไขปัญหา ยาเสพติด ปัญหาไฟฟ้าหมอกควันระหว่างประเทศร่วมกัน การแก้ไขปัญหาโรคระบาดด้วย

นอกจากการจัดการประชุมชุดประสานงานประจำพื้นที่ชายแดนฯ แล้ว กองกำลังผาเมือง ยังได้มีความร่วมมือกับกองทัพลาวในการจัดการลาดตระเวนร่วมตามลำแม่น้ำโขงด้วย แม้วัตถุประสงค์ของการลาดตระเวนร่วมดังกล่าวจะมีเป้าหมายเพื่อสกัดกั้นยาเสพติดและสิ่งผิดกฎหมายในพื้นที่ชายแดนไทย-ลาว แต่ก็ยังเป็นโอกาสในการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร มีปฏิบัติการด้านการข่าวร่วมกัน และมีผลในการป้องปรามการกระทำผิดในด้านการนำแรงงานข้ามชาติลักลอบข้ามแดนด้วย ดังเช่น เมื่อวันที่ 4 กุมภาพันธ์ 2565 ผู้บัญชาการกองกำลังผาเมืองและหัวหน้าชุดประสานงานประจำพื้นที่ชายแดนไทย-ลาว 5 จังหวัดภาคเหนือ (พลตรีณฤทธิ์ ถาวรวงษ์) ได้ร่วมกับหัวหน้ากรมทหารชายแดน (พลจัตวาสีพันธ์ พุดทะวง) และหัวหน้าการทหารกองบัญชาการทหารแขวงบ่อแก้ว (พลเอกทองไซ สียาลาด) ของฝ่ายลาวมีพิธีเปิดการลาดตระเวนร่วมตามลำแม่น้ำโขง ที่ท่าเรือเชียงของ อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย โดยทั้งสองฝ่ายร่วมกันลาดตระเวนตามลำแม่น้ำโขง⁶⁷

ในส่วนของการสนับสนุนการพัฒนาหมู่บ้าน ชุมชนคูขนานตามแนวชายแดน กองกำลังผาเมืองได้บูรณาการการทำงานร่วมกับส่วนราชการในพื้นที่จัดกิจกรรมตามโครงการ “หมู่บ้านเข้มแข็งคูขนานตามแนวชายแดนไทย-เมียนมา โดยโครงการ ประจำปี 2566 จัดขึ้นเมื่อวันที่ 25 สิงหาคม 2566 โดยหน่วยเฉพาะกิจไซยาโนภาพ สังกัดกองกำลังผาเมือง ร่วมกับส่วนราชการในอำเภอแม่สาย และประชาชนในพื้นที่ ได้จัดกิจกรรมหมู่บ้านเข้มแข็งคูขนานตามแนวชายแดนไทย-เมียนมา ระหว่าง บ้านแก่งทรายมูล (บริวาร บ้านร่มไทย) ตำบลท่าตอน อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงใหม่ กับ บ้านเปียงคำ เมืองสาด จังหวัดสาด สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา โดยกิจกรรมฯ นี้เป็นการเชื่อมความสัมพันธ์อันดีของทั้งสองประเทศ ด้วยการจัดกิจกรรมส่งเสริมประเพณีและวัฒนธรรมร่วมกันผ่านการแสดงศิลปวัฒนธรรม และจัดการแข่งขันกีฬาพื้นถิ่นกระชับมิตร โดยงานดังกล่าวมีผู้เข้าร่วมกว่า 500 คน ซึ่งถือเป็นการมีความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้านเพื่อร่วมกัน

⁶⁶ กองกำลังผาเมือง. (2567). กองกำลังผาเมือง ร่วมกับ กองบัญชาการทหาร แขวงบ่อแก้ว และ กองบัญชาการทหาร แขวงไซยะบูลี จัดการประชุมชุดประสานงานประจำพื้นที่ชายแดนไทย-สปป.ลาว ครั้งที่ 5 ณ โรงแรมดิอิมเพรสชั่น อำเภอเมือง จังหวัดน่าน. (ออนไลน์)

⁶⁷ สถานีวิทยุเสียงสื่อสารมวลชน คณะกรรมาธิการสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. (2565). กองกำลังผาเมืองจัดลาดตระเวนร่วมในแม่น้ำโขง ไทย - ลาว ครั้งที่ 1 หวังป้องปรามกลุ่มค้ายาตามแนวชายแดน 2 ประเทศ. (ออนไลน์) สืบค้นจาก

พัฒนาหมู่บ้านและชุมชนให้เข้มแข็ง ซึ่งการสร้างความร่วมมือดังกล่าวเป็นไปตามคำอธิบายของแนวคิดของทฤษฎีเสรีนิยมที่เห็นว่า รัฐมีแนวโน้มที่จะร่วมมือกันอย่างมีเหตุผลเพื่อประโยชน์ร่วมกัน เพราะปัญหาความมั่นคงชายแดน อย่างเช่นปัญหาการลักลอบเข้าเมืองอย่างผิดกฎหมาย กระบวนการค้ายาเสพติด ถือเป็นภัยคุกคามด้านความมั่นคงรูปแบบใหม่ มิใช่ภัยคุกคามด้านความมั่นคงระหว่างรัฐต่อรัฐอีกต่อไป และเมื่อตัวแสดงทางด้านความมั่นคงตัวใหม่ที่มีรัฐเกิดขึ้น หน่วยงานด้านความมั่นคงของรัฐไทยและเมียนมาก็ไม่สามารถแก้ไขได้ด้วยการใช้แต่เพียงกำลังต่อกัน แต่ต้องมีความร่วมมือกันเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว เช่นเดียวกันกับกรณีความร่วมมือระหว่างกองกำลังผาเมืองของไทยและกองบัญชาการทหารของสาธารณรัฐประชาชนลาวที่ต้องมีความร่วมมือกันอย่างใกล้ชิดเพื่อแก้ไขปัญหาความมั่นคงชายแดน แทนที่จะเป็นการใช้กำลังต่อกันระหว่างรัฐในเรื่องความขัดแย้งด้านเขตแดนเพียงอย่างเดียว ทั้งนี้ สถานการณ์ระหว่างประเทศที่เปลี่ยนแปลงไปแสดงให้เห็นว่าแม้กระทั่งปัญหาความขัดแย้งด้านเขตแดน หน่วยงานความมั่นคงไทยและสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวก็ยังเลือกแก้ไขปัญหาดังกล่าวด้วยการมีความร่วมมือและช่องทางทางการทูตในการเจรจา มากกว่าจะใช้กำลังสู้รบก่อน นอกเสียจากว่าเกิดการรุกรานเข้าไปในพื้นที่ของกันและกัน

หนึ่งในประเด็นความร่วมมือที่สำคัญระหว่างกองกำลังผาเมืองกับประเทศเพื่อนบ้านคือการแก้ไขปัญหาภัยความมั่นคงรูปแบบใหม่อย่างปัญหาค่าฝุ่นละอองขนาดเล็ก PM 2.5 อันเกิดจากปัญหาไฟป่า โดยเมื่อปี 2563 ผู้บัญชาการกองกำลังผาเมือง (พลตรีณัดพล โกศัยเสวี) ได้เดินทางไปพบปะพัฒนาสัมพันธ์อย่างไม่เป็นทางการกับส่วนราชการฝ่ายสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาเพื่อขอความร่วมมือเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาไฟป่าและหมอกควันในพื้นที่ที่ก่อให้เกิดผลกระทบอย่างรุนแรงจากสถานการณ์ฝุ่นละอองขนาดเล็ก PM 2.5 ซึ่งประเด็นการหารือร่วมแก้ไขปัญหานี้ในครั้งนั้น ฝ่ายไทยยินดีให้การสนับสนุนเจ้าหน้าที่ดับไฟป่าฝ่ายพลเรือน รวมทั้งอุปกรณ์เครื่องมือในการดับไฟป่าให้กับพื้นที่ตอนในของจังหวัดท่าซี้เหล็ก หากได้รับการร้องขอจากฝ่ายเมียนมา โดยกองกำลังผาเมืองมีความพร้อมที่จะสนับสนุนชุดดับไฟป่าเพิ่มเติมจากกำลังฝ่ายพลเรือนด้วย โดยหน่วยเฉพาะกิจกรมทหารม้าที่ 2 ได้เตรียมพร้อมปฏิบัติ ณ ที่ตั้งตามฐานปฏิบัติการจำนวน 26 ชุดปฏิบัติการ พร้อมมีชุดปฏิบัติการภาคพื้นดินและชุดปฏิบัติการการบินทหารบกพร้อมเฮลิคอปเตอร์ และกำลังจากกองร้อยตำรวจตระเวนชายแดนที่ 326 และกองร้อยตำรวจตระเวนชายแดนที่ 327 เตรียมให้การสนับสนุน⁶⁸

⁶⁸ ประชาชาติธุรกิจ. (2563). กองกำลังผาเมือง ถกเมียนมาแก้ไฟป่า-หมอกควัน หนุนกำลังวางพิทักษ์ชายแดน. (ออนไลน์)

3.6 บทบาทของกองกำลังผาเมืองในการบูรณาการความร่วมมือกับส่วนราชการที่เกี่ยวข้องในการรับมือกับภัยคุกคามจากปัญหาแรงงานข้ามชาติผิดกฎหมาย

กองกำลังผาเมืองมีการบูรณาการกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการในประเด็นเรื่องปัญหาแรงงานข้ามชาติผิดกฎหมาย ดังนี้

3.6.1 ตั้งจุดตรวจร่วมกับส่วนราชการอื่น ๆ ในพื้นที่ตามเส้นทางหลักที่มีการลักลอบพาแรงงานข้ามชาติผิดกฎหมายเข้าประเทศไทย มีการตั้งจุดตรวจเคลื่อนที่ตามเส้นทางที่สืบทราบ ยกตัวอย่างเช่น การบูรณาการกับหน่วยงานฝ่ายปกครอง ตำรวจ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้นำชุมชน ตั้งจุดตรวจ จุดสกัด จุดบริการประชาชนในการอำนวยความสะดวกตามเส้นทางในช่วงวันหยุดเทศกาลปีใหม่ตลอด 24 ชั่วโมง เนื่องจากขบวนการค้ายาเสพติดและขบวนการลักลอบพาแรงงานข้ามชาติหลบหนีเข้าเมืองมักจะใช้ช่วงเวลาดำเนินการ ซึ่งปฏิบัติการของกองกำลังผาเมืองในช่วงสงกรานต์ปีเก่า 2564 เข้าปีใหม่ 2565 ได้ตรวจพบผู้กระทำผิดลักลอบเข้าเมืองโดยผิดกฎหมายชาวเมียนมา 47 คน เป็นชาย 18 คน เป็นหญิง 18 คน และเด็ก 11 คน โดยคนกลุ่มนี้มีแผนจะเข้ามาทำงานในจังหวัดเชียงใหม่และกรุงเทพมหานคร จึงได้ส่งตัวผู้ต้องหาทั้งหมดให้สถานีตำรวจภูธรฝางดำเนินคดีตามกฎหมายต่อไป⁶⁹

3.6.2 ฝึกอบรมทางด้านกฎหมายและความรู้เกี่ยวกับแรงงานต่างด้าว โดยในห้วงการปฐมนิเทศกำลังพลก่อนออกปฏิบัติงานในพื้นที่รับผิดชอบ กองกำลังผาเมืองได้บูรณาการทำงานร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องด้วยจัดการฝึกอบรมทางด้านกฎหมายและความรู้เกี่ยวกับแรงงานต่างด้าวให้แก่กำลังพลโดยเชิญ วิทยากรจากส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง อย่างเช่น กระทรวงแรงงาน เจ้าหน้าที่สำนักงานตรวจคนเข้าเมืองมาให้ความรู้ทางด้านกฎหมาย และการดำเนินการต่อแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมือง เพื่อให้กำลังพลสามารถปฏิบัติภารกิจได้อย่างมีความเข้าใจและมีประสิทธิภาพ

3.6.3 มีความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องคัดกรองบุคคลต่างด้าวในพื้นที่ความดูแล ยกตัวอย่างเช่น การร่วมมือกับสำนักงานแรงงานจังหวัดเชียงราย สำนักงานตรวจคนเข้าเมืองเชียงราย และสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดเชียงราย ในพื้นที่จังหวัดเชียงรายเพื่อป้องกันและปราบปรามแรงงานข้ามชาติผิดกฎหมาย

3.6.4 มีความร่วมมือกับหน่วยงานด้านสาธารณสุข เช่น ในช่วงการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ที่ไทยมีมาตรการควบคุมโรคโควิด-19 กองกำลังผาเมืองต้องทำงานร่วมกับ

⁶⁹ ผู้จัดการออนไลน์. (2564). กองกำลังผาเมืองสกัดจับค้ายาแดนฝาง ชาวเมียนมาหลบหนีเข้าเมืองทั้งผู้ใหญ่และเด็ก 47 คน. (ออนไลน์)

สำนักงานสาธารณสุขในพื้นที่ทำการตรวจร่างกายแรงงานข้ามชาติผิดกฎหมายที่จับกุมได้ในเบื้องต้นก่อนส่งตัวให้เจ้าพนักงานตำรวจสอบสวนทางกระบวนการทางกฎหมายต่อไป

บทที่ 4

การจัดการปัญหาแรงงานข้ามชาติผิดกฎหมายของกองกำลังผาเมือง

ตามที่ได้ศึกษาในบทที่ 3 ศึกษาภาพรวมการดำเนินการของกองทัพบกและกองกำลังผาเมืองในการดำเนินการรับมือกับภัยคุกคามด้านความมั่นคงและปัญหาแรงงานข้ามชาติผิดกฎหมาย บทนี้ผู้วิจัยได้ศึกษากลไกการทำงานของกองกำลังผาเมืองในการจัดการปัญหาแรงงานข้ามชาติผิดกฎหมาย และเครื่องมือการปฏิบัติงานที่สำคัญของกองกำลังผาเมือง พบว่ามีกลไกสำคัญในการปฏิบัติภารกิจเพื่อจัดการปัญหาแรงงานข้ามชาติผิดกฎหมาย 3 ประการ ได้แก่

- (1) กลไกทางกฎหมายที่เกี่ยวข้อง
- (2) นโยบายรัฐบาล
- (3) ภัยคุกคามด้านความมั่นคงในพื้นที่ชายแดน และปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับภัยคุกคามด้านความมั่นคงจากประเทศเพื่อนบ้าน

4.1 กลไกทางกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

ในการปฏิบัติภารกิจของกองกำลังผาเมืองตาม 5 พันธกิจของหน่วยงานที่เป็นแนวทางจากศูนย์ปฏิบัติการกองทัพบกจะอ้างอิงฐานความผิดจากกฎหมายที่เกี่ยวข้องในการปฏิบัติภารกิจ เช่น พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษที่เกี่ยวข้อง พระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. 2522 พระราชบัญญัติศุลกากรที่เกี่ยวข้อง กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับอาชญากรรมข้ามชาติเช่น การโจรกรรมรถยนต์ข้ามชาติ พระราชบัญญัติป่าไม้ที่เกี่ยวข้องกับการบุกรุกป่า และขบวนการตัดไม้เถื่อน เป็นต้น

4.1.1 พระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. 2522

ในส่วนของปัญหาแรงงานข้ามชาติผิดกฎหมาย กฎหมายหลักที่เกี่ยวข้องกับปฏิบัติการสกัดกั้นและจับกุมคือ พระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. 2522 มีมาตราที่เกี่ยวข้องกับการลักลอบเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย เป็นจำนวน 6 มาตรา⁷⁰ ได้แก่

- (1) มาตรา 11 กำหนดว่า บุคคลซึ่งเดินทางเข้ามาในหรือออกไปนอกราชอาณาจักรจะต้องเดินทางเข้ามาหรือออกไปตามช่องทาง ด้านตรวจคนเข้าเมือง เขตพาสถานีหรือท้องที่และตามกำหนดเวลา ทั้งนี้ ตามที่รัฐมนตรีจะได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา ดังนั้น ผู้ใดที่เดินทางเข้า-ออกราชอาณาจักรนอกเหนือช่องทางตามมาตราที่ 11 ถือว่ามีความผิด และอยู่

⁷⁰ พระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. 2522. (ออนไลน์) สืบค้นจาก https://www.immigration.go.th/?page_id=2577

ในความรับผิดชอบของกองกำลังผาเมืองในการสกัดกั้น ป้องกัน และปราบปรามความพยายามลักลอบเข้าเมืองตามแนวชายแดน

(2) มาตรา 12 กำหนดลักษณะต้องห้าม มิให้คนต่างด้าวซึ่งมีลักษณะอย่างใดอย่างหนึ่งดังต่อไปนี้เข้ามาในราชอาณาจักร เช่น ไม่มีหนังสือเดินทางหรือเอกสารใช้แทนหนังสือเดินทาง มีหนังสือเดินทางแต่ไม่ได้รับการตรวจลงตรา เข้ามาเพื่อทำงานอันเป็นการฝ่าฝืนกฎหมายว่าด้วยการทำงานของคนต่างด้าว วิกลจริต ยังมีได้ปลุกผีป้องกันไข้ทรพิษหรือฉีดยั้วฉี้นหรือปฏิบัติการอย่างอื่นตามวิชาการแพทย์เพื่อป้องกันโรคติดต่อ มีพฤติการณ์เป็นที่น่าเชื่อว่าเป็นบุคคลที่เป็นภัยต่อสังคม หรือจะก่อเหตุร้ายให้เกิดอันตรายต่อความสงบสุขหรือความปลอดภัยของประชาชนหรือความมั่นคงแห่งราชอาณาจักร หรือบุคคลซึ่งเจ้าหน้าที่รัฐบาลต่างประเทศได้ออกหมายจับ มีพฤติการณ์ที่น่าเชื่อว่าจะเข้ามาเพื่อค้าประเวณี ค้าหญิงหรือเด็ก ค้ายาเสพติดให้โทษ ลักลอบหนีภาษีศุลกากรหรือประกอบกิจการอื่นที่ขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน เป็นต้น

(3) มาตรา 63 ที่ระบุว่า ผู้ใดนำหรือพาคนต่างด้าวเข้ามาในราชอาณาจักร หรือ กระทำด้วยประการใด ๆ อันเป็นการอุปการะหรือช่วยเหลือ หรือให้ความสะดวกแก่คนต่างด้าวให้เข้ามาในราชอาณาจักรโดยการฝ่าฝืนกฎหมาย ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 10 ปี และ ปรับไม่เกิน 100,000 บาท เจ้าของพาหนะหรือผู้ควบคุมพาหนะผู้ใดที่มิได้นำพาหนะเข้า-ออกราชอาณาจักรตามช่องทางและเวลาที่กำหนด และภายในพาหนะนั้นมีคนต่างด้าวซึ่งเข้ามาในราชอาณาจักรโดยฝ่าฝืนพระราชบัญญัตินี้ ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าเจ้าของพาหนะหรือผู้ควบคุมพาหนะนั้นได้กระทำความผิดตามมาตรา 63 วรรค 1 เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าตนไม่สามารถรู้ได้ว่าภายในพาหนะนั้นมีคนต่างด้าวดังกล่าวอยู่ แม้ว่าได้ใช้ความระมัดระวังตามสมควรแล้ว

(4) มาตรา 64 ที่ระบุว่า ผู้ใดให้คนต่างด้าวหลบหนีเข้าเมืองเข้าพักอาศัย ซ่อนเร้น หรือช่วยด้วยประการใดๆ เพื่อให้คนต่างด้าวนั้นพ้นจากการจับกุม ต้องระวางโทษ จำคุกไม่เกิน 5 ปี และปรับไม่เกิน 50,000 บาท ผู้ใดให้คนต่างด้าวซึ่งเข้ามาในราชอาณาจักร โดยฝ่าฝืนพระราชบัญญัตินี้เข้าพักอาศัย ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้นั้นรู้ว่าคนต่างด้าวดังกล่าวเข้ามาในราชอาณาจักรโดยฝ่าฝืนพระราชบัญญัตินี้ เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่า ตนไม่รู้โดยได้ใช้ความระมัดระวังตามสมควรแล้ว แต่หากเป็นการกระทำเพื่อช่วยบิดา มารดา บุตร สามี หรือภริยาของผู้กระทำ ศาลจะไม่ลงโทษก็ได้

(5) มาตรา 65 มาตรา 66 และ มาตรา 67 ที่กำหนดโทษสำหรับเจ้าของพาหนะหรือผู้ควบคุมพาหนะที่ไม่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัติฉบับนี้ โดย มาตรา 65 เจ้าของพาหนะหรือผู้ควบคุมพาหนะผู้ใดที่มีได้นำพาหนะเข้า-ออกราชอาณาจักรตามช่องทางและเวลาที่กำหนด ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ มาตรา 66 เจ้าของพาหนะหรือผู้ควบคุมพาหนะผู้ใดไม่ปฏิบัติตามมาตรา 25 (แจ้งกำหนดวันและเวลาที่จะมาถึงหรือออกจากเขตท่า สถานี หรือท้องที่) มาตรา 26 วรรคหนึ่ง (ยื่นแบบรายการตามแบบที่กำหนด) หรือมาตรา 27 (2) (ยื่นบัญชีคนโดยสารและบัญชีคนประจพาหนะรวมทั้งผู้ควบคุมพาหนะต่อพนักงานเจ้าหน้าที่) ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(6) มาตรา 81 บุคคลต่างด้าวเดินทางเข้ามา และอยู่ในราชอาณาจักร โดยไม่ได้รับอนุญาต หรือการอนุญาตสิ้นสุด การถูกเพิกถอน ต้องระวางโทษ จำคุกไม่เกิน 2 ปี และปรับไม่เกิน 20,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

4.1.2 พระราชบัญญัติการทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ. 2551⁷¹

เกี่ยวข้องกับสถานะของแรงงานข้ามชาติในการปฏิบัติการตรวจค้นสถานประกอบการ ซึ่งโดยส่วนมากแรงงานข้ามชาติผิดกฎหมายจะกระทำผิดทั้งพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. 2522 ในกระบวนการเข้าเมือง และกระทำผิดตามพระราชบัญญัติการทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ. 2511 ในการลักลอบทำงานอย่างผิดกฎหมาย ซึ่งกำหนดโทษต่อนายจ้างด้วย

(1) มาตรา 7 งานใดที่คนต่างด้าวอาจทำได้ในท้องที่ใด เมื่อใด ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง โดยคำนึงถึงความมั่นคงของชาติ โอกาสในการประกอบอาชีพของคนไทยและความต้องการแรงงานต่างด้าวที่จำเป็นต่อการพัฒนาประเทศ ทั้งนี้ จะกำหนดให้แตกต่างกันระหว่างคนต่างด้าวทั่วไปกับคนต่างด้าวตามมาตรา 13 และมาตรา 14 ก็ได้ ความในวรรคหนึ่งไม่ใช้บังคับกับการทำงานของคนต่างด้าวตามมาตรา 12

(2) มาตรา 9 ห้ามมิให้คนต่างด้าวทำงานใดนอกจากงานตามมาตรา 7 และได้รับใบอนุญาตจากนายทะเบียน เว้นแต่คนต่างด้าวซึ่งเข้ามาในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราวตามกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมืองเพื่อทำงานอันจำเป็นและเร่งด่วนที่มีระยะเวลาทำงานไม่เกิน 15 วัน แต่คนต่างด้าวจะทำงานนั้นได้เมื่อได้มีหนังสือแจ้งให้นายทะเบียนทราบ

⁷¹ พระราชบัญญัติการทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ. 2541. (2541). (ออนไลน์) สืบค้นจาก

- ในการออกใบอนุญาต นายทะเบียนจะกำหนดเงื่อนไขให้คนต่างด้าว
ต้อง

ปฏิบัติด้วยก็ได้

- ใบอนุญาต การขอรับใบอนุญาต การออกใบอนุญาต และการแจ้งตาม
วรรคหนึ่งให้เป็นไปตามแบบและวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

- อธิบดีจะวางระเบียบเพื่อกำหนดแนวทางในการกำหนดเงื่อนไขตาม
วรรคสองให้นายทะเบียนต้องปฏิบัติก็ได้

(3) มาตรา 12 ในการอนุญาตให้คนต่างด้าวเข้ามาทำงานใน
ราชอาณาจักร

ตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมการลงทุนหรือกฎหมายอื่น ให้ผู้อนุญาตตามกฎหมายดังกล่าวมี
หนังสือแจ้งการอนุญาตนั้นต่อนายทะเบียนพร้อมด้วยรายละเอียดที่อธิบดีกำหนดโดยเร็ว เมื่อ
ได้รับแจ้งตามวรรคหนึ่งให้นายทะเบียนออกใบอนุญาตให้คนต่างด้าวนั้นภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่
ได้รับแจ้ง

- ในระหว่างรอรับใบอนุญาตตามวรรคสอง ให้คนต่างด้าวนั้นทำงานไป
พลางก่อนได้โดยได้รับยกเว้นไม่ต้องปฏิบัติตามมาตรา 24 จนถึงวันที่นายทะเบียนแจ้งให้มารับ
ใบอนุญาต

(4) มาตรา 13 คนต่างด้าวซึ่งไม่อาจขอรับใบอนุญาตตามมาตรา 9
เพราะเหตุ

ดังต่อไปนี้ อาจขอรับใบอนุญาตต่อนายทะเบียนเพื่อทำงานตามประเภทที่คณะกรรมการกำหนดโดย
ประกาศในราชกิจจานุเบกษาตามข้อเสนอแนะของคณะกรรมการ โดยคำนึงถึงความมั่นคงของ
ชาติและผลกระทบต่อสังคม

(5) มาตรา 14 คนต่างด้าวซึ่งมีภูมิลำเนาและเป็นคนสัญชาติของประเทศ
ที่มีชายแดนติดกับประเทศไทย ถ้าได้เข้ามาในราชอาณาจักรโดยมีเอกสารใช้แทนหนังสือเดินทาง
ตามกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมือง อาจได้รับอนุญาตให้ทำงานบางประเภทหรือลักษณะงานใน
ราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราวในช่วงระยะเวลาหรือตามฤดูกาลที่กำหนดได้ ทั้งนี้ เฉพาะการ
ทำงานภายในท้องที่ที่อยู่ติดกับชายแดนหรือท้องที่ต่อเนื่องกับท้องที่ดังกล่าว

- คนต่างด้าวซึ่งประสงค์จะทำงานตามวรรคหนึ่ง ให้ยื่นคำขอรับ
ใบอนุญาตทำงานชั่วคราวพร้อมกับแสดงเอกสารใช้แทนหนังสือเดินทางต่อนายทะเบียนและชำระ
ค่าธรรมเนียมตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

- ในการออกใบอนุญาต ให้นายทะเบียนระบุท้องที่หรือสถานที่ที่อนุญาตให้ทำงาน ระยะเวลาที่อนุญาตให้ทำงาน ประเภทหรือลักษณะงาน และนายจ้างที่คนต่างด้าวนั้นจะไปทำงานด้วย ทั้งนี้ ตามแบบและวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

- ความในมาตรานี้จะใช้บังคับกับท้องที่ใด สำหรับคนต่างด้าวสัญชาติใด เพื่อทำงานประเภทหรือลักษณะใด ในช่วงระยะเวลาหรือฤดูกาลใด โดยมีเงื่อนไขอย่างไรให้เป็นไปตามที่คณะรัฐมนตรีกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

(6) มาตรา 24 ผู้รับใบอนุญาตต้องมีใบอนุญาตอยู่กับตัวหรืออยู่ ณ สถานที่ทำงานในระหว่างเวลาทำงานเพื่อแสดงต่อพนักงานเจ้าหน้าที่หรือนายทะเบียนได้เสมอ

(7) มาตรา 26 ผู้รับใบอนุญาตต้องทำงานตามประเภทหรือลักษณะงาน และ

กับนายจ้าง ณ ท้องที่หรือสถานที่และเงื่อนไขตามที่ได้รับอนุญาต

- ผู้รับใบอนุญาตผู้ใดประสงค์จะเปลี่ยนแปลงหรือเพิ่มประเภทหรือลักษณะงานนายจ้างท้องที่หรือสถานที่ทำงาน หรือเงื่อนไข ต้องได้รับอนุญาตจากนายทะเบียน

- การขออนุญาตและการอนุญาต ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

(8) มาตรา 27 ห้ามมิให้บุคคลใดรับคนต่างด้าวเข้าทำงาน เว้นแต่คนต่างด้าวซึ่งมีใบอนุญาตทำงานกับตนเพื่อทำงานตามประเภทหรือลักษณะงานที่ระบุไว้ในใบอนุญาต ณ ท้องที่หรือสถานที่ ที่ระบุไว้ในใบอนุญาต

(9) มาตรา 51 คนต่างด้าวผู้ใดทำงานโดยไม่ได้รับอนุญาต ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับตั้งแต่สองพันบาทถึงหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

4.1.3 พระราชกำหนดการบริหารจัดการการทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ. 2560

(1) มาตรา 5 ของ กำหนดนิยาม “พนักงานเจ้าหน้าที่” หมายความว่า ผู้ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งให้ปฏิบัติการตามพระราชกำหนดนี้ ซึ่งภายในพระราชกำหนดนี้จะมีบทบัญญัติเกี่ยวกับอำนาจ หน้าที่ของ “พนักงานเจ้าหน้าที่” ตามกฎหมายไว้ด้วย ซึ่งกระทรวงแรงงานได้มีคำสั่งกระทรวงแรงงานที่ 237/2560 ลงวันที่ 22 กันยายน 2560⁷² แต่งตั้ง พนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อปฏิบัติการกำหนดการบริหารจัดการการทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ. 2560 โดยอาศัยอำนาจตาม

⁷² กระทรวงแรงงาน. (2560). คำสั่งกระทรวงแรงงาน แต่งตั้งผู้ดำรงตำแหน่งต่อไปนี้เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อปฏิบัติราชการตามพระราชกำหนดการบริหารจัดการการทำงานคนต่างด้าว พ.ศ. 2560. (ออนไลน์) สืบค้นจาก https://www.doe.go.th/prd/assets/upload/files/legal_th/3fb80ff4042151f857a2666383290ea5.pdf

ความในมาตรา 5 ประกอบมาตรา 6 วรรคหนึ่ง แห่งพระราชกำหนดดังกล่าว ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงแรงงานมีคำสั่ง แต่งตั้งผู้ดำรงตำแหน่งต่อไปนี้เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อปฏิบัติราชการตามพระราชกำหนดการบริหารจัดการทำงานคนต่างด้าว พ.ศ. 2560 โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. ปลัดกระทรวงแรงงาน รองปลัดกระทรวงแรงงาน ผู้ตรวจราชการกระทรวงแรงงานที่ปรึกษาวิชาการแรงงาน ที่ปรึกษากฎหมาย ผู้ช่วยปลัดกระทรวงแรงงาน หรือข้าราชการพลเรือนสามัญ

ตำแหน่งนิติกรระดับปฏิบัติการขึ้นไปที่ยังดำรงตำแหน่งมาแล้วไม่น้อยกว่าสองปี ซึ่งปฏิบัติงานอยู่ในราชการบริหารส่วนกลางของสำนักงานปลัดกระทรวงแรงงาน เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ทุกท้องที่จังหวัดทั่วราชอาณาจักร

2. อธิบดีกรมการจัดหางาน รองอธิบดีกรมการจัดหางาน ผู้ตรวจราชการกรมการจัดหางานเลขาธิการกรม ผู้อำนวยการสำนัก ผู้อำนวยการกองหรือเทียบเท่า หัวหน้ากลุ่มตรวจสอบภายใน

หัวหน้ากลุ่มพัฒนาระบบบริหาร หรือข้าราชการพลเรือนสามัญตำแหน่งประเภทวิชาการระดับปฏิบัติการขึ้นไปที่ยังดำรงตำแหน่งมาแล้วไม่น้อยกว่าสองปี ซึ่งปฏิบัติงานอยู่ในราชการบริหารส่วนกลางของกรมการจัดหางาน แต่ไม่รวมถึงราชการบริหารส่วนกลางซึ่งมีที่ตั้งอยู่ในส่วนภูมิภาค เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ทุกท้องที่จังหวัดทั่วราชอาณาจักร

3. ข้าราชการพลเรือนสามัญ ตำแหน่งประเภทวิชาการระดับปฏิบัติการหรือตำแหน่งประเภททั่วไประดับปฏิบัติงานขึ้นไปที่ยังดำรงตำแหน่งมาแล้วไม่น้อยกว่าสี่ปี หรือพนักงานราชการตำแหน่ง

นักวิชาการแรงงาน ซึ่งปฏิบัติงานอยู่ในราชการบริหารส่วนกลางของกรมการจัดหางาน แต่ไม่รวมถึงราชการบริหารส่วนกลางซึ่งมีที่ตั้งอยู่ในส่วนภูมิภาค เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ในท้องที่กรุงเทพมหานคร

4. ข้าราชการพลเรือนสามัญ ตำแหน่งประเภทวิชาการระดับปฏิบัติการขึ้นไปหรือตำแหน่งประเภททั่วไประดับปฏิบัติงานขึ้นไปที่ยังดำรงตำแหน่งมาแล้วไม่น้อยกว่าสี่ปี หรือพนักงานราชการตำแหน่งนักวิชาการแรงงาน ซึ่งปฏิบัติงานอยู่ในราชการบริหารส่วนกลางของกรมการจัดหางานซึ่งมีที่ตั้งอยู่ในส่วนภูมิภาคเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ในท้องที่จังหวัดซึ่งราชการบริหารส่วนกลางนั้นตั้งอยู่

5. ผู้ว่าราชการจังหวัด รองผู้ว่าราชการจังหวัด ปลัดจังหวัด นายอำเภอ ปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอ หรือปลัดอำเภอ เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ในท้องที่จังหวัด อำเภอ หรือกิ่งอำเภอที่รับผิดชอบ

6. แร่งงานจังหวัด หรือข้าราชการพลเรือนสามัญตำแหน่งประเภทวิชาการระดับปฏิบัติการขึ้นไป ซึ่งปฏิบัติงาน ณ สำนักงานแรงงานจังหวัด เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ในท้องที่จังหวัดที่รับผิดชอบ

7. จัดหางานจังหวัด ข้าราชการพลเรือนสามัญตำแหน่งประเภทวิชาการระดับปฏิบัติการขึ้นไปหรือตำแหน่งประเภททั่วไประดับปฏิบัติงานขึ้นไปที่ดำรงตำแหน่งมาแล้วไม่น้อยกว่าสี่ปี หรือพนักงานราชการตำแหน่งนักวิชาการแรงงาน ซึ่งปฏิบัติงาน ณ สำนักงานจัดหางานจังหวัด เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ในท้องที่จังหวัดที่รับผิดชอบ

8. ข้าราชการพลเรือนสามัญ สังกัดกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน ซึ่งได้รับแต่งตั้งให้เป็นพนักงานตรวจแรงงานตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองแรงงาน เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ในเขตพื้นที่ที่รับผิดชอบ

9. ข้าราชการพลเรือนสามัญ สังกัดสำนักงานประกันสังคม ตำแหน่งประเภทบริหารทุกสายงานและทุกระดับ ตำแหน่งประเภทอำนวยการทุกสายงานและทุกระดับ ตำแหน่งประเภทวิชาการทุกสายงานและทุกระดับ เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ในเขตพื้นที่ที่รับผิดชอบ

10. ข้าราชการพลเรือนสามัญ สังกัดสำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ตำแหน่งประเภทบริหารทุกสายงานและทุกระดับ ตำแหน่งประเภทอำนวยการทุกสายงานและทุกระดับ ตำแหน่งประเภทวิชาการทุกสายงานและทุกระดับ เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ในเขตพื้นที่ที่รับผิดชอบ

11. ข้าราชการพลเรือนสามัญ สังกัดกรมประมง ตำแหน่งประเภทบริหารทุกสายงานและทุกระดับ ตำแหน่งประเภทอำนวยการทุกสายงานและทุกระดับ ตำแหน่งประเภทวิชาการทุกสายงานและทุกระดับ เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ในเขตพื้นที่ที่รับผิดชอบ

12. ข้าราชการพลเรือนสามัญ สังกัดกรมเจ้าท่า ตำแหน่งประเภทบริหารทุกสายงานและทุกระดับ ตำแหน่งประเภทอำนวยการทุกสายงานและทุกระดับ ตำแหน่งประเภทวิชาการทุกสายงาน

และทุกระดับ เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ในเขตพื้นที่ที่รับผิดชอบ

13. ข้าราชการพลเรือนสามัญ สังกัดกรมโรงงานอุตสาหกรรม ตำแหน่งประเภทบริหารทุกสายงานและทุกระดับ ตำแหน่งประเภทอำนวยการทุกสายงานและทุกระดับ ตำแหน่งประเภทวิชาการทุกสายงานและทุกระดับ เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ในเขตพื้นที่ที่รับผิดชอบ

14. ข้าราชการทหารชั้นสัญญาบัตรสังกัดกองทัพบก และกองทัพเรือเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ในเขตพื้นที่ที่รับผิดชอบ

15. ข้าราชการตำรวจชั้นสัญญาบัตรสังกัดสำนักงานตำรวจแห่งชาติเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ในเขตพื้นที่ที่รับผิดชอบ

คำสั่งกระทรวงแรงงานข้างต้น ได้ให้อำนาจ “ข้าราชการทหารชั้นสัญญาบัตรสังกัดกองทัพบก และกองทัพเรือเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ในเขตพื้นที่ที่รับผิดชอบ” และโดยที่นายทหารสัญญาบัตร หมายถึง ผู้ซึ่งได้รับยศทหารตั้งแต่ นายร้อยตรีหรือนายเรือตรีหรือนายเรืออากาศตรีขึ้นไป และหมายความตลอดถึง ผู้ซึ่งได้วาระที่ในยศชั้นนั้น ๆ ซึ่งหมายรวมถึง นายทหารชั้นสัญญาบัตรของกองกำลังผาเมืองด้วย นอกจากนี้คำสั่งกระทรวงแรงงานข้างต้นยังแสดงให้เห็นหนึ่งหน่วยราชการอื่น ๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการแรงงานต่างด้าว ที่จะเป็นส่วนราชการที่กองกำลังผาเมืองจะต้องบูรณาการความร่วมมือในการปฏิบัติงานด้วย

(2) มาตรา 8 ห้ามคนต่างด้าวทำงานโดยไม่มีใบอนุญาตทำงานหรือทำงานนอกเหนือจากที่มีสิทธิจะทำได้อันเป็นการฝ่าฝืนพระราชกำหนดนี้

(3) มาตรา 9 ห้ามผู้ใดรับคนต่างด้าวทำงานโดยที่คนต่างด้าวไม่มีใบอนุญาตทำงานหรือให้คนต่างด้าวทำงานนอกเหนือจากที่มีสิทธิจะทำได้อันเป็นการฝ่าฝืนพระราชกำหนดนี้

(4) มาตราที่เกี่ยวข้องใน หมวด 7 พนักงานเจ้าหน้าที่ ที่ให้อำนาจพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อประโยชน์ในการจับกุมและปราบปรามผู้กระทำความผิดตามพระราชกำหนดฉบับนี้ ตรวจสอบค้นสถานประกอบการซึ่งรับคนต่างด้าวเข้ามาทำงานเพื่อตรวจสอบ เข้าไปในสถานที่ประกอบธุรกิจที่นำคนต่างด้าวมาทำงานในประเทศในระหว่างเวลาทำการตรวจสอบ ค้นในกรณีที่มีเหตุอันสงสัยว่ามีการนำคนต่างด้าวมาทำงานในประเทศหรือมีคนต่างด้าวทำงานโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย หรือค้นเพื่อหาและช่วยเหลือคนต่างด้าวซึ่งตกเป็นผู้เสียหายจากการกระทำที่ฝ่าฝืนพระราชกำหนดนี้ และในกรณีที่พนักงานเจ้าหน้าที่พบคนต่างด้าวผู้ใดทำงานโดยไม่ได้รับใบอนุญาตทำงานหรือทำงานนอกเหนือจากที่มีสิทธิจะทำได้อันเป็นการฝ่าฝืนพระราชกำหนดนี้ และพนักงานเจ้าหน้าที่สั่งให้คนต่างด้าวไปรายงานตัวยังสถานีตำรวจพร้อมกับพนักงานเจ้าหน้าที่

แต่คนต่างด้าวผู้นั้นไม่ปฏิบัติตามคำสั่งหรือจะหลบหนี ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจจับคนต่างด้าวผู้นั้นโดยไม่ต้องมีหมายจับและให้นำตัวผู้ถูกจับไปยังที่ทำการของพนักงานสอบสวนโดยทันที

4.2 นโยบายรัฐบาล

จากการบรรยายสรุปการดำเนินงานระหว่างการตรวจเยี่ยมหน่วยและติดตามผลการดำเนินงานในพื้นที่กองทัพภาคที่ 3 ที่กำกับดูแลกองกำลังผามืองภายใต้การกระทรวงกลาโหม สะท้อนให้เห็นถึงประเด็นสำคัญตามนโยบายรัฐบาลชุดปัจจุบันภายใต้การนำของนายเศรษฐา ทวีสินธุ์ นายกรัฐมนตรีคนที่ 30 ของประเทศไทย คือ การแก้ไขปัญหาความมั่นคงในพื้นที่ ได้แก่ การลักลอบลำเลียงยาเสพติด การลักลอบหลบหนีเข้าเมือง การหลอกลวงออนไลน์ ตลอดจนการสกัดกั้นการกระทำผิดกฎหมายตามแนวชายแดน⁷³

ปัญหาแรงงานข้ามชาติผิดกฎหมายถูกมองเป็นภัยคุกคามด้านความมั่นคงของไทยมาตลอด และนับตั้งแต่การก่อตั้งกองกำลังผามือง ภารกิจในการสกัดกั้นคนต่างด้าวหลบหนีเข้าเมือง ก็เป็นภารกิจสำคัญตามพันธกิจขององค์กร เนื่องจากประเด็นเรื่อง “แรงงานข้ามชาติผิดกฎหมาย” ได้ผ่านกระบวนการทำให้เป็นความมั่นคง (securitization) เป็นประเด็นภัยคุกคามด้านความมั่นคงสำหรับประเทศไทยในฐานะภัยคุกคามที่ส่งผลกระทบต่อการเมือง เศรษฐกิจและสังคมของไทย โดยแรงงานข้ามชาติผิดกฎหมายถูกเชื่อมโยงกับปัญหาอาชญากรรมในชุมชนแรงงานข้ามชาติ เป็นปัจจัยที่ก่อให้เกิดปัญหาด้านสาธารณสุขที่ควบคุมยาก ปัญหาสถานะและสิทธิของบุคคลตามกฎหมาย ปัญหาการศึกษาของเด็กในชุมชนแรงงานข้ามชาติ ในนโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ (พ.ศ. 2562 – 2565)⁷⁴ มีประเด็นเรื่อง “การบริหารจัดการผู้หลบหนีเข้าเมือง” และ “การป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์” บรรจุในแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ โดยการจัดทำแผนดังกล่าวเป็นไปตามมาตรา 14 แห่งพระราชบัญญัติสภาพความมั่นคงแห่งชาติ พ.ศ. 2559 โดยพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าวกำหนดว่า เป้าหมายขั้นต่ำที่แผนระดับชาติ ต้องมีการกำหนดเป็นเป้าหมายและแนวทางการดำเนินการในการรักษาความมั่นคงแห่งชาติ ได้แก่ (1) การเสริมสร้างความมั่นคงของสถาบันหลักของชาติและการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (2) ปกป้องและรักษาผลประโยชน์แห่งชาติ (3) การพัฒนาระบบการเตรียมพร้อมแห่งชาติและศักยภาพการป้องกันประเทศ และ (4) การรักษาความมั่นคงภายในประเทศและระหว่างประเทศ

⁷³ Thai PBS. (2567). สุนิณ จับตากลุ่มเคลื่อนไหวด้านรัฐบาลเมียนมา – ยินยั้งยังควบคุมได้. (ออนไลน์)

⁷⁴ สำนักงานสภาพความมั่นคงแห่งชาติ. (2562). นโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ (พ.ศ. 2562 - 2565). (ออนไลน์)

ในแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ (พ.ศ. 2562 – 2565) มองว่าการย้ายถิ่นฐานของประชากรนับเป็นความเปลี่ยนแปลงของบริบทความมั่นคงข้ามพรมแดน โดยระบุว่า การย้ายถิ่นฐานของประชากรจากประเทศเพื่อนบ้านเข้าสู่ประเทศไทยที่ส่วนใหญ่เป็นการย้ายถิ่นฐานในลักษณะการเข้าเมืองผิดกฎหมายส่งผลให้เกิดปัญหาการผลักดันและส่งกลับส่งผลให้มีผู้ย้ายถิ่นจำนวนมากตกค้างอยู่ในประเทศไทยและเกิดปัญหาการเมืองระหว่างประเทศ โดยเฉพาะกลุ่มที่ขัดแย้งกับรัฐบาลของประเทศต้นทาง สาเหตุการย้ายถิ่นที่สำคัญ ประกอบด้วย ป้ายจ้างทางการเมืองอย่างสถานการณ์ภายในประเทศเพื่อนบ้าน และปัจจัยด้านเศรษฐกิจในประเทศเพื่อนบ้านที่แตกต่างกับประเทศไทย ทำให้ผู้คนในประเทศเพื่อนบ้านนิยมย้ายถิ่นฐานเข้ามาทำงานในประเทศไทยเพื่อคุณภาพชีวิตที่ดีกว่า ประกอบการการที่ไทยมีความต้องการแรงงานต่างด้าวเพิ่มขึ้น จากมุมมองของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องด้านความมั่นคง การย้ายถิ่นฐานของแรงงานข้ามชาติผิดกฎหมายนำมาซึ่งปัญหาอื่น ๆ เช่น ปัญหาสาธารณสุข ปัญหาสถานะและสิทธิของบุคคลตามกฎหมาย ปัญหาการศึกษาความขัดแย้งกับชุมชนชาวไทย ปัญหาการลักลอบเข้าเมืองที่เชื่อมโยงกับการค้ามนุษย์และอาชญากรรมประเทศอื่น และปัญหาศักยภาพในการแข่งขันของไทยในระยะยาว นอกจากนี้ ยังมีแนวโน้มของการย้ายถิ่นฐานที่ใช้ประเทศไทยเป็นทางผ่านเพิ่มมากขึ้น เนื่องจากลักษณะทางภูมิศาสตร์ของไทยมีพรมแดนติดกับหลายประเทศ ปัญหาเหล่านี้มีความละเอียดอ่อนและส่งผลกระทบในหลายมิติ ทั้งความมั่นคงของมนุษย์ สิทธิมนุษยชนและความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ โดยนโยบายความมั่นคงแห่งชาติในแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ (พ.ศ. 2562 – 2565) กำหนดนโยบายความมั่นคงแห่งชาติเกี่ยวกับปัญหาแรงงานข้ามชาติผิดกฎหมายไว้ใน นโยบายที่ 4 จัดระบบการบริหารจัดการชายแดนเพื่อป้องกันและแก้ไข ปัญหาข้ามพรมแดน และ นโยบายที่ 7 จัดระบบ ป้องกัน และแก้ไขปัญหาผู้หลบหนีเข้าเมืองรองรับวัตถุประสงค์แห่งชาติในการพัฒนาศักยภาพของภาครัฐและส่งเสริมบทบาทและความเข้มแข็งของทุกภาคส่วนในการรับมือกับภัยคุกคามทุกรูปแบบที่กระทบความมั่นคง

ในแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ (พ.ศ. 2566 – 2570)⁷⁵ ประเด็นเรื่องแรงงานข้ามชาติผิดกฎหมาย ก็ถูกบรรจุเป็นประเด็นความมั่นคงในนโยบายและแผนความมั่นคงที่ 6 การบริหารจัดการและผู้หลบหนีเข้าเมืองและผู้โยกย้ายถิ่นฐานแบบไม่ปกติ เช่นเดียวกับนโยบายและแผนความมั่นคงที่ 7 การป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ โดยมีรายละเอียดนโยบายและแผน ดังนี้

⁷⁵ สำนักงานสภาพความมั่นคงแห่งชาติ. (2566). นโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ (พ.ศ. 2566 - 2570). (ออนไลน์) สืบค้นจาก https://www.nsc.go.th/wp-content/uploads/2023/06/nsc_policy_66-70-2-.pdf

(1) นโยบายและแผนความมั่นคงที่ 6 การบริหารจัดการผู้หลบหนีเข้าเมืองและผู้โยกย้ายถิ่นฐานแบบไม่ปกติ มุ่งเน้นการบริหารจัดการผู้มีปัญหาสถานะและสิทธิบุคคล แรงงานต่างด้าว กลุ่มที่มีความเปราะบางต่อความมั่นคงและความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ผู้โยกย้ายถิ่นฐานแบบไม่ปกติ รวมถึงผู้ได้รับการคุ้มครองหรือผู้อยู่ระหว่างคัดกรองสถานะที่ไม่สามารถเดินทางกลับประเทศอันเป็นภูมิลำเนาได้ ให้มีความสมดุลระหว่างมิติความมั่นคง ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ และหลักสิทธิมนุษยชน โดยเร่งดำเนินการจัดทำฐานข้อมูลเกี่ยวกับสถิติผู้หลบหนีเข้าเมืองในกลุ่มที่มีปัญหาสถานะและสิทธิบุคคล การบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องในการตรวจสอบและจับกุมแรงงานต่างด้าวผิดกฎหมาย ผู้ประกอบการ รวมถึงผู้จัดหาแรงงานต่างด้าวผิดกฎหมาย การบูรณาการความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคส่วนที่เกี่ยวข้องและประเทศต้นทางในการเร่งรัดกำหนดมาตรการแก้ไขปัญหากลุ่มผู้ติดตามแรงงานต่างด้าว โดยให้กองอำนาจการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักรเป็นหน่วยงานเจ้าภาพ ซึ่งกองกำลังผาเมือง ก็มีสถานะเป็นกองอำนาจการรักษาความมั่นคงภายใน ภาค 3 ส่วนแยก 2 ปฏิบัติการภายใต้กลยุทธ์และทิศทางของกองอำนาจการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร

(2) นโยบายและแผนความมั่นคงที่ 7 การป้องกันและการแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ มุ่งเน้นการยกระดับสถานะและเพิ่มขีดสมรรถนะของประเทศไทยในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ได้อย่างมีประสิทธิภาพและเป็นรูปธรรมให้ได้รับการยอมรับจากสากล โดยประเด็นนี้มีกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์เป็นหน่วยงานเจ้าภาพ หน่วยงานอื่นๆ รวมทั้งกองกำลังผาเมืองเป็นหน่วยงานสนับสนุน

4.3 ภัยคุกคามด้านความมั่นคงในพื้นที่ชายแดน และปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับภัยคุกคามด้านความมั่นคงจากประเทศเพื่อนบ้าน

บริบทด้านความมั่นคงในพื้นที่ชายแดน และสถานการณ์ภายในของประเทศเพื่อนบ้านไทยเป็นปัจจัยสำคัญที่จะเป็นกลไกกำหนดแนวทางการดำเนินงานของกองกำลังผาเมือง เนื่องจากกองกำลังผาเมืองมีหน้าที่รับผิดชอบบริเวณชายแดน โดยสถานการณ์ความมั่นคงในประเทศรอบบ้านในมิติด้านการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม ที่ส่งผลให้ไทยได้รับผลกระทบจากสถานการณ์ตึงเครียดตามแนวชายแดนในการเป็นพื้นที่รองรับผู้ได้รับผลกระทบที่หลบหนีเข้ามา หรือการที่ใช้ไทยเป็นทางผ่านไปยังประเทศอื่น

สถานการณ์ความมั่นคงทางชายแดนมีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกับมิติต่าง ๆ ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของประเทศโดยรวม โดยยังคงพบปัญหาที่สำคัญ ทั้งในด้านอาชญากรรมข้ามชาติในพื้นที่ชายแดน แรงงานผิดกฎหมายและการลักลอบเข้าเมืองผิดกฎหมาย ความไม่

ชัดเจนของเส้นเขตแดน และปัญหาโรคระบาดในพื้นที่ชายแดน ดังที่จะเห็นได้ว่า เมื่อเกิดการแพร่ระบาดของยาเสพติด รัฐบาลและกองทัพจะมอบหมายให้กองกำลังชายแดนรวมถึงกองกำลังผาเมือง มีปฏิบัติการเฝ้าระวังและลาดตระเวนเพิ่มขึ้นเพื่อตอบสนองต่อภัยคุกคามดังกล่าว หรืออย่างในช่วงการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ก็มีการสั่งการให้กองกำลังชายแดนเฝ้าระวังและสกัดกั้นการลักลอบหลบหนีเข้าเมืองที่เป็นภัยคุกคามเฉพาะหน้า เพราะปัญหาการลักลอบเข้าเมืองผิดกฎหมายส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของชาติและความสงบเรียบร้อยของสังคม

บทที่ 5

สรุปและอภิปรายผล

5.1 สรุป

จุดเปลี่ยนสำคัญของบริบทโลกในปัจจุบัน คือ การสิ้นสุดของสงครามเย็น ที่สถาปนาระเบียบโลกในปัจจุบันขึ้นมา ชัยชนะของฝ่ายโลกเสรีทำให้เกิดกระแสโลกาภิวัตน์ที่เชื่อมโลกเข้าหากันอย่างใกล้ชิด ซึ่งเกิดขึ้นพร้อมกับการแพร่ขยายของระบอบทุนนิยมไปทั่วโลก การเกิดบรรษัทข้ามชาติ การลงทุนข้ามชาติ และระบบการแบ่งงานกันทำ ตลอดจนพัฒนาการทางเทคโนโลยีที่ก้าวหน้าขึ้นอย่างก้าวกระโดดสร้างความ “ไร้พรมแดน” ให้กับโลก การเปลี่ยนแปลงดังที่ได้กล่าวข้างต้นนอกจากจะเปลี่ยนโลกในด้านเศรษฐกิจ การเมือง และสังคมแล้ว ยังได้เปลี่ยนแปลงแนวคิดเกี่ยวกับความมั่นคงจากเดิมด้วย การเกิดขึ้นของแนวคิดภัยคุกคามด้านความมั่นคงแบบใหม่ (non-traditional threats) ส่งผลต่อมุมมองของผู้กำหนดนโยบายด้านความมั่นคงและการปฏิบัติงานของหน่วยงานความมั่นคงไปจากเดิม บริบทโลกไร้พรมแดนและระบอบทุนนิยมทำให้การโยกย้ายถิ่นฐานระหว่างประเทศมีเพิ่มมากขึ้นนำมาซึ่งปัญหาแรงงานข้ามชาติผิดกฎหมายในฐานะภัยคุกคามด้านความมั่นคงของประเทศต่าง ๆ ผลจากระบอบทุนนิยมที่เห็นชัดที่สุดในการโยกย้ายถิ่นฐานระหว่างประเทศ ภาวะความเหลื่อมล้ำระหว่างศูนย์กลางกับพื้นที่ชายขอบ (Core and Periphery Pattern) เพราะ การที่ แรงงานไทย จำนวน มาก อพยพย้ายถิ่นฐานไปหาโอกาสทำงานในต่างประเทศที่มีพัฒนาการทางเศรษฐกิจดีกว่าประเทศไทยทั้งในรูปแบบที่ถูกกฎหมายและรูปแบบที่ผิดกฎหมาย แสดงให้เห็นว่าการที่แรงงานไทยเดินทางจากประเทศไทยซึ่งเป็นพื้นที่ชายขอบ(periphery) ไปยังศูนย์กลาง (core) เพื่อชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีกว่าในหลาย ๆ ครั้งแรงงานไทยถูกขูดรีด (exploit) จากนายจ้างหรือพื้นที่ที่เป็นศูนย์กลางทางเศรษฐกิจนั้น ในขณะที่เดียวกันแรงงานจากประเทศเพื่อนบ้านที่มีสภาพเศรษฐกิจแย่กว่าประเทศไทยและอาจมีสถานการณ์ความไม่สงบในการเมืองก็เลือกที่จะเดินทางจากพื้นที่ชายขอบ (periphery) เข้ามายังประเทศไทยที่เปรียบเสมือนศูนย์กลาง (core) ภาวะความเหลื่อมล้ำเช่นนี้เกิดขึ้นในลักษณะเดียวกันกับภาวะของเมืองและชนบทอันเป็นหนึ่งในรูปแบบ (pattern) ของแรงงานไทยในประเทศ

เช่นกัน และการอพยพถิ่นฐานในลักษณะนี้มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ อันเนื่องมาจากปัจจัยผลักดันจากประเทศต้นทางและปัจจัยดึงดูดจากประเทศปลายทาง ดังนี้

(1) ปัจจัยผลักดันจากประเทศต้นทาง ประกอบด้วย สภาพทางเศรษฐกิจตกต่ำ หรือสภาวะการว่างงาน อัตราค่าจ้างหรือค่าแรงที่ต่ำ ต้องการรายได้ที่มั่นคงเพื่อส่งกลับให้ญาติพี่น้องในประเทศต้นทาง ปัญหาความไม่มั่นคงทางการเมืองหรือภัยการสู้รบที่ส่งผลกระทบต่อความปลอดภัยในชีวิตของประชาชน ดังที่จะเห็นได้ว่า จำนวนแรงงานข้ามชาติผิดกฎหมายชาวเมียนมา จะเพิ่มขึ้นเมื่อเกิดสถานการณ์ความไม่สงบในเมียนมา

(2) ปัจจัยดึงดูดจากประเทศปลายทาง ประกอบด้วย สภาพเศรษฐกิจที่กำลังขยายตัวและส่งผลกระทบต่ออุปสงค์แรงงานในประเทศ มีตำแหน่งงานให้เลือกทำมากกว่า ความเป็นอยู่ที่ดี อัตราค่าจ้างหรือค่าแรงที่สูงกว่าประเทศต้นทาง สิทธิพื้นฐานสำหรับแรงงานที่ดี ที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ของประเทศปลายทางที่มีผลต่อค่าใช้จ่ายในการเดินทางอพยพย้ายถิ่นฐาน หรือค่าใช้จ่ายในการเดินทางกลับประเทศชั่วคราว ในกรณีของไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน ด้วยพรมแดนที่ติดกันทำให้สามารถเดินทางกลับไปยังประเทศบ้านเกิดได้ง่าย มีค่าใช้จ่ายในการเดินทางที่ไม่สูงนัก อีกทั้งวัฒนธรรมที่ใกล้เคียงกันทำให้ไม่ต้องปรับตัวมาก

จากปัจจัยที่ส่งผลการตัดสินใจโยกย้ายถิ่นฐาน 2 ข้อข้างต้น แรงงานข้ามชาติมีช่องทางการอพยพโยกย้ายถิ่นฐานเข้ามาในประเทศไทยอย่างถูกกฎหมาย แต่ปัจจัยที่ทำให้แรงงานข้ามชาติตัดสินใจอพยพโยกย้ายถิ่นฐานแบบผิดกฎหมาย มี 2 ประการ ดังนี้

(1) แรงงานข้ามชาติไม่สามารถเข้าถึงขั้นตอนการเข้ามาทำงานอย่างถูกกฎหมายได้ เช่น ไม่มีสถานะพลเมืองของประเทศต้นทาง หรือ ไม่มีเอกสารเดินทาง หรือเห็นว่าขั้นตอนการเข้ามาทำงานในประเทศไทยอย่างถูกกฎหมายมีขั้นตอนมาก ใช้ระยะเวลาเกินกว่าที่จะสามารถรอได้ หรือมีค่าใช้จ่ายสูงเกินไป

(2) สภาพทางภูมิศาสตร์ที่พรมแดนระหว่างไทยกับประเทศเพื่อนบ้านกินพื้นที่เป็นแนวยาวทำให้มีช่องทางลักลอบเข้าประเทศไทยได้โดยง่าย คู่มีที่เสี่ยง

(3) มาตรการสกัดกั้นและควบคุมการเข้าเมืองของไทยยังไม่เข้มงวดพอ ยังมีช่องให้เกิดกระบวนการลักลอบเข้าประเทศได้ อีกทั้ง ยังมีปัญหาทุจริตคอร์รัปชันโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้อง หรือการขาดความเข้มงวดของเจ้าหน้าที่ที่ทำให้การสกัดกั้นแรงงานข้ามชาติลักลอบเข้าเมืองยังเป็นไปอย่างไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร

(4) มาตรการผ่อนผันของรัฐบาลที่อนุญาตให้ผู้ลักลอบเข้าเมืองที่รอการส่งกลับสามารถทำงานถูกกฎหมายได้เพื่อบรรเทาปัญหาการขาดแคลนแรงงานในประเทศ ทำให้แรงงาน

ข้ามชาติผิดกฎหมายหลายรายหวังว่า ถึงจะเข้าเมืองโดยผิดกฎหมายแต่ก็มีโอกาสที่จะทำให้ถูกกฎหมายได้ภายหลังจึงคุ้มค่าที่จะเสี่ยงลักลอบเข้ามาในประเทศไทยให้ได้ก่อน

จากสภาพปัญหาเรื่องแรงงานข้ามชาติผิดกฎหมายข้างต้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องด้านความมั่นคง รวมทั้งทหารต้องมีหน้าที่รับมือกับรูปแบบภัยคุกคามที่เปลี่ยนแปลงไป จากการศึกษาบทบาทของกองกำลังผาเมือง ซึ่งเป็นหน่วยงานในระดับภูมิภาค ที่มีภารกิจป้องกันชายแดนใน 6 จังหวัดภาคเหนือ ครอบคลุมพื้นที่ 24 อำเภอชายแดน ที่มีความยาวตามแนวชายแดนเป็นระยะทาง 933 กิโลเมตร ภายใต้วิสัยทัศน์ พิทักษ์อาณา รักษาชายแดน และมุ่งรักษาความมั่นคงและผลประโยชน์ของชาติในพื้นที่ชายแดน พบว่า ภารกิจสำคัญของกองกำลังผาเมือง แบ่งออกเป็น 5 ด้าน ได้แก่

(1) ด้านการปกป้องชายแดนไทย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อปกป้องและรักษาอธิปไตยของไทยมิให้ถูกรุกล้ำ พัฒนาให้พื้นที่ที่มีความมั่นคง ปลอดภัยจากภัยคุกคามทุกรูปแบบ มีสภาพเศรษฐกิจ สังคม และความมั่นคงของประชาชนในพื้นที่ ซึ่งจะเป็นการปฏิบัติภารกิจเฝ้าตรวจ ควบคุมพื้นที่ เฝ้าระวังเหตุและแจ้งเตือนเหตุเป็นหลัก

(2) เสริมสร้างความมั่นคงในพื้นที่ชายแดนด้วยการสร้างความเข้มแข็งให้ชุมชน โดยจะเน้นการดำเนินงานกิจการพลเรือน การดูแลความปลอดภัยให้กับประชาชนในพื้นที่ เสริมสร้างความเข้มแข็งให้ชุมชนผ่านกิจกรรม ฝึกอบรมการรับมือภัยคุกคาม การให้ความช่วยเหลือเพื่อสร้างสัมพันธ์กับชุมชนเพื่อให้มีทัศนคติที่ดีต่อกองทัพและเป็นเครือข่ายด้านการข่าว กิจกรรมร่วมกันสร้างฝาย ส่งมอบสิ่งของ

(3) แก้ไขปัญหาความมั่นคงตามแนวชายแดน โดยให้ความสำคัญกับการสกัดกั้นและปราบปราม การลักลอบลำเลียงยาเสพติด การลักลอบหลบหนีเข้าเมือง การบุกรุกพื้นที่ป่าและขบวนการตัดไม้เถื่อน การลักลอบขนสินค้าหนีภาษี การสกัดกั้นขบวนการโจรกรรมข้ามแดน

(4) การสร้างความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องของประเทศเพื่อนบ้าน เพื่อร่วมกันรับมือกับภัยคุกคามรูปแบบใหม่ที่มีลักษณะข้ามชาติและไร้พรมแดนมากขึ้น โดยเฉพาะปัญหาลักลอบขนยาเสพติด ปัญหาลักลอบหลบหนีเข้าเมือง การขนสินค้าหนีภาษี และการโจรกรรมข้ามแดน ด้วยการจัดกิจกรรมพัฒนาสัมพันธ์ทั้งอย่างเป็นทางการ และไม่เป็นทางการ รวมทั้งมีการจัดการลาดตระเวนร่วมกันอีกด้วย

(5) ภารกิจในการปฏิบัติงานตามแผนงานรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร ได้แก่

การบูรณาการประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องแก้ไขปัญหาความมั่นคงเพื่อให้ประชาชนมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น จัดการฝึกอบรมและจัดตั้งกำลังภาคประชาชนในการรักษาความปลอดภัยหมู่บ้านที่นำไปสู่การช่วยเจ้าหน้าที่แก้ไขปัญหาความมั่นคง จัดกิจกรรมฝึกอบรมเยาวชนให้รู้บทบาทหน้าที่และมีส่วนร่วมในการพัฒนาหมู่บ้านร่วมกับองค์กรผู้ใหญ่ ในลักษณะของจิตอาสา แก้ไขปัญหาด้านยาเสพติดในหมู่บ้านโดยสันติวิธี ส่งเสริมให้ประชาชนในพื้นที่ชายแดนดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจแบบพอเพียงเพื่อพัฒนาพื้นที่และชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนในพื้นที่ตามชายแดนอย่างยั่งยืน

จะเห็นได้ว่าภัยคุกคามด้านความมั่นคงรูปแบบใหม่ ประการหนึ่งที่อยู่ในความรับผิดชอบของกองกำลังผาเมือง คือ การสกัดกั้นการลักลอบเข้าเมืองของแรงงานข้ามชาติผิดกฎหมาย ดูแลผู้หลบหนีเข้าเมืองหรือแรงงานข้ามชาติผิดกฎหมาย และบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องในการตรวจสอบและจับกุมแรงงานต่างด้าวผิดกฎหมาย โดยดำเนินการภายใต้กฎหมายที่เกี่ยวข้องตามนโยบายรัฐบาล และนับว่ากองกำลังผาเมืองมีบทบาทสำคัญในการสกัดกั้นแรงงานข้ามชาติผิดกฎหมายในส่วนต้นน้ำ คือ ในระหว่างกระบวนการลักลอบ ดังที่จะเห็นได้จากผลงานปฏิบัติการที่เกี่ยวข้องจำนวนมาก และในส่วนกลางน้ำ กรณีที่บูรณาการกำลังร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการตรวจคนสถานประกอบการภายในพื้นที่ชั้นในของจังหวัดชายแดน

5.2 ข้อเสนอแนะ

5.2.1 ในการศึกษาบทบาทของกองกำลังผาเมืองพบว่า แม้ว่าภารกิจของกองกำลังผาเมืองจะมีหลายมิติทั้งในด้านการสกัดกั้น ปราบปราม เสริมสร้างความเข้มแข็งให้ชุมชน มุ่งพัฒนาชุมชนตามแนวชายแดน ให้ความรู้ความเข้าใจ มีความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในต่างประเทศ แต่การเข้าถึงข้อมูลในการจัดสรรงบประมาณของกองกำลังผาเมืองยังมีข้อจำกัด ซึ่งหากสามารถเข้าถึงได้จะทำให้การศึกษารoles บทบาทของกองกำลังผาเมืองเห็นภาพชัดเจนยิ่งขึ้น

5.2.2 จากการศึกษาพบว่าในการศึกษาบทบาทของกองทัพในการจัดการปัญหาแรงงานข้ามชาติผิดกฎหมายพบว่า หน่วยงานด้านความมั่นคงอย่างกองกำลังผาเมืองยังมีได้ให้ความสำคัญกับประเด็นเรื่องสิทธิมนุษยชนเท่าที่ควร เพราะมองแรงงานข้ามชาติผิดกฎหมายจากมุมมองว่าเป็นภัยความมั่นคงที่ต้องสกัดกั้น ดังนั้น หากมีการฝึกอบรมให้ชุดปฏิบัติการของกองกำลังผาเมืองมีความเข้าใจมาตรฐานการปฏิบัติการณ์ที่มีมาตรฐานสากลในเรื่องสิทธิมนุษยชน และเพื่อให้เข้าใจความละเอียดอ่อนในเรื่องสิทธิมนุษยชนเพื่อเพิ่มมิติด้านสิทธิมนุษยชนให้กองกำลังผาเมือง ก็จะทำให้การปฏิบัติการสกัดกั้นและจับกุมของฝ่ายไทยเป็นไปตามมาตรฐานสากล และส่งผลต่อภาพลักษณ์ที่ดีของไทยในด้านสิทธิมนุษยชน

เนื่องจากการทำวิจัยนี้มีระยะเวลาที่จำกัดอย่างมาก อีกทั้งขั้นตอนในการดำเนินการทางเอกสารที่ซับซ้อน รวมถึงการขอจริยธรรมในมนุษย์ที่ใช้ระยะเวลายาวนาน ทำให้ผู้วิจัยมีเวลาในการวิเคราะห์และค้นคว้าข้อมูลน้อยมาก ประกอบกับข้อมูลในการสัมภาษณ์บางประการอาจมีความอ่อนไหวทำให้ข้อมูลขาดข้อมูลจากการสัมภาษณ์ในบางประเด็น

แม้ว่าจะมีข้อจำกัดจากการวิจัยดังที่ได้กล่าวไปแล้ว แต่การทำวิจัยนี้จะทำให้หน่วยงานความมั่นคงอื่นของรัฐได้เรียนรู้บทบาทและหน้าที่ของการทำงานที่เกี่ยวข้องกับประเด็นความมั่นคงในรูปแบบใหม่ ซึ่งจะช่วยให้เปิดกว้างต่อการปฏิบัติการกิจและตระหนักถึงประเด็นทางด้านสิทธิมนุษยชนมากขึ้น นอกจากนี้ ผลการวิจัยนี้ยังจะช่วยให้เกิดการต่อยอดการศึกษาในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับบทบาทของฝ่ายความมั่นคงในการรับมือกับปัญหาภัยคุกคามในรูปแบบใหม่ประเด็นอื่น ๆ ต่อไปด้วย

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- Andrew Heywood. (2015). *Key Concepts in Politics and International Relations*. New York: Palgrave Macmillan.
- Barry Buzan, Ole Waever and Jaap De Wilde. (1998). *Security - A New Framework For Analysis*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Cecilia Esterline and Jeanne Batalova. Korean Immigrants in the United States. *Online Journal of the Migration Policy*. สืบค้นจาก <https://www.migrationpolicy.org/article/korean-immigrants-united-states-2019>
- Karla Žagi. (2021). *Perceiving the Migrant as "Other": Analysis of Three Main Categories in the European Migration Context*. สืบค้นจาก SiC Journal of Literature, culture and literary translation: <https://www.sic-journal.org/Article/Index/660>
- Myron Weiner. (1995). *The global migration crisis: Challenge to states and to human rights*. New York: Harper Collins College Publishers.
- Peterson Institute for International Economic. (2018). *What Is Globalization? And How Has the Global Economy Shaped the United States?* สืบค้นจาก <https://www.piie.com/microsites/globalization/what-is-globalization>
- Sita Bali. (2008). Population movements. ใน Paul D. Williams, *Security Studies an Introduction*. New York: Routledge.
- Thai PBS. (2564). กองกำลังผาเมืองวางกำลัง 130 ชุด สกัดลักลอบข้ามแดนไทย-เมียนมา. สืบค้นจาก <https://www.thaipbs.or.th/news/content/304967>
- Thai PBS. (2567). สุทิน จับตากลุ่มเคลื่อนไหวด้านรัฐบาลเมียนมา - ยืนยันยังควบคุมได้. สืบค้นจาก <https://www.thaipbs.or.th/news/content/337365>
- กระทรวงแรงงาน. (2560). คำสั่งกระทรวงแรงงาน แต่งตั้งผู้ดำรงตำแหน่งต่อไปนี้เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อปฏิบัติราชการตามพระราชกำหนดการบริหารจัดการทำงานคนต่างด้าว พ.ศ. 2560. (ออนไลน์) สืบค้นจาก https://www.doe.go.th/prd/assets/upload/files/legal_th/3fb80ff4042151f857a2666383290ea5.pdf

กฤตยา อาชวนิจกุล. (2546). *สถานะความรู้เรื่องแรงงานข้ามชาติในประเทศไทย และทิศทางการวิจัยที่พึงพิจารณา*. สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล:นครปฐม.

กรมประชาสัมพันธ์. (2565). *กองกำลังผาเมือง จับกุมต่างด้าวหลบหนีเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย จำนวน 31 ราย . สืบค้นจาก*
<https://www.prd.go.th/th/content/category/detail/id/9/iid/93441>

กรมประชาสัมพันธ์. (2565). *กองกำลังผาเมืองจับกุมต่างด้าวลักลอบเข้าเมืองผิดกฎหมาย จำนวน 19 คน. สืบค้นจาก* <https://www.prd.go.th/th/content/category/detail/id/39/iid/69361>

กองกำลังผาเมือง. (2566). *กองกำลังผาเมือง ร่วมกับ กองบัญชาการทหาร แขวงไชยบุรี และ กองบัญชาการทหาร แขวงบ่อแก้ว จัดการประชุมชุดประสานงานประจำพื้นที่ชายแดน ไทย-สปป.ลาว ครั้งที่ 4 ณ โรงแรมแม่โขงเดลต้า อ.แม่สาย จ.เชียงราย. (ออนไลน์) สืบค้น*

จาก <https://www.phamuangforce.com/%e0%b8%81%e0%b8%ad%e0%b8%87%e0%b8%81%e0%b8%b3%e0%b8%a5%e0%b8%b1%e0%b8%87%e0%b8%9c%e0%b8%b2%e0%b9%80%e0%b8%a1%e0%b8%b7%e0%b8%ad%e0%b8%87-%e0%b8%a3%e0%b9%88%e0%b8%a7%e0%b8%a1%e0%b8%81%e0%b8%b1%e0%b8%9a/>

กองกำลังผาเมือง. (2567). *กองกำลังผาเมือง ร่วมกับ กองบัญชาการทหาร แขวงบ่อแก้ว และ กองบัญชาการทหาร แขวงไชยบุรี จัดการประชุมชุดประสานงานประจำพื้นที่ชายแดน ไทย-สปป.ลาว ครั้งที่ 5 ณ โรงแรมดิอิมเพรสชั่น อำเภอมือง จังหวัดน่าน. (ออนไลน์) สืบค้น*

จาก <https://www.phamuangforce.com/%E0%B8%81%E0%B8%AD%E0%B8%87%E0%B8%81%E0%B8%B3%E0%B8%A5%E0%B8%B1%E0%B8%87%E0%B8%9C%E0%B8%B2%E0%B9%80%E0%B8%A1%E0%B8%B7%E0%B8%AD%E0%B8%87%E0%B8%A3%E0%B9%88%E0%B8%A7%E0%B8%A1%E0%B8%81%E0%B8%B1-2/>

กองกำลังผาเมือง. (2567). *ประวัติหน่วย. สืบค้นจาก กองกำลังผาเมือง: <https://www.phamuangforce.com/ประวัติหน่วย>.*

- กองทัพบก. (2567). กองกำลังผาเมือง การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การสร้างฝายชะลอน้ำ. สืบค้นจาก <https://rta.mi.th/6705142-2%E0%B8%81%E0%B8%AD%E0%B8%87%E0%B8%81%E0%B8%B3%E0%B8%A5%E0%B8%B1%E0%B8%87%E0%B8%9C%E0%B8%B2%E0%B9%80%E0%B8%A1%E0%B8%B7%E0%B8%AD%E0%B8%87-%E0>
- กองเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ สำนักงานปลัดกระทรวงแรงงาน. (2560). แรงงานชี้แจง พ.ร.ก. ต่างด้าว '60 ช่วยจัดระเบียบแรงงานตามมาตรฐานสากล เกิดประโยชน์ต่อชาติรอบด้าน. สืบค้นจาก กองเผยแพร่และประชาสัมพันธ์: <https://area9.labour.go.th/2018/2015-12-03-04-55-08/39-2017-07-09-08-21-36>
- กองเศรษฐกิจการแรงงาน สำนักงานปลัดกระทรวงแรงงาน. (2564). รายงานสถานการณ์ภาวะเศรษฐกิจการแรงงานระหว่างประเทศและการเคลื่อนย้ายแรงงานระหว่างประเทศ. สืบค้นจาก กองเศรษฐกิจการแรงงาน: <http://warning.mol.go.th/uploadFile/pdf/pdf-2022-08-29-1661761146.pdf>
- กองศึกษาวิจัยทางยุทธศาสตร์และความมั่นคง. (2559). เอกสารศึกษาเฉพาะเรื่องบทบาทกองทัพต่อยุทธศาสตร์การเตรียมพร้อมแห่งชาติ พ.ศ.2557-2561. กรุงเทพฯ: ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์แห่งชาติ สถาบันป้องกันประเทศ.
- พันเอกเชิดพงศ์ ช่วยบำรุง. (2566). แนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการลักลอบหลบหนีเข้าเมืองโดยผิดกฎหมายในพื้นที่รับผิดชอบของกองกำลังผาเมือง [เอกสารวิจัยส่วนบุคคล]. กรุงเทพฯ: วิทยาลัยการทัพบก (ออนไลน์) สืบค้นจาก <http://awc.ac.th/storage/docs/research/833.pdf>
- ชมนาด นิตตะโย, โสภณ ัญญาเวชกิจ และคณะ. (2563). เปิดข้อเท็จจริงแรงงานต่างด้าวในไทย: ตอนที่ 1 แรงงานทักษะต่ำมองภาพการพึ่งพาแรงงานต่างด้าวในไทย ผ่านข้อมูลประกันสังคม. สถาบันวิจัยเศรษฐกิจป๋วย อึ๊งภากรณ์. (ออนไลน์) สืบค้นจาก <https://www.pier.or.th/abridged/2020/14/>
- ณัฐภูมิ อยู่ซึ้ง. (2554). การควบคุมสื่อมวลชนประเภทโทรทัศน์ของประเทศไทยภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์หลังการประกาศใช้รัฐธรรมนูญฉบับปี พ.ศ. 2550 ถึงการเลือกตั้งทั่วไป 3 กรกฎาคม พ.ศ. 2554. สืบค้นจาก มหาวิทยาลัยเชียงใหม่: <http://cmuir.cmu.ac.th/handle/6653943832/17019>

- ธนากร คงขำ และสุรพล ราชภัณฑารักษ์. (2566). บทบาทของหน่วยบัญชาการทหารพัฒนากับความมั่นคงแห่งชาติ พ.ศ. 2504-2564. วารสารรามคำแหง ฉบับรัฐประศาสนศาสตร์. ปีที่ 6 (ฉบับที่ 2/2566).
- ธนาชัย ไชยมงคล. (2566). ระบบเฝ้าระวังและป้องกันพื้นที่ชายแดนประเทศไทยด้วยเทคโนโลยีข้อมูลขนาดใหญ่และปัญญาประดิษฐ์เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและสนับสนุนภารกิจกองทัพบก: กรณีศึกษาของกำลังพลเมืองจังหวัดเชียงใหม่และจังหวัดเชียงราย. [เอกสารวิจัยส่วนบุคคล]. กรุงเทพฯ: วิทยาลัยการทัพบก. (ออนไลน์) สืบค้นจาก <http://awc.ac.th/storage/docs/research/826.pdf>
- ธเนศวร์ เจริญเมือง. (2537). ศัพท์ความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจและการเมืองระหว่างประเทศ. สืบค้นจาก คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ : <https://cmudc.library.cmu.ac.th/frontend/Info/item/dc:32500>
- น้ำผึ้ง ทศนัยพิทักษ์กุล. (2560). การบริหารจัดการแรงงานข้ามชาติของไทย. ใน หนังสือพิมพ์กรุงเทพธุรกิจ Section : ASEAN+. ปีที่ 30 (ฉบับที่ 10513) (ออนไลน์). สืบค้นจาก https://www.itd.or.th/itd-data-center/article_management-migrant-labor-in-thailand/
- ประชาชาติธุรกิจ. (2563). กองกำลังพลเมือง ถกเขียนมาแก้ไฟฟ้า-หมอกควัน หนุนกำลังวางพิกัดชายแดน. สืบค้นจาก <https://www.prachachat.net/local-economy/news-433069>
- ผู้จัดการออนไลน์. (2564). กองกำลังพลเมืองสกัดจับค้าชายแดนฝาง ชาวเขียนมาหลบหนีเข้าเมือง ทั้ง ผู้ใหญ่ และ เด็ก 47 คน . สืบค้นจาก <https://mgronline.com/local/detail/9640000129432>
- บึงปอนด์ รักอำนาจกิจ. (2552). บทสังเคราะห์ นโนบาย ยุทธศาสตร์ การบริหารจัดการและแรงกดดันในการนำเข้าแรงงานข้ามชาติของประเทศไทย. สำนักงานแรงงานระหว่างประเทศ ประจำภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก.
- พรรษา ศิริมาจันทร์. (2562). ปัญหาแรงงานต่างด้าวผิดกฎหมาย ๓ สัญชาติในประเทศไทย. สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ.
- แพรวพรรณ ศิริเลิศ. (2566). สสำรวจกระแสการเคลื่อนย้ายของแรงงานข้ามชาติ เมื่อไทยอาจเผชิญปัญหา 'ขาดแคลนแรงงาน'. สืบค้นจาก <https://www.sdgmovement.com/2023/09/21/sdg-updates-survey-migrant-workers-in-thailand/>

%E0%B8%81%E0%B8%B2%E0%B8%A3%E0%B8%A8%E0%B8%B6%E0%B8
%81%E0%B8%A9%E0%B8%B2%E0%B8%82%E0%B8%AD%E0%B8

สถาบันพระปกเกล้าร่วมกับศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ. (2564).

รายงานผลการศึกษากองทัพอากาศที่ 21 ประเด็นความคาดหวังของสังคมและ
ประชาชนต่อกองทัพไทย. สืบค้นจาก <https://j2.rtarf.mi.th/J2RTARF/wp-content/uploads/2021/08/ฉบับสมบูรณ์-การศึกษาของกองทัพอากาศ.pdf>

สถาบันพระปกเกล้าร่วมกับศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ. (ม.ป.ป.).

รายงานผลการศึกษา.

สำนักข่าวบ้านเมือง. (4 มีนาคม 2566). ผบ.กองกำลังผาเมือง ประชุมสรุปผลการปฏิบัติงานและ

พบปะพัฒนาสัมพันธ์ ปี 2566. สืบค้นจาก
<https://www.banmuang.co.th/news/region/318865>

สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี. (2567). ทบ.แถลง 1 ปี จับยาบ้ากว่า 350 ล้านเม็ด สกัดลักลอบ

เข้าเมืองกว่า 14,000 คน. สืบค้นจาก
<https://www.thaigov.go.th/news/contents/details/77011>

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและนโยบายระดับชาติ. (2562). นโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคง

แห่งชาติ (พ.ศ. ๒๕๖๒ - ๒๕๖๕). (ออนไลน์) สืบค้นจาก <https://www.nsc.go.th/wp-content/uploads/2019/11/%E0%B8%99%E0%B9%82%E0%B8%A2%E0%B8%9A%E0%B8%B2%E0%B8%A2%E0%B9%81%E0%B8%A5%E0%B8%B0%E0%B9%81%E0%B8%9C%E0%B8%99%E0%B8%A3%E0%B8%B0%E0%B8%94%E0%B8%B1%E0%B8%9A%E0%B8%8A%E0%B8%B2%E0%B8%95%E0%B8%B4%E0%B8%A7%E0%B9%88%E0%B8%B2%E0%B8%94%E0%B9%89%E0%B8%A7%E0%B8%A2%E0%B8%84%E0%B8%A7%E0%B8%B2%E0%B8%A1%E0%B8%A1%E0%B8%B1%E0%B9%88%E0%B8%99%E0%B8%84%E0%B8%87%E0%B9%81%E0%B8%AB%E0%B9%88%E0%B8%87%E0%B8%8A%E0%B8%B2%E0%B8%95%E0%B8%B4-%E0%B8%9E.%E0%B8%A8.-%E0%B9%92%E0%B9%95%E0%B9%96%E0%B9%92-%E0%B9%92%E0%B9%95%E0%B9%96%E0%B9%95.pdf>

สำนักงานสภาพความมั่นคงแห่งชาติ. (2566). นโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ (พ.ศ. 2566 - 2570). (ออนไลน์) สืบค้นจาก https://www.nsc.go.th/wp-content/uploads/2023/06/nsc_policy_66-70-2-.pdf

สุณี ฉัตราคม. (2523). เศรษฐศาสตร์แรงงานระหว่างประเทศ. กรุงเทพฯ: หอรัถนชัยการพิมพ์.

สุภาวศ์ จันทวานิช. (2541). ระบบการเมืองการปกครอง. เอกสารประกอบการประชุมเสนอผลการวิจัยโครงการประเมินสถานภาพ สถาบันเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุรชาติ บำรุงสุข. (2545). กระบวนทัศน์ความมั่นคงใหม่: ความเปลี่ยนแปลงของทฤษฎีและกรณีประเทศไทย. วารสารสังคมศาสตร์ ปีที่ 33 (ฉบับที่ 1), 237-270. สืบค้นจาก <http://www.library.polsci.chula.ac.th/dl/e45cd2448835859ace9b2e1fe8a2caa3>

อารีย์ นัยพินิจ. (2557). การปรับตัวภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์. วารสารวิชาการราชภัฏสงขลา, หน้า 7.

การวิเคราะห์กรณีศึกษาเรื่องระดับการรับรู้ของกำลังพลทหารที่มีต่อภัยคุกคามรูปแบบต่างๆและความเข้าใจบทบาทของทหารที่มีต่อภัยคุกคามรูปแบบใหม่. (2557). การค้นคว้าอิสระ, รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

พระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. 2522. (2522). (ออนไลน์) สืบค้นจาก https://www.immigration.go.th/?page_id=2577

พระราชบัญญัติการทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ. 2541. (2541). (ออนไลน์) สืบค้นจาก https://www.doe.go.th/prd/assets/upload/files/alien_th/6e847455b9559d6797ad60b52e3b822c.pdf

ร่างยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (พ.ศ.2560-2579). (2560). (ออนไลน์) สืบค้นจาก https://www.dga.or.th/wp-content/uploads/2018/08/file_32600e26a233b3fc9c88e48300c10334.pdf

ประวัติผู้เขียน

